

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ที่ส่งผล
ต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของ
นักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ

THE CAUSAL MODEL OF MENTAL CHARACTERISTICS AND EDUCATIONAL
ENVIRONMENTS WHICH EFFECTED THE ENTREPRENEURIAL ORIENTATION

อมินดารา อริยธาดา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ที่ส่งผล
ต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของ
นักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ

อมินดารา อริยธาดา

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE CAUSAL MODEL OF MENTAL CHARACTERISTICS AND EDUCATIONAL
ENVIRONMENTS WHICH EFFECTED THE ENTREPRENEURIAL ORIENTATION
FOCUSING ON ENTREPRENEURSHIP BY AN INTENTION OF AN ENTREPRENEURIAL
STUDENTS

AMINDARA ARIYATHADA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF SCIENCE
(Applied Behavioral Science Research)
BEHAVIORAL SCIENCE RESEARCH INSTITUTE, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ที่ส่งผล
ต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของ

นักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ

ของ

อมินดารา อริยธาดา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.อังศินันท์ อินทรกำแหง)

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวิธน์ กิตติพิชัย)

..... ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยดา สมบัติวัฒนา)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ พิมพ์ทอง)

ชื่อเรื่อง	รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ
ผู้วิจัย	อมินดารา อริยธาดา
ปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อังคินันท์ อินทรกำแหง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยดา สมบัติวัฒนา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยมีความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่านกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการและ 2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการหรือสาขาวิชาที่ใกล้เคียง ในชั้นปี 3-4 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2562 จำนวน 389 คน ตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษา จำนวน 240 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการประกอบ 2. ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการประกอบ มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ 3. สภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ, พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ, มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ

Title	THE CAUSAL MODEL OF MENTAL CHARACTERISTICS AND EDUCATIONAL ENVIRONMENTS WHICH EFFECTED THE ENTREPRENEURIAL ORIENTATION FOCUSING ON ENTREPRENEURSHIP BY AN INTENTION OF AN ENTREPRENEURIAL STUDENTS
Author	AMINDARA ARIYATHADA
Degree	MASTER OF SCIENCE
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Associate Professor Ungsinun Intarakamhang , Ph.D.
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Piyada Sombatwattana , Ph.D.

The objectives of this research are 1. To examine the consistency of the causal relationship model of entrepreneurial-oriented behavior with the intention of being an entrepreneur as a passive variable with empirical data of students in Entrepreneurship faculty and 2. To analyze the direct and indirect influences of mental attributes factor and educational environments affecting entrepreneurial oriented behavior of students in Entrepreneurship faculty.

The population used in the research was undergraduate students in Entrepreneurship faculty or related faculties in 3rd and 4th year and higher, Academic Year 2019 consisted of 389 students. The research sample was 240 students by multistage randomization method, using questionnaires as a tool used to collect data. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and causal relationship analysis.

The results of the research showed that 1. educational environment and good attitude towards entrepreneurship directly influenced the intention to be entrepreneurs. 2. The intention of being an entrepreneur has direct influence on entrepreneurial- oriented behavior 3. Educational environment and good entrepreneurial attitude indirectly influenced entrepreneurial- oriented behavior through the intention of being an entrepreneur and the causal relationship model was consistent with the empirical data.

Keyword : entrepreneurial orientation, entrepreneurial intention, entrepreneurial university

กิตติกรรมประกาศ

อminatara อริยธาดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ.....	9
2. พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ: ความหมาย การวัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความหมายของพฤติกรรม.....	12
ความหมายของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ.....	15
องค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์.....	15
การวัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ.....	17

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	21
3. แนวคิดในการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	23
4. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	25
4.1 ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	25
การวัดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรม การมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	28
4.2 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และ พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	29
ความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม	29
การวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม	31
4.3 การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้น การเป็นผู้ประกอบการ	34
4.4 เจตคติต่อพฤติกรรม กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็น ผู้ประกอบการ	37
4.6 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้น การเป็นผู้ประกอบการ	41
นิยามและองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	54
5. กรอบแนวคิดการวิจัย	58
สมมติฐานการวิจัย	60
นิยามเชิงปฏิบัติการ	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	64

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	70
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง	79
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง	82
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	2
2. การอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน	3
3. ข้อเสนอแนะ	10
บรรณานุกรม	13
ประวัติผู้เขียน	15

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 รายละเอียดนักวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบของแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	20
ตาราง 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	53
ตาราง 3 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรผู้ประกอบการหรือสาขาวิชาที่ใกล้เคียงจำแนกตามสถาบันมหาวิทยาลัย.....	66
ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในตัวแปรที่ศึกษา	72
ตาราง 5 ค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา (n = 240).....	78
ตาราง 6 การตรวจสอบแจกแจงของตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง (n = 240) พิสัย	79
ตาราง 7 การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง (n = 240)	81
ตาราง 8 รายละเอียดของการปรับแบบจำลองโดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปร บางคู่ในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กัน	83
ตาราง 9 การเปรียบเทียบความเหมาะสมของแบบจำลองสมมุติฐานกับแบบจำลองปรับแก้ ที่จะ	84
ตาราง 10 คะแนนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวม .	86

สารบัญรูปร่างภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 โมเดลการวัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	20
ภาพประกอบ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการกระทำพฤติกรรม ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Fishbein และ Ajzen, 2010, p.22)	24
ภาพประกอบ 3 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ	29
ภาพประกอบ 4 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	34
ภาพประกอบ 5 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรทัดฐาน ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	37
ภาพประกอบ 6 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	41
ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม สภาพแวดล้อม และปัจจัยส่วนบุคคลตามทฤษฎีปัญญาสังคม (Social cognitive theory) (Bandura, 1977 อ้างถึงใน Nabavi, 2012)	43
ภาพประกอบ 8 องค์ประกอบการวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	53
ภาพประกอบ 9 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	58
ภาพประกอบ 10 กรอบแนวคิดการวิจัย	59
ภาพประกอบ 11 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	63
ภาพประกอบ 12 สามารถแสดงผลในลักษณะของรูปภาพประกอบดังต่อไปนี้	1

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) เป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญในทุกประเทศทั่วโลก โดยมีสัดส่วนการจ้างงานมากกว่าร้อยละ 50 ของการจ้างงานทั้งหมด ประเทศที่มีความเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย นิซเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี และสหรัฐอเมริกา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 50 ของผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) สำหรับประเทศไทยมีการจ้างงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถึงร้อยละ 80.4 ของการจ้างงานรวมทั้งหมดในประเทศ สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจถึงร้อยละ 37 ของจีดีพี ซึ่งส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ (มารยาท โยทองยศ และ ทรวงวด สุขเมืองมา, 2559) เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มผู้ที่กำลังจัดตั้งธุรกิจใหม่ (Startup) และผู้ประกอบการที่มีธุรกิจอายุน้อยกว่า 3.5 ปี (Firm Birth) ของประเทศไทยตามรายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี พ.ศ. 2558 พบว่า มีกิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการ ในระยะเริ่มต้นในระดับที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลกิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการไทยปี 2556 กับประเทศสำคัญอื่น ๆ พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนของธุรกิจที่มีอายุมากกว่า 3.5 ปีสูงที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 28.0 ของประเทศที่ศึกษาทั้งหมดซึ่งมากกว่าประเทศเวียดนาม (ร้อยละ 16.4) และประเทศจีน (ร้อยละ 11.0) ซึ่งเป็นอันดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นฐานของสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเข้าสู่ธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันภาครัฐก็มีมาตรการเสริมสร้างผู้ประกอบการและการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมานานกว่า 10 ปี ผลที่เกิดขึ้นน่าจะทำให้ประเทศไทย มีพื้นฐานของการประกอบการในภาคธุรกิจและเศรษฐกิจที่เข้มแข็งได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยในปัจจุบันนี้ มีผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ประมาณ 2.76 ล้านราย หรือคิดเป็นร้อยละ 97.16 ของวิสาหกิจทั่วประเทศ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.22 เมื่อเทียบกับ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในปีที่ผ่านมา (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560)

เพื่อให้เกิดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ภาครัฐจึงได้ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur Creation หรือ NEC) ภาครัฐได้ทำการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการสร้างผู้ประกอบการใหม่เชิงสร้างสรรค์

และนวัตกรรม (Startup) ระหว่างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง และสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย มีเป้าหมายสำคัญ คือ สร้างผู้ประกอบการรายใหม่หรือกลุ่มที่เริ่มดำเนินธุรกิจ (Startup) จำนวน 10,000 ราย ภายในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งจำเป็นต้องทำร่วมกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาของ (พรศิริ ประคองธรรม, 2559) พบว่าปัญหาข้อจำกัดของผู้ประกอบการ คือ ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาด้านแรงงาน ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต และปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของภาครัฐ และจากการศึกษาของ (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2562) ยังพบว่าการบริหารจัดการในรูปแบบกิจการครอบครัว อาศัยญาติพี่น้องมาช่วยกันดำเนินงาน ซึ่งมีข้อดีเรื่องการดูแลทั่วถึง แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวจะเกิดปัญหาการบริหารจัดการเกิดขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับ (Kelley, Bosma, และ Amorós, 2011) ได้ระบุว่าปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการ นอกจากด้านแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบธุรกิจ นโยบายภาครัฐ มาตรการสนับสนุนของภาครัฐแล้ว การศึกษาและการอบรมเพื่อความเป็นผู้ประกอบการ การถ่ายโอนความรู้เพื่อการวิจัยและพัฒนาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ประเทศในทวีปยุโรป ประเทศในกลุ่มตลาดเกิดใหม่ และประเทศพัฒนาแล้วในเอเชีย ได้ดำเนินพันธกิจของอุดมศึกษา โดยนำกระบวนการทัศน์ของความเป็นผู้ประกอบการมาบูรณาการร่วมกับพันธกิจหลักเดิมของมหาวิทยาลัย มีเป้าหมายสำคัญคือสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาและนักวิชาการได้ก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกิดใหม่เรียกว่าเป็นมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ และการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างงาน เพิ่มผลผลิต และบรรเทาความยากจน (OECD, 2012) มหาวิทยาลัยที่มีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สามารถถ่ายทอดสู่การสร้างประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และมีกระบวนการสนับสนุนเพื่อบ่มเพาะผู้ประกอบการและธุรกิจเกิดใหม่ โดยอาศัยความร่วมมือกับพันธมิตรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง, สิริฉันทน์ สติรกุล เตชพาหพงษ์, และ วราภรณ์ บวรศิริ, 2560)

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยก็มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการด้วยหลักสูตรการศึกษาสาขาความเป็นผู้ประกอบการทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่หลักสูตรมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และโครงสร้างเอื้อต่อการบ่มเพาะนักศึกษาให้เป็น

ผู้ประกอบการใหม่ผ่านกระบวนการบ่มเพาะทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถประยุกต์นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย และมหาวิทยาลัยเอกชนเช่น มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นต้น ส่วนหลักสูตรที่เปิดสอนนั้นมีชื่อและรายละเอียดที่แตกต่างกันไป เช่น หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาภาวะผู้ประกอบการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยมหิดล หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ (หลักสูตรสองภาษา) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ถึงแม้ว่าเป้าหมายของหลักสูตรต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกันในส่วนของเนื้อหาแต่มีวัตถุประสงค์หลัก ๆ ที่ใกล้เคียงกัน คือ การผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ มีความคิดสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่น เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีมุมมองการบริหารธุรกิจที่ทันสมัย ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ระบบการผลิต และสิ่งแวดล้อมสังคมของโลก สร้างและพัฒนาธุรกิจได้จริงสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีเครือข่ายกับนักธุรกิจตัวจริงที่ประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการ เป้าหมายที่กล่าวมาข้างต้นก็คือการอบรมสั่งสอน ฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างให้บัณฑิต นักศึกษามีบุคลิกภาพ คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2561)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พบว่า ในต่างประเทศมุ่งไปที่การสร้างให้เกิดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial orientation) โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การตัดสินใจที่จะนำไปสู่การทำธุรกิจใหม่ (Miller และ Friesen, 1982) ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ การสร้างนวัตกรรม การเผชิญกับความเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ซึ่งต่อมา (Covin และ Slevin, 1991) ก็ได้อธิบายเกี่ยวกับตัวชี้วัด 3 ด้านดังกล่าวสรุปโดยสังเขปคือ (1) การสร้างนวัตกรรม เป็นจำนวนความถี่ และขอบเขตการพัฒนานวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับผู้บริหารในการพัฒนาเทคโนโลยี (2) การเผชิญกับความเสี่ยง เป็นสิ่งที่ผู้บริหารระดับสูงจะต้องเผชิญเมื่อมีการตัดสินใจลงทุน และการดำเนินกลยุทธ์ภายใต้สภาวะความไม่แน่นอน และ (3) การทำงานเชิงรุก เป็นลักษณะทางธรรมชาติของผู้บริหารที่จะแสดงออก

ถึงระดับความสามารถในการแข่งขัน และการทำงานเชิงรุกเมื่อธุรกิจต้องเผชิญกับการแข่งขันในอุตสาหกรรมตามแนวคิดที่เกี่ยวข้อง (Covin และ Slevin, 1989; Entrialgo, 2002; Lee และ Peterson, 2000; Miller, 1983) จากศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่แสดงพฤติกรรมนั้นไม่ได้มีเพียงแต่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่นการจัดการศึกษาหรือหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเท่านั้น เพราะว่าทั้งสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะภายในส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ (Bandura, 1977, 1989) กล่าวคือ ความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม (Intention) ของมนุษย์เกิดจากปัจจัยพื้นฐานสำคัญ 2 ประการก็คือ ปัจจัยภายในบุคคลที่สำคัญคือ เจตคติต่อพฤติกรรม (attitude) และปัจจัยทางสังคมที่สำคัญคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norms) (Ajzen, 1991, 2002, 2011; Fishbein และ Ajzen, 1977, 1980) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ของ (Fishbein และ Ajzen, 1977) นั่นเอง

นอกจากจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยตามแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเพียงแค่ว่าปัจจัยเชิงสาเหตุของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (Fayolle และ Gailly, 2015; Fayolle, Gailly, และ Lassas-Clerc, 2006; Gutierrez และ Paulina, 2015; Saladin-Subero, 2012) มากกว่าที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมโดยตรง โดยงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมนั้นทั้งหมดศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่ผู้ประกอบการเท่านั้นยังไม่พบบางงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนสาขาผู้ประกอบการในระดับอุดมศึกษา

นอกจากนั้นยังพบอีกว่าในงานวิจัยเหล่านั้นนักวิจัยได้ศึกษาปัจจัยความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิดทฤษฎีหนึ่งๆ เพียงแนวคิดเดียวเท่านั้น หรือมีการศึกษาปัจจัยคุณลักษณะทางจิตเพียงกลุ่มปัจจัยเดียวเป็นต้น จึงยังไม่พบบางงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการที่พัฒนาขึ้นจากหลายแนวคิด ครอบคลุมทั้งทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล แนวคิดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และปัจจัยคุณลักษณะทางจิตหรือปัจจัยภายในบุคคลอื่น ๆ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นการวิจัยเพื่อศึกษาตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ

นอกจากแนวคิดพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen, 1991) ในการศึกษาทำความเข้าใจและเสริมเสริมพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทย ยังมีการศึกษาไม่มาก พบเพียงการศึกษาของ มารยาท โยทองยศ และ ทรงวาด สุขเมืองมา (2559) ที่ศึกษาในประเด็นนี้ นอกจากนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่า ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศและต่างประเทศ ต่างใช้เพียงแค่แนวคิดพฤติกรรมตามแผนของไอเซน ในการอธิบายเท่านั้น และส่วนใหญ่ทำถึงเพียงแต่เจตนาต่อพฤติกรรม ไม่ได้ศึกษาไปยังพฤติกรรม รวมถึง ยังเป็นการศึกษาในมุมมองเพียงศาสตร์เดียว การศึกษาในมุมมองแบบสหวิทยาการ จะช่วยให้ทำความเข้าใจ การส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น นอกจากนี้ อนุวัตร จุลินทร, ดุษฎี โยเหลา, และ เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ (2563) ได้สังเคราะห์การนำแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาประยุกต์ใช้ด้านธุรกิจ โดยนำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมสามประเภท คือ 1) พฤติกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกบริษัท 2) พฤติกรรมของบุคลากรภายในบริษัท และ 3) พฤติกรรมของบริษัทหรือองค์กรโดยรวม ซึ่งยังไม่มี การนำแนวคิดพฤติกรรมตามแผนมาศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจไม่มากนัก

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นแนวทางในการศึกษาหลักและเสริมด้วย สภาพแวดล้อมทางการศึกษาว่ามีผลต่อเจตนาต่อการเป็นผู้ประกอบการ และส่งผลไปยังพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการศึกษาพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยมีความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่านกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะก่อให้เกิดคุณค่าทั้งด้านองค์ความรู้และด้านการนำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ได้สารสนเทศการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรวมถึงอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมของปัจจัยด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ

2. ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการทั้งในระดับสถาบันการศึกษาและระดับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาหลักสูตรดังกล่าวสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์สำหรับบริหารจัดการปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะภายใน คือความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและคุณลักษณะภายนอกคือพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนพร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในอนาคตต่อไป

3. คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ สามารถนำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ไปประเมินความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ของนักศึกษาและสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับให้เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม

4. นักศึกษาที่สนใจจะเป็นผู้ประกอบการในอนาคตสามารถนำเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ไปประเมินความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของตนเอง เพื่อที่จะประเมินตนเองได้ว่าถ้าหากจะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในอนาคตต้องพัฒนา ปรับปรุงตนเองด้านไหนบ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 6 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 4) มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 5)

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 6) สถาบันอาศรมศิลป์ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ในหลักสูตรผู้ประกอบการ จำนวนรวมทั้งสิ้น 389 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 6 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 4) มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 5) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 6) สถาบันอาศรมศิลป์ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ในหลักสูตรผู้ประกอบการ จำนวนรวมทั้งสิ้น 389 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามข้อเสนอของ (Kline, 1998) ที่กล่าวว่าสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ขนาดตัวอย่างควรอยู่ระหว่าง 10-20 คน ต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างให้มีขนาด 18 คน ต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต และในโมเดลการวิเคราะห์มีตัวแปรสังเกต จำนวน 13 ตัวแปร จึงได้ตัวอย่างเท่ากับ 234 ตัวอย่าง เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ เพราะฟังก์ชันการถดถอยจะมีการแจกแจงปกติต่อเมื่อกกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่เท่านั้น อันจะส่งผลให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ และป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Sampling)

ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยผู้วิจัยแบ่งประชากรตามมหาวิทยาลัยจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 4) มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 5) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 6) สถาบันอาศรมศิลป์

ขั้นตอนที่ 2 ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัย ตามสัดส่วนของประชากร โดยใช้มหาวิทยาลัยเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ และ ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง ให้ครบทั้ง 12 กลุ่ม รวมตัวอย่างที่ได้ 257 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ ฟิชบายและไอเซน ร่วมกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรคุณลักษณะทางจิต ประกอบด้วยองค์ประกอบการวัดได้แก่ เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และการรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ

1.2 ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบการวัด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

2. ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่ ตัวแปรความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย องค์ประกอบการวัด คือ

2.1 เจตนา ความตั้งใจ

2.2 ความมุ่งมั่น

2.3 การวางแผน เตรียมการ

3. ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย องค์ประกอบการวัด คือ

3.1 ความสามารถเชิงนวัตกรรม

3.2 การทำงานเชิงรุก

3.3 การเผชิญความเสี่ยง

นิยามศัพท์เฉพาะ

มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ (Entrepreneurial university) หมายถึง มหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษา รวมถึงมีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สามารถถ่ายทอดสู่การสร้างประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และมีกระบวนการสนับสนุนเพื่อบ่มเพาะผู้ประกอบการและธุรกิจเกิดใหม่โดยอาศัยความร่วมมือกับพันธมิตรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

หลักสูตรสาขาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship program) หมายถึง หลักสูตรการศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตให้มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ มีความคิดสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี สร้างและพัฒนาธุรกิจได้จริง สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีเครือข่ายกับนักธุรกิจตัวจริงที่ประสบความสำเร็จ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการ โดยเน้นการเรียนการสอนที่ให้ทั้งความรู้ด้านทฤษฎีควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติจริง

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา และคุณลักษณะทางจิต ที่มีผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาหลักสูตรผู้ประกอบการ เอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ
2. พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
3. แนวคิดในการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุของ พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
4. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.1 ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ กับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.2 การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.3 เจตคติต่อการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.4 การรับรู้บรรทัดฐาน กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.5 การควบคุมตน กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.6 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา
5. กรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ

เป็นเรื่องยากที่จะกำหนดคำจำกัดความหรือให้ความหมายของคำว่า “มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ” ที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยทั้งหมด (OECD, 2012) การกำหนดนิยามมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการโดยทั่วไปจึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของสถาบันในแง่ของการจัดการทางการเงิน หุ้นส่วนภายนอก การผลิต และการประยุกต์ ให้ความรู้และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการ หมายถึง มหาวิทยาลัยที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รู้จักและสร้างโอกาสทำงานในที่เสี่ยงและตอบสนองต่อ

ความท้าทาย (Kirby, 2002) มหาวิทยาลัยที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบองค์กรของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตพร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางที่ให้การช่วยเหลือด้านโครงสร้างสำหรับ อาจารย์และนักศึกษา เพื่อให้เกิดการคิดค้นและเริ่มต้นสร้างธุรกิจใหม่ ๆ ทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา ทางด้านการค้า และทางด้านความร่วมมือ (Etzkowitz, 2003) และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ. 2558-2561 ที่มีส่งเสริมสนับสนุน การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็น ผู้ประกอบการของนักศึกษารวมถึงมีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สามารถ ถ่ายทอดสู่การสร้างประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และมีกระบวนการสนับสนุนเพื่อบ่มเพาะ ผู้ประกอบการและธุรกิจเกิดใหม่โดยอาศัยความร่วมมือกับพันธมิตรภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยเพื่อสร้างผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (อวิรุทธ์ วัชรมาลาทอง และ คนอื่น ๆ, 2560) และด้าน (OECD, 2012) ได้เสนอกรอบสำหรับมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการว่า สามารถแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ 7 ด้าน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำองค์กร (2) ความสามารถขององค์กร บุคลากรและแรงจูงใจ (3) การพัฒนาผู้ประกอบการในการเรียนการสอน (4) เส้นทางการเป็น ผู้ประกอบการ (5) การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรธุรกิจภายนอก (6) มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการในฐานะสถาบันที่เป็นสากล และ (7) การวัดผลของมหาวิทยาลัย ผู้ประกอบการ

สำหรับในประเทศไทยรัฐบาลให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการเอสเอ็มอี มีการบันทึก ข้อตกลงความร่วมมือเพื่อการสร้างผู้ประกอบการใหม่เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Startup) ระหว่างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง และสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย มีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างผู้ประกอบการรายใหม่หรือกลุ่มที่เริ่ม ดำเนินธุรกิจ (Startup) จำนวน 10,000 ราย ภายในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งจำเป็นต้องทำร่วมกับ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพราะมหาวิทยาลัยมีทักษะในเรื่องการวิจัย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรง (ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, 2563) สอดคล้องกับ (Kelley และคนอื่น ๆ, 2011) ที่ได้ระบุว่าปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการนอกจากด้าน แหล่งเงินทุนเพื่อประกอบธุรกิจ นโยบายภาครัฐ มาตรการสนับสนุนของภาครัฐแล้ว การศึกษาและ

การอบรมเพื่อความเป็นผู้ประกอบการ การถ่ายโอนความรู้เพื่อการวิจัย และพัฒนาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการด้วยหลักสูตรการศึกษาสาขาความเป็นผู้ประกอบการทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่หลักสูตรมีเป้าหมายวัตถุประสงค์ และโครงสร้างเชื้อต่อการบ่มเพาะนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการใหม่ผ่านกระบวนการบ่มเพาะทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และถ่ายทอดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถประยุกต์นวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย และมหาวิทยาลัยเอกชนเช่น มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นต้น ส่วนหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการของแต่ละมหาวิทยาลัยก็จะมีชื่อที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาภาวะผู้ประกอบการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัย มหิดล หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ (หลักสูตรสองภาษา) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยผู้ประกอบการต่าง ๆ จะมีความเป็นผู้ประกอบการในกระบวนการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ การของนิสิต นักศึกษามีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สามารถถ่ายทอดสู่การสร้างประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และมีกระบวนการสนับสนุนเพื่อบ่มเพาะผู้ประกอบการและธุรกิจเกิดใหม่ โดยอาศัยความร่วมมือกับพันธมิตรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง และคนอื่น ๆ, 2560) ในส่วนของ OECD เสนอว่ามหาวิทยาลัยผู้ประกอบการจะมีกรอบการดำเนินงานครอบคลุม 7 ด้านดังที่กล่าวมาข้างต้น (OECD, 2012) ส่วนเป้าหมายหลักของหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อการเป็นผู้ประกอบการคือ ผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ มีความคิดสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่น เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีมุมมองการบริหารธุรกิจที่ทันสมัย ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ระบบการผลิตและสิ่งแวดล้อมสังคมของโลก สร้างและพัฒนาธุรกิจได้จริงสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีเครือข่ายกับนักธุรกิจตัวจริงที่ประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

2. พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ: ความหมาย การวัด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง กิริยา อาการ และการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ทั้งที่เป็น กิริยาอาการภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง (Invert Behaviors) เช่น ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และกิริยา อาการ การแสดงออกภายนอกที่สามารถสังเกตได้โดยตรง (Overt Behaviors) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ พฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรง เช่น การเดิน การนั่ง การพูด เป็นต้น และ พฤติกรรมภายนอกที่ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัสโดยตรง แต่สามารถสังเกตได้ด้วยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เช่น การเต้นของหัวใจ การย่อยอาหารของกระเพาะ การตรวจคลื่นสมอง การตรวจหาปริมาณน้ำตาลในเลือด เป็นต้น (Allen, & Santrock, 1993: 8) นักจิตวิทยาพฤติกรรมศาสตร์มีความเชื่อว่าพฤติกรรมภายในเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งเร้าใดในทางบวกก็จะแสดงออกหรือแสดงกิริยาท่าทางโต้ตอบต่อสิ่งเร้าในทางบวก ในทำนองเดียวกัน เมื่อบุคคลมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งเร้าใดในทางลบ ก็แสดงกิริยาท่าทางโต้ตอบต่อสิ่งเร้าในทางลบด้วยเช่นกัน เช่น คนที่คิดดีจะมีการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี คนที่คิดชั่วก็มีการประพฤติปฏิบัติในทางชั่ว หรือคนที่สบายใจมักจะยิ้มแย้มแจ่มใส ส่วนคนที่ทุกข์ใจมักจะเฉื่อยชา หรือซึมเศร้า เป็นต้น (ฤกษ์ชัย คุณูปการ, 2545)

ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านชีววิทยา ปัจจัยทางด้านสังคมวิทยา ปัจจัยทางด้านจริยธรรมจรรยา และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา มีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัจจัยทางด้านชีววิทยา สภาพทางชีววิทยาที่เป็นพื้นฐานของพฤติกรรม ประกอบด้วยโครงสร้างของร่างกายที่ทำหน้าที่แตกต่างกัน 3 ส่วน (Kendler, 1974) ได้แก่ กลไกที่ทำหน้าที่รับสัมผัส กลไกที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อ กลไกที่ทำหน้าที่ตอบโต้ กลไกการทำงานของโครงสร้างทั้ง 3 ส่วน จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

2) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม เนื่องจากว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้น พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมทางสังคม และพฤติกรรมของแต่ละคนในสังคมย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นในสังคมด้วย การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์จึงน่าจะต้องทำความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันและองค์ประกอบทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะวัฒนธรรม และการอบรมเลี้ยงดู

3) ปัจจัยพื้นฐานทางจริยธรรม จริยธรรมเป็นเสมือนบทบัญญัติของความดีและความงามของจิตใจที่ส่งผลให้บุคคลประพฤติดีประพฤติชอบ ปัจจัยพื้นฐานทางจริยธรรมจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากคุณธรรมจริยธรรมเป็นเสมือนเครื่องขัดเกลาจิตใจและความคิดความอ่านให้มุ่งไปในทางที่ดีเกื้อกูลซึ่งกันและกันและจิตใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมดังนั้นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมย่อมที่จะแสดงพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้มากกว่าผู้ที่ขาดจริยธรรม

4) ปัจจัยพื้นฐานทางจิตวิทยา มีปัจจัยย่อยอยู่หลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอธิบายกระบวนการทำงานของจิตใจที่เกี่ยวข้องกับความคิดและความรู้สึกแล้วส่งผลให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจเป็นทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ปัจจัยพื้นฐานทางจิตวิทยา ที่อธิบายพฤติกรรมมนุษย์ที่สำคัญ ได้แก่ แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก ความต้องการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ได้แก่ ด้านร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและความปรารถนาเป็นเจ้าของ ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง เป็นต้น (สลักจิต ตริธรรโสภาส, 2555)

พฤติกรรม (Behavior) คือ การที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล มีรายละเอียดดังนี้

1) พฤติกรรมและผล (Behavior Versus Outcomes) บางครั้งเราไม่สามารถแยกแยะระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมได้ โดย ผลที่เกิดขึ้นอาจจะเกิดจากพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เช่น การประสบความสำเร็จในการเรียนจะเกิดจากพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การตั้งใจเรียน การอ่านหนังสือ หรือการลอกข้อสอบเพื่อน ในทำนองเดียวกันการที่น้ำหนักลดลงอาจเกิดจากการอดอาหาร การกินอาหารที่มีพลังงานต่าง ๆ หรือการออกกำลังกาย ยิ่งไปกว่านั้นผลลัพธ์อาจจะเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น ข้อสอบง่ายเกินไปหรือการป่วยเป็นเวลานาน ดังนั้นในขั้นแรกของการศึกษาควรที่จะบ่งชี้ให้ชัดเจนว่าเราจะศึกษาพฤติกรรมหรือผล

2) พฤติกรรมเดี่ยวและกลุ่มพฤติกรรม (Single Action Versus Behavioral Categories) ในการสังเกตพฤติกรรมเราจำเป็นต้องใช้การตีความจากลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมเฉพาะ (Specific Behavior) เช่น ถ้าสังเกตเห็นคนที่อดอาหารก็สามารถตีความได้ว่าเขากำลังลดความอ้วนแต่ไม่สามารถจะสังเกตกลุ่มของพฤติกรรมได้โดยตรง เพราะกลุ่มของพฤติกรรมประกอบด้วยพฤติกรรมเฉพาะหลายๆ อย่างมารวมกัน เช่น เราไม่สามารถสังเกตความก้าวร้าวได้ แต่สามารถสังเกตพฤติกรรมเฉพาะที่ได้รับการกำหนดว่าเป็นความก้าวร้าวหรือไม่ก้าวร้าวได้ ซึ่งก็เหมือนกับ การเรียนที่เราสามารถสังเกตพฤติกรรมเฉพาะได้คือการอ่านหนังสือ การจดโน้ต เป็นต้น

2.1) พฤติกรรมเดี่ยว (Single Action) พฤติกรรมเดี่ยวเป็นพฤติกรรมเฉพาะที่บุคคลแสดงออกมา สามารถวัดพฤติกรรมเดี่ยวได้โดยการให้คำนิยามที่ชัดเจนเพื่อที่จะได้ระบุว่าการกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ เช่น ในการสังเกตพฤติกรรมการซื้อบุหรี่จะมีความง่ายกว่าการสังเกตพฤติกรรมการอ่านคำเตือนบนซองบุหรี่ ดังนั้นจึงควรนิยามพฤติกรรมให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสังเกต และใช้การคำนวณจากดัชนีความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต

2.2) กลุ่มพฤติกรรม (Behavioral Categories) กลุ่มพฤติกรรมเป็นกลุ่มของการกระทำ กลุ่มพฤติกรรมไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงแต่จะใช้การตีความจากพฤติกรรมเดี่ยว เช่น พฤติกรรมการอดอาหารสามารถตีความได้จากพฤติกรรมการกิน การดื่ม การทานยาลดความอ้วน เป็นต้น

3) ความจำเพาะของพฤติกรรม การวัดพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเดี่ยวหรือกลุ่มพฤติกรรมจะมีความเที่ยงตรงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความจำเพาะของพฤติกรรม และความจำเพาะของพฤติกรรมขึ้นอยู่กับ (1) การกระทำ (Action) (2) จุดหมาย (Target) (3) เวลา (Time) และ (4) บริบท (Context)

4) ระดับการวัดพฤติกรรม การสังเกตหรือการวัดการกระทำเดี่ยวอาจทำได้หลายวิธีต่าง ๆ กัน คือ (1) วิธีที่ให้ผู้คนมีทางเลือก 2 ทาง คือ กระทำพฤติกรรมหรือไม่กระทำ พฤติกรรม (2) วิธีที่ให้ผู้คนมีทางเลือกมากกว่า 2 ทางที่เขาสามารถเลือกได้ ทางเลือกเหล่านี้อาจจะมองว่าเป็นกลุ่มของการกระทำเดี่ยวที่จะกระทำหรือไม่กระทำ (3) วิธีที่วัดหรือสังเกตปริมาณของการกระทำที่เกิดขึ้น (4) วิธีสังเกตพฤติกรรมที่ซ้ำ ๆ กัน ซึ่งมีวิธีการวัด 2 วิธีคือ ความถี่สัมบูรณ์ (The Relative Frequency) ที่วัดจำนวนครั้งที่บุคคลกระทำพฤติกรรมกับความถี่สัมพัทธ์ (The Relative Frequency) โดยหารัดส่วนหรือหารจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่เขากระทำพฤติกรรมนั้น

5) พฤติกรรมจากการรายงานตนเอง พฤติกรรมบางอย่างไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงจึงต้องใช้วิธีรายงานด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าผลที่ได้จากการรายงานด้วยตนเองจะมีความเที่ยงตรงน้อยกว่าการสังเกตพฤติกรรมโดยตรง แต่ก็ได้รับการยอมรับในการนำมาใช้ถ้าหากว่าพฤติกรรมนั้นไม่สามารถที่จะสังเกตได้ วิธีการวัดด้วยการรายงานด้วยตนเองของพฤติกรรมจำเป็นต้องบอกกลุ่มพฤติกรรมที่สัมพันธ์ของประเภทพฤติกรรมนั้น แล้วให้เขาตอบว่ากระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ วิธีการรายงานด้วยตนเองเป็นวิธีวัดที่เป็นประโยชน์ถ้าเราสนใจการรับรู้ตนเองของบุคคล และวิธีนี้เป็นวิธีที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

ความหมายของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ถึงแม้โดยธรรมชาติพฤติกรรมจะถูกวางเงื่อนไขและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรม และการได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมรอบกาย แต่พฤติกรรมก็มีพื้นฐานมาจากบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่คงที่ตลอดเวลาและทุกสถานการณ์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษา พฤติกรรมที่มีพื้นฐานมาจากบุคลิกภาพสำหรับอธิบายพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurial orientation) พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการแสดงออกหรือการกระทำที่ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติในขณะที่ดำเนินธุรกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจที่ตั้งไว้

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการให้ความหมายของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการไว้ดังนี้ พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการถูกนำเสนอครั้งแรกโดย มิลเลอร์ และฟรีเซิน (Miller และ Friesen, 1982) หมายถึง รูปแบบของการเป็นผู้ประกอบการที่นำมาประยุกต์ใช้ในกิจการ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยมีความเสี่ยงในการตัดสินใจตามกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ การตลาดขององค์กร ต่อมาสตีเวนและโควิน (Slevin และ Covin, 1998) ได้ให้ความหมายว่าเป็น รูปแบบการบริหารจัดการของผู้บริหารระดับสูงกิจการ สามารถพิจารณาได้จากการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และปรัชญาการบริหารการดำเนินงาน และลัมพคินและเดสส์ (Lumpkin และ Dess, 1996) ให้ความหมายว่าเป็น การที่ผู้ประกอบการมีกระบวนการปฏิบัติ และกระบวนการตัดสินใจเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ในขณะที่ ฟรีช ฟรีทซ์ และเดวิส (Pearce, Fritz, และ Davis, 2010) ได้ให้ความหมายว่าเป็น การมีแนวคิดที่แตกต่าง แต่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพ การทำงานเชิงรุก ความสามารถในการแข่งขัน การเผชิญความเสี่ยง และความเป็นตัวของตัวเอง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง การที่ผู้ประกอบการมีการแสดงออกทางความคิด กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และการปฏิบัติเชิงรุกบนพื้นฐานของความเสี่ยง ที่สามารถนำพาธุรกิจไปสู่สิ่งใหม่ ๆ ทำให้สามารถเหนือคู่แข่งในตลาดการแข่งขันได้ เช่น การสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพ ทำให้องค์กรสามารถนำหน้าคู่แข่งในตลาดการแข่งขันได้ เป็นต้น

องค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์

สามารถแยกออกได้เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด สติปัญญา เจตคติ อารมณ์ และความเชื่อ

1) การรับรู้ (Perception) เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัส เริ่มตั้งแต่การมีสิ่งเร้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้าและส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อการแปลความ

2) การเรียนรู้ (Learning) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่ผลจากการตอบสนองของสัญชาตญาณ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ โดยกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องเชื่อมโยงจากการรับรู้

3) การคิด (Thinking) เป็นกระบวนการของสมองในการสร้างสัญลักษณ์หรือภาพให้ปรากฏในสมอง เพื่อเป็นตัวแทนของวัตถุ สิ่งของ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถในการคิดนั้นมีความสัมพันธ์ระดับสติปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความคิดรวบยอด (concept) เป็นลำดับขั้นที่เกิดจากการทำงานของสมองในการจัดกลุ่มหรือการสรุปรวมที่จะทำความเข้าใจในสิ่งของ บุคคล เรื่องราว ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้หรือต่อความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าคืออะไร และจินตนาการ (imagination) เป็นการสร้างภาพขึ้นในสมองตามความนึกคิดของตนเองเป็นผลมาจากการสะสมการรับรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาผสมกับความต้องการ ความสนใจ ความคาดหวัง อารมณ์และความรู้สึกของบุคคล การจินตนาการในสิ่งเดียวกันของบุคคลแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป

4) สติปัญญา (Intelligence) เป็นความสามารถในตัวบุคคลที่จะทราบได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ระดับของสติปัญญาสังเกตได้จากการแสดงออกที่มีความคล่องแคล่วรวดเร็ว ความถูกต้อง ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาและการปรับตัว การใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาจะทำให้ทราบระดับสติปัญญาชัดเจนขึ้น

5) เจตคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในทางบวกหรือทางลบ เช่นพอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ ต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด สภาพขณะนี้ เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลต่อเหตุการณ์ สิ่งของ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

6) อารมณ์ (Emotion) เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าซึ่งมีผลต่อร่างกายและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

7) ความเชื่อ (Beliefs) เป็นการยอมรับนับถือเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้ หรืออาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับศรัทธา โดยปราศจากเหตุผลหรือการพิสูจน์ใด ๆ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม เราไม่อาจสังเกตความเชื่อได้โดยตรงแต่จะสังเกตได้จากพฤติกรรมที่บุคคลกระทำและสันนิษฐานว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากความเชื่อ ความเชื่อไม่จำเป็นต้องมีเหตุผลแต่เป็นการกำหนดขึ้นจากสิ่งที่บุคคลต้องการจะเชื่อในสิ่งใด เขาสามารถเชื่อในสิ่งใด เขาสามารถเชื่อในอะไร และเขา

ถูกวางเงื่อนไขในสิ่งที่เชื่อมาอย่างไร อีกประการหนึ่งความเชื่อนี้ทำให้เขาตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้

การวัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ผู้ริเริ่มการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบ คือ มิลเลอร์ (Miller, 1983) จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งได้อธิบายถึงนิยามและองค์ประกอบการวัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง ความตั้งใจที่จะนำเสนอสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การทดลองด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย 2) ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การตัดสินใจอย่างแน่วแน่ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เช่น ตัดสินใจลงทุนในสวนตลาดใหม่ หรือกู้ยืมเงินจำนวนมากเพื่อนำไปลงทุนในธุรกิจ และ 3) การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) หมายถึง การมองไปข้างหน้าเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ เช่น การออกสินค้าหรือบริการใหม่แต่ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง พยายามไปถึงความต้องการใหม่และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับธุรกิจ (Covin และ Slevin, 1989; George และ Marino, 2011; Knight, 1997; Koop, De Reu, และ Frese, 2000; Kreiser และ Davis, 2009; Lee และ Peterson, 2000; Lumpkin และ Dess, 1996; Miller, 1983; Rauch, Wiklund, Lumpkin, และ Frese, 2009; Russell Merz และ Sauber, 1995)

มีพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) หมายถึง การกระทำที่เป็นอิสระของบุคคลหรือทีมในการนำมาซึ่งแนวคิดหรือวิสัยทัศน์และการดำเนินการไปสู่ความสำเร็จ 2) ความมีนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง แนวโน้มของการประกอบและการสนับสนุนความคิดใหม่ ทดลอง และมีกระบวนการที่สร้างสรรค์ซึ่งอาจทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ บริการหรือกระบวนการเทคโนโลยีใหม่ขึ้น 3) ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การตกลงรับภาระหนี้จำนวนมากหรือการสร้างทรัพย์สินขนาดใหญ่โดยใช้โอกาสในตลาดที่น่าจะนำมาซึ่งผลตอบแทนที่สูง 4) การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) หมายถึง การใช้แผนดำเนินงาน โดยคาดหมายและค้นหาโอกาสใหม่ ๆ รวมถึงการที่เข้าร่วมในตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ และ 5) ความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) หมายถึง แนวโน้มในการ

ประกอบการที่เป็นการแข่งขันโดยตรงและรุนแรงเพื่อที่จะได้มาซึ่งความสำเร็จและการเพิ่มขึ้นของสถานะที่ดีกว่าคู่แข่งในตลาด (Lee และ Peterson, 2000; Lumpkin และ Dess, 1996)

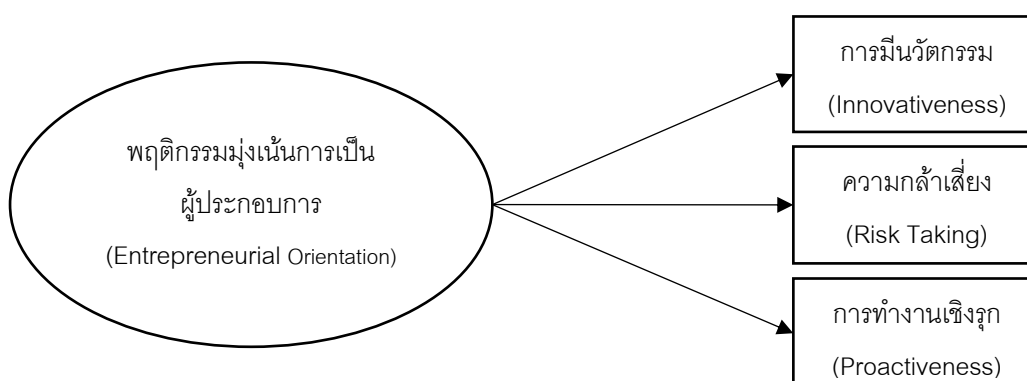
พฤติกรรมกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการไว้ 6 องค์ประกอบดังนี้ นอกจากนี้ คอฟ เดรู และฟรีส (Koop และคนอื่น ๆ, 2000) อดีตนายกสภาคมาคมจิตวิทยาประยุกต์นานาชาติ (International Association of Applied Psychology : IAAP) ซึ่งศึกษาลักษณะทางจิตวิทยาของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ยังได้เสนอลักษณะบุคลิกภาพของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จหรือพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ความสามารถและความตั้งใจที่จะนำตนเองไปสู่โอกาส เป็นคนที่สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ในภาวะบีบบังคับ บุคคลที่มีลักษณะความเป็นตัวของตัวเองจะเป็นคนที่สามารถทำงานได้ด้วยตนเอง และสามารถตัดสินใจได้ในภาวะที่บีบบังคับ หรือมีความจำกัด ผู้ประกอบที่มีความเป็นตัวของตัวเองจะยังมีความสามารถในการต่อรอง หรือเผชิญกับผู้จัดจำหน่ายหรือบริษัทใหญ่ ๆ ได้ (อรการ พุฒิมาสพานิช, 2550: 26; กัญญวัชร ธนะจันทร์, 2552: 24; อรณา ชัยสุขสังข์, 2554: 17) ความเป็นตัวของตัวเองนี้ยังช่วยให้ธุรกิจอยู่รอด เพราะผู้ประกอบการเป็นนายตนเองจึงมีแรงกระตุ้นอย่างมากในการรักษาธุรกิจของตนเองเอาไว้ให้ได้ แต่ความเป็นตัวของตัวเองอาจส่งผลเสียต่อธุรกิจหากกระทบกับการประสานงานของผู้ประกอบการกับบุคคลอื่น (กิจดี ยงประกิจ, 2559: 22) 2) ความสามารถทางนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสินค้าใหม่ ๆ การบริการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ (ปลีนา บางกรวย, 2550: 26; กัญญวัชร ธนะจันทร์, 2552: 24) หรือการมีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับสินค้าใหม่ ๆ การบริการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ (อรการ พุฒิมาสพานิช, 2550: 26; อรณา ชัยสุขสังข์, 2554: 17) 3) ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) ความกล้าเสี่ยงแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ กล้าเสี่ยงต่อสิ่งที่ไม่รู้ กล้าใช้ทรัพยากรเงินจำนวนมากสำหรับก่อตั้งธุรกิจ และกล้ากู้ยืมทรัพยากรเงินจำนวนมาก (ปลีนา บางกรวย, 2550: 26; กัญญวัชร ธนะจันทร์, 2552: 24-25) ซึ่งความกล้าเสี่ยงดังกล่าวเกี่ยวข้องกับลักษณะการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน (Uncertainty avoidance) (อรการ พุฒิมาสพานิช, 2550: 27; อรณา ชัยสุขสังข์, 2554: 17) 4) การแข่งขันเชิงรุก (Competitive Aggressive) หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะในการแข่งขัน ความพยายามที่จะทำให้คู่แข่งหมดประสิทธิภาพ (กิจดี ยงประกิจ, 2559: 22) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ทำให้คู่แข่งยากที่จะเข้ามาในตลาดเดียวกัน ผู้ประกอบการที่มีลักษณะก้าวร้าวจะมีความมุ่งมั่นสูงในการพยายามก้าวล้ำหน้าทำให้คู่แข่งหมดประสิทธิภาพ และทำการต่าง ๆ ให้เหนือกว่าคู่แข่งในตลาด (อรการ พุฒิมาสพานิช, 2550: 27; ปลีนา บางกรวย, 2550: 26; กัญญวัชร ธนะจันทร์, 2552: 25; อรณา

ชัยสุขสังข์, 2554: 17) โดยความต้องการแข่งขันเป็นการทำให้คู่แข่งเข้าตลาดเดียวกันได้ลำบาก ผู้ประกอบการมีความมุ่งมั่นสูงในความพยายามล้ำหน้าและทำการต่าง ๆ ให้เหนือกว่าคู่แข่งในตลาด (กิจดี ยงประกิจ, 2559: 22) 5) ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ (Stability and Learning) หมายถึง การที่เจ้าของกิจการมีความมั่นคงไม่เก็บสิ่งผิดพลาดมาเป็นอารมณ์ หรือ ผิดหวังท้อแท้ แต่จะนำเอาประสบการณ์เหล่านั้นมาเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะที่มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหว กับสถานการณ์หรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้น และนำข้อบกพร่องมาเป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ ตลอดจนมีความหลากหลายในการเรียนและการเสาะหาข้อมูล (อรการ พุฒิภาสพานิช, 2550: 27 ; ปลีนา บางกรวย, 2550: 26 ; กัญญวัชร ธนะจันทร์, 2552: 25; อรณา ชัยสุขสังข์, 2554: 17) และ 6) ความใส่ใจในความสำเร็จ (Achievement) หมายถึง ผู้ที่ชอบงานที่ทำท่ายมีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จและดีกว่าเดิม โดยลักษณะที่ผู้ประกอบการค้นหาหนทาง หรือเน้นหนทางไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยาน ชอบงานที่มีความท้าทาย และมีแรงจูงใจที่จะทำงานนั้น ๆ ให้ดีกว่าเดิมและประสบความสำเร็จ (อรการ พุฒิภาสพานิช, 2550: 27 ; ปลีนา บางกรวย, 2550: 26 ; กัญญวัชร ธนะจันทร์, 2552: 25 ; อรณา ชัยสุขสังข์, 2554: 17) รวมถึงมีการค้นหาหนทางหรือเน้นหนทางไปสู่ความสำเร็จ โดยมีความพยายามในการประสบความสำเร็จ (กิจดี ยงประกิจ, 2559: 22)

และมีกลุ่มอื่น ๆ ที่ศึกษาองค์ประกอบน้อยกว่า 3 ด้าน ดังนี้ จะเห็นได้ว่ามีนักวิจัยเป็นจำนวนมากที่ใช้แนวคิดคุณลักษณะของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของมิลเลอร์ไปพัฒนาและปรับปรุงให้กับบริบทที่ตนเองศึกษา รัสเซล เมิร์ซ และเซาเบอร์ (Russell Merz และ Sauber, 1995) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะการมีนวัตกรรม (Innovativeness) เพียงองค์ประกอบเดียวว่านำไปสู่การนำเสนอสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ และมีผลโดยตรงต่อการดำเนินธุรกิจ ต่อมา จอร์จและมารีโนรวมถึงไนท์ (George และ Marino, 2011; Knight, 1997) ได้นำเสนอคุณลักษณะของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ 2 องค์ประกอบ คือ การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) และการมีนวัตกรรม (Innovativeness) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ ได้มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการที่หลากหลายตามกรอบความคิดของผู้วิจัยแต่ละท่าน ซึ่งจากงานวิจัยที่สำคัญของ (Rauch และคนอื่น ๆ, 2009) ที่ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการในอดีตพบว่านักวิชาการและนักวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านนวัตกรรม (Innovativeness) การเผชิญกับความเสี่ยง (Risk Taking) และการทำงานเชิงรุก (Proactiveness) ตามตาราง 1

ตาราง 1 รายละเอียดต้นกวิจัยที่ศึกษาองค์ประกอบของแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ผู้วิจัย	องค์ประกอบพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ		
	Innovativeness	Risk Taking	Proactiveness
Russell Merz & Sauber (1995)	✓	-	-
Knight (1997)	✓	-	✓
George & Marino (2011)	✓	-	✓
Miller	✓	✓	✓
Covin, &	✓	✓	✓
Lumpkin	✓	✓	✓
Frese	✓	✓	✓
Kreiser,	✓	✓	✓
Lee &	✓	✓	✓
Rauch,	✓	✓	✓

ภาพประกอบ 1 โมเดลการวัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการตามแนวคิด 3 องค์ประกอบที่ระบุว่าตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่

1) ความสามารถทางนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง ความตั้งใจที่จะนำเสนอสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การทดลองด้วยกระบวนการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ การมีความสามารถในการเริ่มต้นกิจกรรมใหม่ ๆ การไม่ชอบงานแบบซ้ำ ๆ รวมถึงการชอบทำบางสิ่งซึ่งสามารถสะท้อนมูลค่าเพิ่มได้

2) ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การตัดสินใจอย่างแน่วแน่ว่าภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เช่น ตัดสินใจลงทุนในส่วนตลาดใหม่ หรือกู้ยืมเงินจำนวนมากเพื่อนำไปลงทุนในธุรกิจ ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ เพลิดเพลินไปกับความไม่แน่นอนและความเสี่ยงของธุรกิจ ความไม่แน่นอนและความเสี่ยงทำให้มีพลังมากกว่าสถานการณ์ที่มีผลลัพธ์สามารถคาดเดาได้ การชอบโครงการที่มีความเสี่ยงสูงและให้ผลตอบแทน รวมถึงการวางตนเองในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความท้าทายหรือความเสี่ยงปานกลาง

3) การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) หมายถึง การมองไปข้างหน้าเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ เช่น การออกสินค้าหรือบริการใหม่แม้ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง พยายามไปถึงความต้องการใหม่และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับธุรกิจมี ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ การทำสิ่งต่าง ๆ ก่อนถูกถามหรือถูกบังคับโดยเหตุการณ์ การมีความเชื่อว่าทุกอย่างในปัจจุบันสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม การมองหาวิธีใหม่ ๆ ในการปรับปรุงชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีพลังสำหรับการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

มิลเลอร์ (Miller, 1983) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการกับองค์การธุรกิจ 3 ประเภท ผลการศึกษาพบว่า การสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก และการเผชิญกับความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินธุรกิจทั้ง 3 ประเภท ส่วน เอนเทรปรีนเนอร์ (Entrialgo, 2002) ได้ศึกษาวิจัยผลกระทบของการใช้กลยุทธ์และลักษณะการบริหารงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสเปน ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการที่มีแนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการมีความสามารถด้านการเงิน การตลาด และความสามารถทางวิศวกรรมที่มากกว่าผู้ประกอบการที่มีแนวคิดแบบอนุรักษ์นิยมอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ประกอบการที่มีแนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์กับธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ไชนอลและ

อายาดูไร (Zainol และ Ayadurai, 2011) ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถของธุรกิจในเรื่องบทบาทของลักษณะบุคลิกภาพในธุรกิจครอบครัวของชาวมาเลเซียในประเทศมาเลเซีย ผลจากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถของธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พอตเตอร์ (Porter, 1996) ได้ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกลยุทธ์พบว่า การมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุกเป็นกลไกที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถและช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ ปีเตอร์และนอล (Peter และ Noel, 2010) เกี่ยวกับความสามารถทางนวัตกรรม คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถของธุรกิจโรงแรมในออสเตรเลีย พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางธุรกิจ ความกล้าเสี่ยงเป็นพื้นฐานของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับธุรกิจบริการขนาดเล็กที่อยู่นอกเมืองและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกควบคุม และสรุปว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไม่มีผลกระทบต่อความสามารถของธุรกิจและไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ โจควินและริคาโด (Joaquín และ Ricardo, 2009) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรม และความสามารถของธุรกิจในเรื่องความสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้ขององค์กร ในขณะที่ วิลเลียมและเจมส์ (William และ James, 2019) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบสัมพัทธ์ต่อลักษณะตลาดและคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการต่อกำไรในธุรกิจขนาดย่อมพบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อความสามารถขององค์กรแต่กลับเป็นความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถขององค์กร และสอดคล้องกับ แคมพอส ลาพารา และพาเรลลาตา (Campos, la Parra, และ Parellada, 2012) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการกับกระบวนการตัดสินใจในการบริหารและความสามารถของธุรกิจเกิดพบว่า การมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุกมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจในการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอร์แลนด์ ฮิตต์ และไซมอน (Ireland, Hitt, และ Sirmon, 2003) ที่ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์พบว่า ธุรกิจที่มีศักยภาพ มีกลยุทธ์ในการสร้างสรรค์โอกาสทางธุรกิจผ่านการใช้นวัตกรรม อีกทั้งกระบวนการตัดสินใจในการบริหารมีความสำคัญในการสนับสนุนผลกระทบของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไปสู่ความสามารถของธุรกิจ

3. แนวคิดในการวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ในการวิจัยในครั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีหลักที่ผู้วิจัยประยุกต์ คือ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของฟิชบายและไอเซน (Fishbein และ Ajzen, 2010) เป็นทฤษฎีทางจิตสังคมที่เริ่มพัฒนาโดย Fishbein มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1961 และมีการนำไปใช้เพื่ออธิบายพฤติกรรมมนุษย์อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านพฤติกรรมสุขภาพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อมั่นพื้นฐานว่าพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์จะแสดงออกอย่างมีเหตุผลผ่านการพิจารณาใคร่ครวญจากข้อมูลสารสนเทศ ความเชื่อที่มนุษย์มีต่อพฤติกรรมนั้น โดยที่พื้นฐานความเชื่อต่อพฤติกรรมนั้นเกิดมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ประสบการณ์ส่วนบุคคล การศึกษาในระบบ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตและสื่ออื่น ๆ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับครอบครัว และเพื่อนฝูง ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ หรือคุณลักษณะส่วนบุคคล มีอิทธิพลไม่เฉพาะต่อประสบการณ์และข้อมูลสารสนเทศที่แต่ละบุคคลต้องเผชิญเท่านั้นแต่ยังส่งอิทธิพลถึงการตีความและการจำสารสนเทศเหล่านั้นด้วย (Ajzen, 2011; Fishbein และ Ajzen, 2010) ดังนั้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านพื้นฐานทางสังคมและคุณลักษณะนิสัยส่วนตัวจึงส่งผลต่อความเชื่อของแต่ละบุคคลนั่นเอง

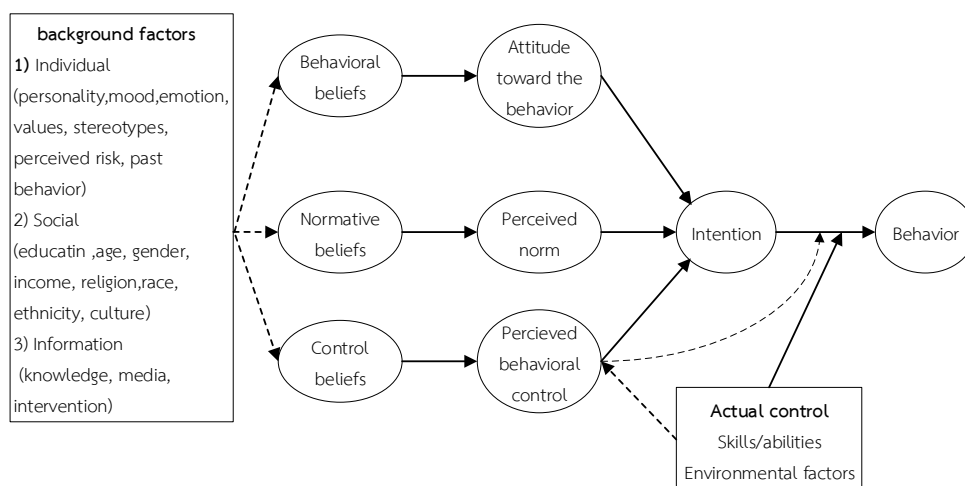
ฟิชบายและไอเซน (Fishbein และ Ajzen, 2010) อธิบายว่าความเชื่อตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) ความเชื่อเชิงพฤติกรรม (behavioral beliefs) เป็นความเชื่อที่เกิดจากการประเมินความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อพฤติกรรมกลายเป็นเจตคติทางบวกหรือทางลบต่อการแสดงพฤติกรรมที่สนใจนั้น

2) ความเชื่อเชิงบรรทัดฐาน (normative beliefs) เป็นความเชื่อที่เกิดจากการประเมินความรู้สึกนึกคิดของตนเองหรือของกลุ่มต่อพฤติกรรมว่าจะยอมรับไม่ยอมรับพฤติกรรมที่สนใจนั้น แบ่งเป็น 2 แบบคือ injunctive normative beliefs เป็นการรับรู้ถึงความคาดหวังของกลุ่มว่าต้องการให้ตนเองกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม และ descriptive normative beliefs เป็นการรับรู้ว่าคุณกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าว ความเชื่อเชิงบรรทัดฐานทั้งสองแบบดังกล่าว (injunctive และ descriptive normative beliefs) จะทำให้เกิดการรับรู้ต่อบรรทัดฐาน (perceived norm)

3) ความเชื่อเชิงควบคุม (control beliefs) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อปัจจัยที่ช่วยให้ตนเองกระทำพฤติกรรมได้สำเร็จ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม ความเชื่อเชิงควบคุมดังกล่าวสะท้อนถึงอำนาจในตน (self-efficacy) (Bandura, 1977, 1989)

หรือการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) กล่าวคือผู้ที่มีความเชื่อในปัจจุบันภายในส่วนบุคคลสูงย่อมมีอำนาจในตนหรือการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมสูงกว่าคนที่เชื่อในปัจจุบันภายในส่วนบุคคลต่ำหรือเชื่อในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมสูง โดยปกติทั่วไปความเชื่อสามประเภทดังกล่าว (ความเชื่อเชิงพฤติกรรม เชิงบรรทัดฐาน และเชิงควบคุม) หรือ เจตคติต่อพฤติกรรม การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และ การรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม (behavioral intention) ในขณะที่น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านจะไม่เหมือนกันในแต่ละพฤติกรรมหรือกลุ่มประชากรที่สนใจศึกษา และโดยธรรมชาติบุคคลที่มีความตั้งใจสูงย่อมมีโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมได้มากกว่าผู้ที่มีความตั้งใจต่ำ แต่ในความเป็นจริงบางครั้งยังมีปัจจัยด้านทักษะและความสามารถ (skills and abilities) ที่เข้ามา มีอิทธิพลร่วมกับความตั้งใจส่งผลให้บุคคลกระทำพฤติกรรมตามความตั้งใจนั้น ปัจจัยดังกล่าว เรียกว่า actual control ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแปรปรับ (moderator) อิทธิพลของความตั้งใจที่ส่งผลต่อการกระทำพฤติกรรมตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลนั่นเอง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีต่อความตั้งใจและการกระทำพฤติกรรมตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลสามารถแสดงได้ตามภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการกระทำพฤติกรรมตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Fishbein และ Ajzen, 2010, p.22)

4. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

4.1 ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการกับพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ความหมายของความตั้งใจ

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (The Reasoned Action Approach) ของฟิชบายและไอเซน (Fishbein และ Ajzen, 2010) นักวิชาการหลายท่านได้แปลศัพท์คำว่า “Intention” ไว้แตกต่างกัน อาทิ อังคินันท์ อินทรกำแหง (2552) ใช้คำว่า เจตนาเชิงพฤติกรรม และพัชรี ดวงจันทร์ (2556) ใช้คำว่า เจตนาในการกระทำพฤติกรรม ส่วนสุรีย์ กาญจนวงศ์ (2556) และธีระ กุลสวัสดิ์ (2556) ใช้คำว่า ความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรม ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “ความตั้งใจ” เพื่ออธิบายตัวแปร “Intention” ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล

ความตั้งใจ หมายถึง ความเป็นไปได้ในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ หรือความพยายามของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรม (Ajzen, 1991; Fishbein และ Ajzen, 1976, 1980) และเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความรู้เชิงประเมินค่าทางบวกหรือลบ มีประโยชน์หรือโทษ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถวัดได้ โดยการใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Ajzen, 1991, 2002) มีรายละเอียดดังนี้

1) ความตั้งใจหรือเจตนาเชิงพฤติกรรม (Intention) ตามทฤษฎีนี้ระบุว่าเจตนาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม องค์ประกอบที่สำคัญในการวัดความตั้งใจหรือเจตนาเชิงพฤติกรรมคือ ความสอดคล้องระหว่างเจตนากับพฤติกรรมและความคงอยู่ของเจตนา ถ้าการวัดมีลักษณะเป็นรูปธรรมหรือมีลักษณะเฉพาะขอเจตนามากเท่าใด ความตั้งใจหรือเจตนาเชิงพฤติกรรมนั้นก็ยิ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมากขึ้นเท่านั้น

1.1) ความสอดคล้องระหว่างเจตนาและพฤติกรรม ในที่นี้อธิบายได้ว่า ในการใช้เจตนาทำนายพฤติกรรมให้มีความเที่ยงตรงนั้นจำเป็นต้องวัดเจตนาและพฤติกรรมให้สอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 คือ การกระทำ ที่หมาย บริบท และเวลา ความสอดคล้องระหว่างเจตนาและพฤติกรรมแบ่งเป็น

1.1.1) ความสอดคล้องกับการกระทำเดียว ความตั้งใจของบุคคลที่มีผลต่อการกระทำเดียวอาจวัดได้โดยถามเขาว่า เขามีความตั้งใจหรือเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ หรือวัดความน่าจะเป็นของบุคคลว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ ซึ่งเรียกว่าการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavior Intention)

1.1.2) ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่มีหลายทางเลือก การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมที่มีหลายทางเลือกเป็นการวัดจำนวนทางเลือกของพฤติกรรมที่บุคคลกระทำซึ่งอาจจะ

เป็นพฤติกรรมที่ต่างกัน เช่น จำนวนเงินที่บริจาค ในกรณีของการกระทำเดี่ยวคาดว่าเจตนาจะ
 ทำนายการเลือกได้ ถ้ามีความสอดคล้องกันระหว่างการวัด 2 ครั้ง การวัดเจตนาต่อพฤติกรรมที่มี
 หลายทางเลือกนี้มีวิธีวัด 2 วิธี คือ คำถามปลายเปิดและหรือคำถามปลายปิดที่นำมาใช้เมื่อ
 ต้องการวัดเจตนาหรือเมื่อต้องการทราบปริมาณ หรือความถี่

1.1.3) ระดับการวัดเจตนาเชิงปริมาณ เป็นการวัดความน่าจะเป็นเชิงอัตนัยของ
 เจตนาที่เลือกกระทำพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม และยังสามารถใช้ทำนายทางเลือกต่าง ๆ ได้อีก

1.1.4) ความสอดคล้องกับประเภทพฤติกรรม การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมให้
 สอดคล้องกับประเภทพฤติกรรมนั้นจะต้องวัดเจตนาที่มีต่อการกระทำเดี่ยวโดยการวัดเจตนาและ
 การกระทำเดี่ยวนั้น ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกันในความจำเพาะทั้ง 4 คือ การกระทำ บริบท
 เวลา และเราสามารถคำนวณหาดัชนีของเจตนาเชิงพฤติกรรมได้ เช่นเดียวกับการวัดประเภท
 พฤติกรรม

1.2) ความคงอยู่ของเจตนา การวัดเจตนาไม่ใช่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่ดีเสมอไป
 เพราะว่าเจตนาสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และการวัดเจตนาก่อนที่จะสังเกตพฤติกรรมอาจจะ
 ต่างจากเจตนาขณะที่พฤติกรรมนั้นถูกสังเกต นั่นคือยิ่งระยะเวลาในการวัดเจตนาและพฤติกรรม
 ห่างกันมากเท่าใด การทำนายพฤติกรรมจากเจตนา ก็มีความเที่ยงตรงลดลงมากเท่านั้น ทั้งนี้
 อาจเป็นเพราะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้ามาในระหว่างนั้นหรือได้รับข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นทำให้เจตนา
 เปลี่ยนไป ดังนั้นเพื่อให้การทำนายพฤติกรรมจากเจตนามีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องวัดเจตนาให้
 ใกล้กับการวัดพฤติกรรมมากที่สุด ในการทำนายพฤติกรรมจากเจตนาโดยทิ้งช่วงเวลานานนั้นโดย
 ปกติมักไม่นิยมวัด เป็นรายบุคคล แต่จะวัดแนวโน้มของพฤติกรรมในกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ของ
 ประชากร เพราะว่าเจตนาโดยรวมของคนกลุ่มใหญ่จะมีความคงอยู่นานกว่าเจตนาเป็นรายบุคคล
 ในการทำนายพฤติกรรมจากเจตนาโดยทิ้งช่วงเวลานานนั้นต้องพยายามแยกเหตุการณ์เฉพาะที่
 อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะเปลี่ยนเจตนาของบุคคลไปโดยเพิ่มเข้าไปในการวัดเจตนา เช่น ผู้ผลิต
 รถยนต์คาดว่าราคาน้ำมันจะสูงขึ้น ก็เพิ่มเหตุการณ์นี้เข้าไปในการวัด ดังนั้น ในการวัดเจตนาตั้งแต่
 แรกจึงควรถามว่า “ถ้าราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น 20 % หรือมากกว่านั้นเขาจะซื้อรถยนต์หรือไม่” การวัด
 เจตนาอย่างมีเงื่อนไขนี้ สามารถทำนายพฤติกรรมได้เที่ยงตรงมากขึ้น นอกจากนั้นประสบการณ์
 ตามการวัดเจตนาหลังจากเกิดเหตุการณ์ขึ้นหรือนำเหตุการณ์นั้นมาพิจารณาด้วยจะเพิ่มความ
 แน่แน่นของความสัมพันธ์ระหว่างเจตนา กับพฤติกรรมมากขึ้น (ดารีกา บิลโล๊ะ และ จินตนา สรา
 ยุทธพิทักษ์, 2557)

ตัวอย่างข้อคำถามที่ใช้ในการประเมินเจตนาเชิงพฤติกรรม มีดังนี้

ฉันตั้งใจที่จะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

เป็นไปได้ไม่ได้อย่างแน่นอน: _____: _____: _____: _____: _____: _____: _____: เป็นไปได้ได้อย่างแน่นอน

ฉันจะพยายามเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

ไม่เป็นจริงอย่างแน่นอน: _____: _____: _____: _____: _____: _____: เป็นจริงอย่างแน่นอน

ฉันวางแผนว่าจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง: _____: _____: _____: _____: _____: _____: เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ความหมายของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

เบิร์ด (Bird, 1988) ได้ให้ความหมาย ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Intention) ไว้ว่าเป็นสภาวะความคิดที่มุ่งมั่นตรงต่อความตั้งใจของบุคคลนั้น ๆ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายในการสร้างกิจการ และอัลทีเน มาดานอคลู ดาเนียล และลาซเล (Altinay, Madanoglu, Daniele, และ Lashley, 2012) กล่าวว่าคือ สภาวะทางจิตใจของบุคคลที่บ่งชี้ให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเริ่มต้นธุรกิจของตนเอง และมีแผนที่จะเริ่มต้นธุรกิจในอนาคต นอกจากนี้ คาราบูลูท (Karabulut, 2016) ได้ให้ความหมายว่าเป็น ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการจะแสดงให้เห็นเจตนาของบุคคลในการเลือกประกอบอาชีพการเป็นผู้ประกอบการ โดยบุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการเป็นผู้ประกอบการ ชอบที่จะวิเคราะห์ความเสี่ยงทางธุรกิจ และรวบรวมทรัพยากรที่จำเป็นในการประกอบกิจการเพื่อเริ่มต้นธุรกิจของตนเอง

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยนี้จึงขอให้ความหมายของ ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ว่าหมายถึง บุคคลมีเจตนา ความมุ่งมั่น แนวแน่ของบุคคลเพื่อวางแผนหรือตอบสนองต่อเป้าหมายในการสร้างกิจการ และชอบการคิดวิเคราะห์ความเสี่ยงทางธุรกิจ และรวบรวมทรัพยากรเพื่อเริ่มต้นกิจการของตนเอง

การวัดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถวัดได้โดยการใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนไอเซน (Ajzen, 1991, 2002) และแบบสอบถามของ (Fletcher, 2010) ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ “การคิดว่าอาชีพผู้ประกอบการเป็นอาชีพที่มีคุณค่า” “การคิดว่าการเป็นผู้ประกอบการสามารถสร้างประโยชน์ให้ได้ทั้งกับตนเอง องค์กร ครอบครัวและสังคมรอบข้าง” “การที่ผู้ประกอบการคืออาชีพในฝัน” และ “การรู้สึกมีความสุขเมื่อคิดว่าจะได้เป็นผู้ประกอบการ” และแบบสอบถามของเฟลทเชอร์ (Fletcher, 2010) ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ “การ

มั่นใจว่าสามารถเริ่มทำงานเป็นผู้ประกอบการได้ถ้าตนเองต้องการ” “การเชื่อว่าการเริ่มทำงานเป็นผู้ประกอบการขึ้นอยู่กับพิจารณาของตนเองทั้งหมด” ผลการวิจัยพบว่ามีขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ระดับ .52

ตัวอย่างเครื่องมือวัดเจตคติเชิงพฤติกรรม เช่น สำหรับชั้นการเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า เป็นการกระทำที่ (Ajzen, 2006, Fishbein, และ Ajzen, 2010 อ้างถึงใน ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2550)

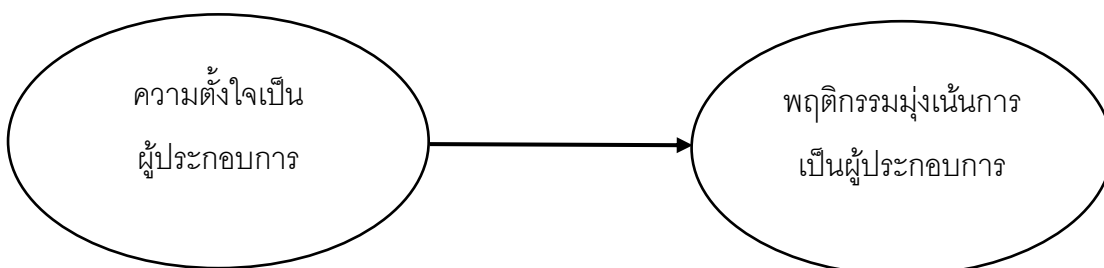
อันตราย	:_____:	ได้ประโยชน์
เพลิดเพลิน	:_____:	ไม่เพลิดเพลิน
ดี	:_____:	ไม่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

เฟล็ตเชอร์ (Fletcher, 2010) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง 250 คน เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของเจตคติต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ multilevel structural equation model (ML-SEM) พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เพื่อทำนายพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 170.761, df=1, p<.001) ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรม การเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลเรียงตามลำดับคือ .260, .473, .591 และผลการวิจัยยังพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลกล่าวคือ 1) เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ 2) การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และ 3) การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพล .52, .31, .45 ตามลำดับ

จากการประมวลเอกสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้มีหลักฐานเพียงพอที่ทำให้ผู้วิจัยคาดการณ์ว่า เจตนาเชิงพฤติกรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็น

ผู้ประกอบการ อาจได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภาพ แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ได้ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาเชิงพฤติกรรมและความตั้งใจเป็น
ผู้ประกอบการ

4.2 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม กับความตั้งใจเป็น ผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม

ตามทฤษฎีการกระทำตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของไอเซน (Ajzen, 1991, 2002) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) เป็นการรับรู้ของบุคคลถึงความง่ายหรือความยากในการปฏิบัติต่อสิ่งที่สนใจ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแปรที่ผลต่อความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม และพฤติกรรมหรือการกระทำที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ไอเซน (Ajzen, 1991) ให้เหตุผลถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไว้ 2 อย่าง คือ 1) ถ้าความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมมีความคงที่ บุคคลจะมีความพยายามมากหรือน้อยเพียงใด ในการกระทำพฤติกรรมเป้าหมาย ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของบุคคลนั้นว่าเขาสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมนั้นได้ มากกว่าบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นว่าสามารถควบคุมการกระทำพฤติกรรมได้ 2) ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จของการกระทำว่า ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุม ซึ่งการกระทำพฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความพร้อม โอกาส และทรัพยากรที่สนับสนุนหรือขัดขวางการกระทำ ซึ่งทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนจะประเมินความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจากการรับรู้ของบุคคลนั้น ดังนั้นการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม จึงเป็นตัวแทนของความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งจะสะท้อนความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมอย่างแท้จริง ในบางครั้งยังพบว่า การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม อาจจะไม่สะท้อนความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมบุคคล ถ้าบุคคลนั้นขาดความ

พร้อม โอกาส และทรัพยากร หรือมีปัจจัยใหม่ที่ไม่คุ้นเคยเพิ่มเข้ามาในสถานการณ์นั้น ๆ ภายใต้เงื่อนไขของการกระทำพฤติกรรม

การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความเชื่อมั่นของบุคคลว่าสามารถจะดำเนินการในฐานะผู้ประกอบการจนสามารถบรรลุเป้าหมายของการสร้างกิจการของตนเองได้ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ตามทฤษฎีการกระทำตามแผน หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าเป็นความยากหรือง่ายที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ และการที่บุคคลจะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมใดต้องเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมนั้นได้ และมีโอกาสประสบความสำเร็จ (Ajzen, 1991, 2002) ซึ่งไอเซน กล่าวว่า แนวคิดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม มีความสอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ของแบนดูรา ที่เชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีผลต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ (Ajzen, 1991; Bandura, 1989)

จากความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ตามทฤษฎีการกระทำตามแผนดังกล่าวข้างต้น นักวิชาการหลายท่านได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำตามแผน เพื่อศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างแพร่หลายและได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม โดยปรับความหมายให้เข้ากับบริบทของงานวิจัยนั้น ๆ เช่น แมทธิวสัน (Mathieson, 1991) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม หมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงการควบคุมการแสดงพฤติกรรมของตน สอดคล้องกับเลา เซน และเยน (Liao, Chen, และ Yen, 2007) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการรับรู้ของบุคคลถึงความยากง่ายในการกระทำพฤติกรรมที่สนใจ ส่วนนักวิชาการไทยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำตามแผน เพื่อศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ โดยปรับความหมายนิยามให้เข้ากับบริบท อาทิ ชูชัย สมितिไกร (2548) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ความง่ายและความยากของการกระทำพฤติกรรม ซึ่งสะท้อนถึงประสบการณ์ในอดีต รวมถึงอุปสรรคและสิ่งกีดขวางที่คาดการณ์ไว้ อีกทั้งเป็นระดับการรับรู้ของบุคคลต่อความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้มากน้อยเพียงใด และอนงค์ รุ่งสุข (2559) ให้ความหมายการรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ ว่าหมายถึง การประเมินผลด้านบุคคลว่าตนเองมีความสามารถที่จะประกอบกิจการให้ประสบความสำเร็จหรือไม่ มีความกล้าเสี่ยงที่จะทำงานนั้นเมื่อเผชิญกับอุปสรรคเขาจะมีความอดทน มุ่งมั่นต่อการทำงานนั้น

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยนี้จึงขอให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ว่าหมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงความ

- คุณเชื่อว่าสามารถควบคุมตนเองเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้า 30 นาที/วัน ตลอดเดือนหน้า
ไม่สามารถควบคุมได้: ____:____:____:____:____:____:ควบคุมได้อย่างแน่นอน
- ขึ้นอยู่กับฉันว่าจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้า 30 นาที/วัน ตลอดเดือนหน้าได้หรือไม่
เห็นด้วยอย่างยิ่ง: ____:____:____:____:____:____:____:ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตามทฤษฎีการกระทำ ด้วยเหตุผลสามารถออกแบบให้วัดได้ถึงการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ตามทฤษฎีปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของ (Bandura, 1989) ไปพร้อม ๆ กันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

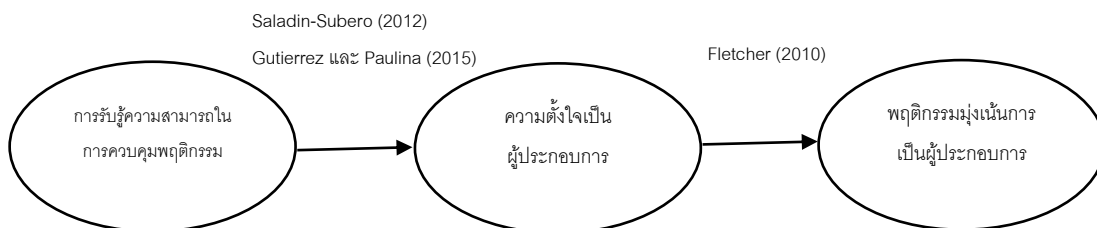
ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ การกระทำตามทฤษฎีการกระทำตามแผนนั้น เจตนาเชิงพฤติกรรม การแสดงพฤติกรรมจะได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม (Ajzen, 1991, 2002) และจากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำตามแผน ในการกำหนดตัวแปร แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางตรงของการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และการแสดงพฤติกรรม ได้แก่งานวิจัยของกาเทียเรสและปาไลน่า (Gutierrez และ Paulina, 2015) ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการศึกษาด้านความเป็นผู้ประกอบการ และปัจจัยเชิงสาเหตุตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน 2,047 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเพื่อทำนายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 225.761, df=7, p < .001) ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้การควบคุมพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนที่ระดับ .488

ซาลาดิน (Saladin-Subero, 2012) ได้ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเจตคติ บรรทัดฐาน และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลต่อความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการชาวลาตินและสเปน 74 คน พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ แต่ละพฤติกรรมมีความแตกต่างกันไป ทั้งจำนวนพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพล

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีอย่างน้อย 1 พฤติกรรม ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมอยู่ในช่วงตั้งแต่ .29 - .69

เฟล็ตเชอร์ (Fletcher, 2010) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง 250 คน เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของเจตคติต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ multilevel structural equation model (ML-SEM) พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เพื่อทำนายพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 170.761, df=1, $p < .001$) ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรม การเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลเรียงตามลำดับคือ .260, .473, .591 และผลการวิจัยยังพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลกล่าวคือ 1) เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ 2) การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และ 3) การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพล .52, .31, .45 ตามลำดับ

จากการประมวลเอกสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้มีหลักฐานเพียงพอที่ทำให้ผู้วิจัยคาดการณ์ว่า 1) การรับรู้การควบคุมพฤติกรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ 2) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ จึงได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ได้ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

4.3 การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ความหมายของการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน

การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน คือ การรับรู้ถึงความคิดจากสังคมเพื่อกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ (Ajzen, 1991) ความกดดันนั้นอาจมาจากสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง เพื่อน คู่สมรส และบุคคลอื่นที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น หากกระทำตนเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐาน หรือการกระทำนั้นไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของกลุ่ม จะส่งผลให้บุคคลนั้นรู้สึกไม่สบายใจ เป็นกังวล มีความกดดันเกิดขึ้น (อนุวัตร จุลินทร และคนอื่น ๆ, 2563)

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยนี้จึงขอให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ว่าหมายถึง การรับรู้ของบุคคลถึงความยากและความง่ายในแสดงพฤติกรรม มีความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองได้ และการควบคุมการแสดงพฤติกรรมที่สนใจ รวมถึงการประเมินผลว่าสามารถที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่ แม้ต้องเจอกับอุปสรรค

การวัดการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน

องค์ประกอบด้านการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายและตอบสนองต่อแรงกดดันทางสังคมหรือบุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญหรือใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อน เป็นต้น ที่มีความคิดเห็นและการสนับสนุนต่อการเป็นหรือไม่เป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถวัดได้ โดยการใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนตามแผนของ (Ajzen, 1991, 2002) และแบบสอบถามของเฟรทเชอร์ (Fletcher, 2010) ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญ คือ “การคาดว่าจะมีส่วนร่วมในการริเริ่มในการเป็นผู้ประกอบการ” “การรู้สึกกดดันทาง

สังคมเมื่อจะเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการ” และ “การที่บุคคลซึ่งมีความสำคัญต้องการให้ฝึกฝนเพื่อ
การเป็นผู้ประกอบการ” ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ระดับ .31

การรับรู้ต่อบรรทัดฐาน (perceived norm) ในกรอบแนวคิดของทฤษฎีการกระทำ
ด้วยเหตุผล (Fishbein, และ Ajzen, 2010: 130-152) ได้อธิบายเกี่ยวกับการรับรู้ต่อบรรทัดฐาน
(perceived norm)ว่าเป็นการรับรู้ของบุคคลต่อแรงกดดันทางสังคม (social pressure) ที่มีผลต่อ
การจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ โดยที่การรับรู้ต่อบรรทัดฐานจะส่งผลเชิงบวกร่วมกับ
เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมต่อความตั้งใจที่จะกระทำ
พฤติกรรม แต่เดิมของแนวคิดใช้คำว่าบรรทัดฐานของบุคคล (subjective norm) เพราะว่าหมายถึง
การรับรู้ของแต่ละบุคคลต่ออิทธิพลของคนสำคัญรอบข้างที่มีต่อความคิดของเขาว่าควรจะทำ
หรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ต่อมาภายหลังทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลได้พัฒนาแนวคิดจาก
เดิมที่ใช้คำว่าแรงกดดันทางสังคมมาใช้คำว่า แรงกดดันทางบรรทัดฐาน (normative pressure) ที่
มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ดังนั้นบรรทัดฐานของบุคคล (subjective norms) จึง
ถูกอธิบายแทนด้วยแนวคิดของบรรทัดฐาน 2 ประเภท คือ บรรทัดฐานเชิงชี้แนะ (Injunctive norms)
และบรรทัดฐานเชิงบรรยาย (descriptive norms) ที่มีความหมายต่างกัน คือ (Fishbein, และ
Ajzen, 2010: 131)

บรรทัดฐานเชิงชี้แนะ (Injunctive norms) หมายถึง การตระหนัก รับรู้ของแต่ละคนต่อ
ความต้องการของบุคคลสำคัญรอบข้างว่าต้องการให้ตนเองกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ
มากนักน้อยเพียงไร ในการสร้างเครื่องมือวิจัยสำหรับวัดบรรทัดฐานเชิงชี้แนะดังกล่าว สามารถวัดได้
จากข้อคำถามในหลายลักษณะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- คนส่วนใหญ่ที่มีความสำคัญกับฉัน คิดว่า

ฉันควร :____:____:____:____:____:____:____: ฉันไม่ควร

เดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า (injunctive norms)

- เป็นที่คาดกันว่า ฉันจะเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาทีตลอดเดือนหน้า
เป็นไปได้หรือไม่ได้อย่างแน่นอน:____:____:____:____:เป็นไปได้ได้อย่างแน่นอน(injunctive norms)

- บุคคลใกล้ชิดที่ฉันเชื่อฟัง เขาจะ

ยอมรับ:____:____:____:____:____:____:____:ไม่ยอมรับ

การเดินบนเครื่องวิ่งไฟฟ้าอย่างน้อยวันละ 30 นาที ตลอดเดือนหน้า (injunctive norms)

พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ multilevel structural equation model (ML-SEM) พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เพื่อทำนายพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 170.761, df=1, $p < .001$) ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้บรรทัดฐานการเป็นผู้ประกอบการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลเรียงตามลำดับคือ .473 และผลการวิจัยยังพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล กล่าวคือ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพล ที่ระดับ .31

จากการประมวลเอกสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการรับรู้บรรทัดฐาน เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้มีหลักฐานเพียงพอที่ทำให้ผู้วิจัยคาดการณ์ว่า 1) การรับรู้บรรทัดฐาน มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ 2) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ จึงได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ได้ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บรรทัดฐาน ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

4.4 เจตคติต่อพฤติกรรม กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ความหมายของเจตคติต่อพฤติกรรม

เจตคติต่อพฤติกรรม หมายถึง การตัดสินของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือเลว ซึ่งเขาสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำนั้น หรือหมายถึง การประเมินทางบวกหรือทางลบของแต่ละบุคคลที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น และความรู้เชิงประเมินค่าทางบวกหรือลบ มี

ประโยชน์หรือโทษ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อการเป็นผู้ประกอบการ และยังหมายถึง การประเมินสิ่งของแนวคิดหรือพฤติกรรมตามมิติของความชอบไม่ชอบ ดีหรือเลว หรือชอบหรือไม่ชอบ” สำหรับการก่อให้เกิดเจตคติและการเปลี่ยนแปลง เจตคตินั้น ระดับที่บุคคลมีการประเมินพฤติกรรมที่น่าพอใจและไม่พอใจ “ความเชื่อ” เป็นสิ่งที่กำหนดเจตคติ (Ajzen, 1991, 2002; Ajzen และ Cote, 2011) และยังเป็นระดับความรู้สึกความเชื่อหรือแนวโน้มที่บุคคลมีต่อการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ เจตคติอาจเกิดได้จากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นโครงสร้างทางจิตวิทยาที่มีความซับซ้อน รวมถึงมีผลต่อความคิดและพฤติกรรม (นันทพร เขียนดวงจันทร์ และขวัญกมล ดอนขวา, 2562) และพิมพิกา พูลสวัสดิ์ และ วิษณุพงษ์ โพธิพิรุฬห์ (2562) เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการเป็นกระบวนการคิดที่ทำให้รู้สึกว่ายากหรือง่ายหรือไม่ยากไม่ง่ายต่อการกระทำ ซึ่งมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการเชิงบวก ก็จะเกิดเจตนาหรือความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ และเจตคติต่อพฤติกรรม ยังหมายถึง การตัดสินใจของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือเลว ซึ่งเขาสนับสนุนหรือต่อต้านการกระทำนั้น หรือหมายถึง การประเมินทางบวกหรือทางลบของแต่ละบุคคลที่มีต่อการกระทำพฤติกรรมนั้น และยังมีผู้ให้ความหมายเจตคติว่า หมายถึง คำที่ใช้ในการอ้างอิงถึงแนวโน้มระดับของการชอบหรือไม่ชอบกับวัตถุทางจิตวิทยา ที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่เป็นการอนุมานจากการสังเกตปฏิกิริยาตอบสนองทางจิตวิทยา ความเอนเอียงที่สะท้อนให้เห็นจากระยะเวลาในการตอบสนองเป็นต้น ในด้านการก่อให้เกิดเจตคติไม่ได้มีมาแต่กำเนิด แต่ได้รับอิทธิพลมาจากภูมิหลังและประสบการณ์ โดยบุคคลจะได้รับความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายต่อวัตถุ การกระทำ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ และยังหมายถึงผลรวมของความเชื่อต่าง ๆ ที่เรียกว่า ความเชื่อที่เข้าถึงได้หรือความเชื่อเด่นชัดของการกระทำพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นการประเมินผลในด้านต่าง ๆ เมื่อกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ที่เมื่อกระทำพฤติกรรมแล้วคาดว่าจะเกิดขึ้น ประเมินร่วมกับโอกาสที่ผลดีและผลร้ายดังกล่าวจะเกิดขึ้นจริง ดังนั้น ความเชื่อจึงมีความเชื่อมโยงกับคุณสมบัติต่าง ๆ และภายใต้แบบจำลองการคาดหวังและการให้คุณค่านี้ ความเชื่อหรือคุณสมบัติที่เชื่อมโยงไปยังวัตถุด้านจิตวิทยาเหล่านี้ถูกกำหนดค่าขึ้นโดยอาจเป็นค่าทางบวกหรือค่าทางลบ เราจึงสามารถหาเจตคติต่อสิ่งหรือเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลได้ โดยค่าทางบวกจะเป็นเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่มีลักษณะที่เราชอบ และค่าทางลบต่อเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งที่มีลักษณะที่เราไม่ชอบ ความเชื่อเหล่านี้ที่เข้าถึงได้นี้ จึงเป็นตัวกำหนดของเจตคติในแต่ละบุคคล (อนุวัตร จุลินทร และคนอื่น ๆ, 2563)

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยให้ความหมายของเจตคติต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ว่าหมายถึง การประเมินหรือตัดสินใจของ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติต่อพฤติกรรม ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการวิจัยส่วนใหญ่ที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการกระทำตามแผน แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลทางตรงของเจตคติต่อพฤติกรรมที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยโรเจอร์ (Rogers, 2018) ศึกษาเชิงสหสัมพันธ์เพื่อทำนายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการนักศึกษาปีที่ 4 ระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 คน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรทำนายทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และตัวแปรทำนายแต่ละตัวสามารถอธิบายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้ระหว่างร้อยละ 16-62 โดยที่เจตคติส่วนบุคคลสามารถได้ร้อยละ 62

ชาญชัย พรหมมี และ สิริมา นาคสาย (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนิสิตหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้ นิสิตเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน เพื่อศึกษาอิทธิพลของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนิสิต พบว่า ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 0.612 และ 0.541 ตามลำดับ ตัวแบบสามารถพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการได้ร้อยละ 73.40 โดยทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด

เฟล็ตเชอร์ (Fletcher, 2010) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาล เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของเจตคติต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ multilevel structural equation model พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เพื่อทำนายพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 170.761, df=1, p < .001) ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาล อยู่ที่ระดับ .260 และผลการวิจัยยังพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล กล่าวคือ เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพล ที่ระดับ .52

จากการประมวลเอกสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้มีหลักฐานเพียงพอที่ทำให้ผู้วิจัยคาดการณ์ว่า 1) เจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ 2) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ จึงได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ได้ ดังภาพประกอบ 6

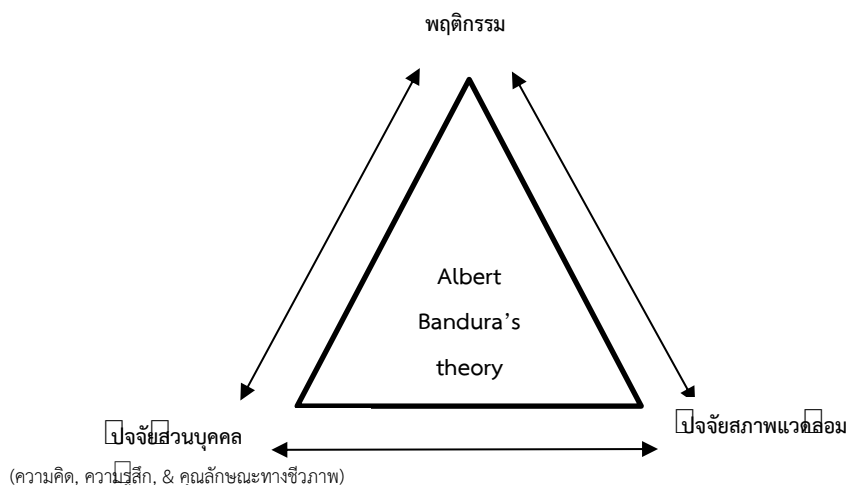
ภาพประกอบ 6 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

4.6 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา กับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ความหมายของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ได้แก่ สภาพการเรียนการสอน หลักสูตรผู้ประกอบ การครูอาจารย์ผู้สอน การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร นโยบายส่งเสริม การศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการภายในสถาบันการศึกษา รวมถึงความพร้อมและคุณลักษณะ ภายในของผู้เรียน เป็นต้น ล้วนส่งผลแบบทางตรงหรือทางอ้อมต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล การเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคม (social cognitive theory) ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งแยกได้ 3 ด้าน คือ ด้านชีวบุคคล เช่น เพศ ลักษณะทางพันธุกรรม พื้นอารมณ์แต่กำเนิด ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ความรู้สึก อาทิ เช่น ความเชื่อ ความตั้งใจ เจตคติ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (perceived self-efficacy) ผ่านกระบวนการการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้โดยการสังเกต

และการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม ดังนั้นทั้งสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะภายในส่วนบุคคลจึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ซึ่ง แบนดูรา (Bandura, 1989) ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และ พฤติกรรมของบุคคลตามทฤษฎีปัญญาสังคม (social cognitive theory) ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม สภาพแวดล้อม และปัจจัยส่วนบุคคลตามทฤษฎีปัญญาสังคม (Social cognitive theory) (Bandura, 1977 อ้างถึงใน Nabavi, 2012)

สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรนั้นต้องออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดพัฒนาการทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ พัฒนาการทักษะการคิดขั้นสูง หลักสูตรที่ดีจะช่วยหล่อหลอมนักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (ปาจารย์ สิริปริญา, 2558) เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ ให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้โดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (นันทพัทธ์ โนนศรีเมือง และ อัมภาศรี พอค้า, 2558) นอกจากนี้

(ทรรศนีย์ วรารักษ์ คำ และ พวงรัตน์ เกษรแพทย์, 2554) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าความสำคัญของการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจะมีความสมบูรณ์ที่สุด ถ้าสมองได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะถ้าเป็นบุคคลที่ได้เรียนรู้หรือได้รับการศึกษาสูง ๆ ขึ้นจะทำให้ไอคิวเพิ่มขึ้น จากผลการศึกษาดังกล่าวนี้ทำให้นักการศึกษามาให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับการเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความอยากรู้อยากเห็น และการค้นพบของ นักศึกษา โดยสภาวะเช่นนี้จะทำให้การเจริญเติบโตทางสมองดำเนินอยู่ต่อไป นอกจากนี้สภาพแวดล้อม คือ สิ่งเร้าที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่มนุษย์อาศัยในสภาพแวดล้อมเกิดความสนใจ และแรงกระตุ้นในการเรียนรู้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ และคาดว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมกรมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งได้อธิบายถึง ความสำคัญ นิยาม และองค์ประกอบการวัดตัวแปรปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ในฐานะตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมกรมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สาขาผู้ประกอบการดังนี้

การวัดของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า จากรายงานวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ” ของ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้ระบุถึงข้อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นการบ่มเพาะทักษะความเป็นผู้ประกอบการมีเป้าหมายเพื่อ “สร้างความคิดที่แตกต่างและความกล้าหาญสำหรับโอกาสทางธุรกิจ” กระบวนการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการจึงจะต้องสามารถที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่แตกต่าง การคาดการณ์และมองหาโอกาสทางธุรกิจ ตลอดจนความกล้าหาญในการริเริ่มและคว้าโอกาสทางธุรกิจได้ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการวางแผนระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) กำหนดแผนและทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (2) พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และ (3) กำหนดแนวทางการสร้างผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนา ส่วน (อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง และคนอื่น ๆ, 2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ แนวทางเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไทย ระบุว่า การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยประกอบการ ที่ดีควรมีการดำเนินงานให้ครบ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์กรและการ

กำกับมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและแผนงานที่ชัดเจน สร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงประกอบการที่เปิดโอกาสให้ประชาคมได้มีสิทธิเสรีภาพทางวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย ฝ่ายบริหารมหาวิทยาลัยมีการถ่ายทอดสื่อสารนโยบายและแผนงานพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการไปยังประชาคมภายในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์นโยบายและแผนพัฒนาไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง 2) ความสามารถขององค์กร ได้แก่ การแสวงหาและพัฒนาอาจารย์นักวิจัย และบุคลากรให้มีสมรรถนะและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับทิศทางของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ การจัดเตรียมงบประมาณ งบลงทุนและจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ การบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการสร้างระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมเชิงนวัตกรรมที่เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาบัณฑิตและการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมร่วมกัน 3) การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ การกำหนดให้ทักษะและกระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการเป็นคุณลักษณะหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จำเป็นของบัณฑิต การจัดหลักสูตร รายวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ กระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการ การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ กระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ กระบวนการคิดแบบผู้ประกอบการ และการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและผู้มีประสบการณ์ด้านการประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ 4) การเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนเพื่อเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยจัดโครงการ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแรงบันดาลใจแก่นิสิตนักศึกษาด้านการพัฒนานวัตกรรมและการประกอบการเช่น การสัมมนาอบรม ค่าย ประกวด แข่งขัน 5) ความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจภาครัฐ และหน่วยงานภายนอกเพื่อการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ได้แก่ การร่วมมือกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ภาครัฐ และหน่วยงานภายนอกในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรม 6) ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ ได้แก่ การร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ การจัดการศึกษาและการวิจัย หรือ การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาและบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาธุรกิจกับมหาวิทยาลัยและองค์กรใน

ต่างประเทศ และ 7) การวัดผลกระทบของมหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ ได้แก่ การกำหนดตัวชี้วัดผลกระทบของการนำองค์กรสู่มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ หรือ มหาวิทยาลัยกำหนดตัวชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์จากพันธกิจด้านการวิจัย ด้านการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ ด้านการเตรียมความพร้อมและการสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการและจัดตั้งธุรกิจใหม่ด้านความร่วมมือกับภาคธุรกิจและหน่วยงานภายนอกเพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และด้านกิจกรรมความร่วมมือระดับนานาชาติทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วน (ปาจารย์ สิริปริญา, 2558) ได้ให้ความหมายและอธิบายถึงตัวชี้วัดขององค์กรประกอบการวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไว้ว่าประกอบด้วยการวัดจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรนั้นต้องออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดพัฒนาการทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระ การฝึกปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ พัฒนาการทักษะการคิดขั้นสูง หลักสูตรที่ดีจะช่วยหล่อหลอมนักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ดังนั้น การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง 2) ด้านการเรียนการสอน คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ ให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการไปตามเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้โดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านอาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการศึกษา และจัดเป็นสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน แนะนำ กระตุ้น และเอื้ออำนวยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้ที่ทันสมัย รู้ลึกและถูกต้อง ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ตลอดจนมีการเตรียมการสอนที่ดี มีกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนอย่างชัดเจน อีกทั้งสนับสนุนให้นักศึกษาคิดเอง ซึ่งสามารถเป็นพื้นฐานให้นักศึกษานำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4) ด้านกิจกรรมนักศึกษา คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านกิจกรรมนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยตรง แต่เป็นงานที่นักศึกษาร่วมกันจัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตน และสถาบันการศึกษาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษาให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ อีกทั้งการจัดกิจกรรมของนักศึกษายังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม 5) ด้านการบริการ

นักศึกษา คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านบริการนักศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้นักศึกษานอกเหนือไปจากการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษา มุ่งที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกและให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ให้นักศึกษาได้พัฒนาความเป็นบุคคลที่สมบูรณ์โดยรอบ จึงควรจัดให้สอดคล้องสนองความต้องการกับความสามารถ และความสนใจของนักศึกษาแต่ละคน 6) ด้านอาคารสถานที่ คือ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านอาคารสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาทุกคน เนื่องจากมีส่วนสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในสถาบัน เช่น ความสะอาด บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ การจัดภูมิทัศน์ที่เป็นระเบียบและสวยงาม จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในสถาบัน จะเป็นผลต่อเนื่องไปในทางสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตต่อไปในอนาคต

Matthiesen, Gregory, Jensen, และ Sørensen (2004) ที่ได้อธิบายถึงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไว้ว่า หมายถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านการศึกษาที่ส่งผลต่อผู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สื่อต่าง ๆ ที่สามารถช่วยสร้างบรรยากาศกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนั้นโรงอาหาร หอพัก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็มีส่วนเกื้อกูลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาอยู่มาก เพราะช่วยให้นิสิตนักศึกษาสดชื่น กระตือรือร้น เกิดแรงจูงใจอยากมาสถาบันนำไปสู่การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพภายในมหาวิทยาลัยที่ถูกหลักสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารอย่างหนึ่งเพราะนอกจากจะพัฒนานิสิตนักศึกษาแล้วยังส่งเสริมสมรรถภาพการทำงานของคนในสถาบันนั้น ๆ ด้วย 2) สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ได้แก่ คุณสมบัติและพฤติกรรมอาจารย์ผู้สอน การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับผู้เรียน ที่ล้วนส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงทฤษฎีและการนำไปใช้ในภาคปฏิบัติอย่างได้ผล ส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น่าพอใจนอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะแนวคิด และอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ 3) สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร นโยบายการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน เป็นสิ่งเร้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพเกิดความคล่องตัวหรือเกิดสภาพในทางตรงกันข้ามเกี่ยวกับการดำเนินภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนภายในสถาบัน การบริหารงานที่ให้

ความสำคัญกับระดับผู้เรียนเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางเกี่ยวกับการพัฒนาตัวเองด้วย การบริหารงานที่มีความยืดหยุ่นไม่ยึดติดในรูปแบบมากจนเกินไปสามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนสามารถช่วยยกระดับการเรียนการสอนของสถาบันได้ 4) สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน นิสิตและนักศึกษาเป็นวัยที่ต้องการสังคม ต้องการมีเพื่อนและมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้น สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อนจะมีบทบาทต่อทัศนคติ สถิติปัญญา ความรู้ความสามารถ และบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านสมองจิตใจ และสังคมของนิสิตนักศึกษามาก รวมถึงส่งอิทธิพลถึงความเป็นอยู่ เทคนิคการปรับตัว และอุดมคติในการใช้ชีวิตประจำวันด้วย และสอดคล้องกับการวิจัยของ (Eggen, Kauchak, และ Garry, 2007; ปิยวรรณ สีเขียง, สุชาติดา สุธรรมรักษ์, และ อรรถนพ โภธิสุข, 2556) ที่ได้ระบุว่าสภาพแวดล้อมของการจัดการศึกษามีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมทำให้การพัฒนานักศึกษาได้ผลดีทั้งทางด้านร่างกาย สถิติปัญญา บุคลิกภาพ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดี การส่งเสริมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีความพร้อมในทุกด้าน ไม่เพียงจะทำให้ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันยังส่งผลต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักต่อสังคมภายนอกและพัฒนาให้นักศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนรวมถึงการทำงานด้วย โดยแบ่งสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอน หมายถึง ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ผู้สอน ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในวิชาที่สอน การเตรียมการสอน เนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจเอาใจใส่ผู้เรียน พฤติกรรมส่งเสริมสนับสนุน ชี้แนะแนวทาง กระตุ้น ให้กำลังใจและเอื้ออำนวยความสะดวกในการศึกษาหาความรู้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตั้งแต่การเข้าศึกษาจนกระทั่งจบการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ อีกทั้งเป็นแบบอย่างครูที่ดีให้นักศึกษา เช่น การแต่งกาย การตรงต่อเวลา คุณธรรม จริยธรรม 2) การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน เนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมของผู้สอน กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองหรือพยายามให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ให้นักศึกษาได้รู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน 3) อาคารสถานที่ หมายถึง สภาพเกี่ยวกับอาคารสถานที่ภายในมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการรับรู้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของ

นักศึกษา สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียน มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรักและภาคภูมิใจในสถานศึกษา เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ที่พักผ่อน โสตทัศนูปกรณ์ ห้องน้ำ สนามกีฬา สถานที่จอดรถ 4) การบริการนักศึกษา หมายถึง งานด้านการให้บริการเพื่อเอื้ออำนวยให้ความสะดวกแก่นักศึกษาด้านความเป็นอยู่ การศึกษาเล่าเรียน สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของนักศึกษาเช่น งานปฐมนิเทศ การบริการห้องพยาบาล การบริการห้องสมุด การบริการห้องคอมพิวเตอร์ การบริการร้านอาหาร การจัดบริการด้านสุขภาพ การบริการให้คำปรึกษาแนะแนว และการบริการทุนการศึกษา และ 5) กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ไม่ใช่การเรียนการสอนในห้องเรียนโดยตรงที่ได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัย เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาร่วมกันจัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษา สร้างเสริมประสบการณ์ในการพัฒนาคุณภาพ ศักยภาพทางปัญญา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ เกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่มีคุณประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา กิจกรรม ด้านวิชาการ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมนันทนาการ

อีกทั้ง Eggen และคนอื่น ๆ (2007) ยังได้กล่าวว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยครูที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีในการสอน มีทักษะในสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นแนะนำ บทเรียน ช่วงตอนกลางของบทเรียน และช่วงปิดท้ายบทเรียน ดังนั้นคุณลักษณะของครูจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียน ได้แก่ 1) ทัศนคติของครู เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเป็นครูที่ดี เพราะทัศนคติของครูมีอิทธิพลต่อการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ทัศนคติของครูประกอบด้วย ประสิทธิภาพทางการสอนของ ครู การเป็นแบบอย่างและความกระตือรือร้นของครู และความคาดหวังของครู ทั้งสามสิ่งนี้ส่งผลต่อ ทัศนคติในการสอนของครู 2) ประสิทธิภาพทางการสอนของครู โดยครูที่มีประสิทธิภาพทางการสอนสูงนั้น จะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้เร็วและมีคุณภาพ ซึ่งครูที่มีประสิทธิภาพทางการสอนสูงมักให้คำชมเด็กและให้กำลังใจมากกว่าการติหรือต่อว่าเมื่อเด็กทำผิด อีกทั้งยังมีความยืดหยุ่นในการใช้กลยุทธ์และอุปกรณ์การเรียนการสอนใหม่ ๆ อีกด้วย ตรงกันข้ามกับครูที่มีประสิทธิภาพทางการสอนต่ำ ครูเหล่านั้นมักตินักเรียนเมื่อทำผิดและยึดติดกับรูปแบบการสอนเดิม ๆ โดยไม่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับเด็ก หรือบรรยากาศการสอนใหม่ ๆ 3) การเป็นแบบอย่างและความกระตือรือร้นของครู โดยครูมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด และแนวทางการเรียนของเด็ก เด็กมักไม่เลียนแบบหรือปฏิบัติ

ตามคำพูดของคุณ แต่เด็กจะเลียนแบบ พฤติกรรมและการแสดงออกของคุณ เด็กจะรู้ว่าทัศนคติของคุณเป็นอย่างไรโดยดูจากการแสดงออก ทางการกระทำเช่น หากคุณบอกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระต่อประเด็นหนึ่ง ๆ แต่คุณกลับไม่ยอมรับความคิดเห็นนั้น เด็กจะเริ่มสังเกตว่าคุณชอบความคิดแบบใดและพยายามแสดงความคิดเห็นที่ตรง กับความต้องการของคุณ ความกระตือรือร้นของคุณเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เพราะเด็กจะรู้สึกสนุกและอยากเรียนกับครูที่มีความกระตือรือร้นในการสอน ครูที่มีความกระตือรือร้น ไม่จำเป็นต้องเล่าเรื่องตลกที่นอกเหนือจากบทเรียนแต่คุณจำเป็นต้องสื่อสารให้เด็กเข้าใจได้ว่าบทเรียนมีความน่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างไร การใช้ภาษาภายในการสื่อสารและใช้ภาษาพูดที่เข้าใจง่ายจะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในบทเรียนนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น 4) ความคาดหวังของคุณ ความคาดหวังของคุณคือสิ่งที่เกี่ยวกับความสำเร็จทางวิชาการ พฤติกรรมและทัศนคติของนักเรียนในอนาคต ครูที่ดีมักจะมี ความคาดหวังเชิงบวกต่อการเรียนของ นักเรียนและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของบทเรียนต่าง ๆ ครูควรช่วยเด็กทุกคนอย่างเท่า เทียมกันให้ประสบความสำเร็จในการเรียนและบรรลุเป้าหมายทางวิชาการที่ตนตั้งไว้ ความคาดหวังเชิง บวกของคุณต่อนักเรียนส่งผลให้นักเรียน ตั้งใจเรียนและทุ่มเทกับการเรียนมากขึ้น 5) ทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การใช้ภาษาของคุณมีผลต่อความสำเร็จในการ เรียนของนักเรียนและความพึงพอใจในการเรียน การสื่อสารที่ชัดเจน มีองค์ประกอบ 5 อย่าง ได้แก่ 5.1) การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายได้ชัดเจน โดยครูควรหลีกเลี่ยง การใช้คำที่คลุมเครือ เวลาสื่อสารกับเด็กเนื่องจากคำเหล่านั้นทำให้ประสิทธิภาพทางการเรียนของเด็กลดลงและยังแสดงให้เห็นว่าคุณเตรียมตัวมาไม่ดี 5.2) การใช้คำเชื่อมโยงประโยคที่เหมาะสม การสื่อสารที่ดีต้องมีคำเชื่อมที่นำไปสู่ใจความ สำคัญของประโยค คำเชื่อมที่ถูกต้องจะทำให้ลำดับ เหตุการณ์ของประโยคเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล 5.3) การเชื่อมโยงความคิดในบทเรียน ครูต้องให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ ระหว่างความคิดที่หนึ่งและความคิดที่สองโดยการ อธิบายความเชื่อมโยงต่อนั้น 5.4) การเน้นย้ำ ครูควรเน้นย้ำหัวข้อหรือเนื้อหาที่มีความสำคัญหรือโดดเด่นกว่าเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เห็นถึงระดับความสำคัญที่ต่างกันของเนื้อหาในบทเรียน 5.5) ความสอดคล้องของภาษาพูดและภาษากาย การใช้ภาษากายประกอบการพูดควร เป็นไปในแนวทางเดียวกับสิ่งที่ครูพูด ภาษากายมีความสำคัญเนื่องจากเด็กสามารถประเมินทัศนคติและความจริงใจของคุณได้ผ่านการแสดงออกของคุณ ดังนั้นเมื่อครูต้องการจูงใจนักเรียน หรือบอกให้นักเรียนทำอะไร ครูต้องใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สอดคล้องกัน 6) ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้นต้องเริ่มจาก การตรงต่อเวลา ครูจำเป็นต้องแบ่งเวลา การท ากิจกรรมอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้กระทบต่อกิจกรรมอื่น ๆ การเตรียมอุปกรณ์การสอน

ล่วงหน้าก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง นอกจากนี้ครูยังต้องสร้างกิจวัตรที่ดีให้กับนักเรียน เช่น เมื่อเด็กเข้ามาในห้องเรียน เด็กต้องรู้ว่าสิ่งแรกที่ต้องทำคืออะไร และเมื่อเลิกเรียน ต้องทำอะไร การจัดการห้องเรียนที่มีระบบจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น การสอนไม่ทันและความไม่เป็นระเบียบในห้องเรียน โดยสรุปการเป็นครูที่ดีควรเริ่มจากการมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน เพราะทัศนคติจะ ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของครู และปฏิสัมพันธ์ของครูต่อนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ ของนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถรับรู้ได้โดยอัตโนมัติว่า ครูคิดอย่างไรและต้องการอะไร เพื่อที่จะ ตอบสนองไปตามความต้องการของครู นอกจากนี้ นักเรียนยังยึดถือครูเป็นแบบอย่าง โดยการ เลียนแบบการกระทำและคำพูดของครู การมีทัศนคติที่ดีจึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของคุณลักษณะอื่น ๆ

นอกจากนี้ ในส่วนของการวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา (ประวีณา โภควณิช และ ต้อมลักษณ์ บุญธรรม, 2556) ได้ให้ความหมายและอธิบายถึงการวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาไว้ว่าประกอบด้วยการวัดในด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น การเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม กับกลุ่มผู้เรียน วิธีการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านกิจกรรมเสริม หมายถึง ทักษะทางวิชาการ มีการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ ด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ พัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน การสร้างบรรยากาศเป็นกันเองสนุกสนานน่าเรียน รวมทั้งการแสดงออกถึง ความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้น ในหมู่คณะครูกับครูนักเรียนและนักเรียน ครูกับนักเรียน ในการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม และส่งเสริมการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีในการทำกิจกรรม โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา หมายถึง การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน การสร้างบรรยากาศเป็นกันเองสนุกสนานน่าเรียน รวมทั้งการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียนในการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม และส่งเสริมการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ(พันธโกชน์ อมรพงศ์ และ แก้วเขียน จรุงณี, 2558) ที่ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านการบริหาร สภาพแวดล้อม ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลโรงเรียน โดยควรมีการกำหนด นโยบาย เป้าหมาย

วิสัยทัศน์และพันธกิจในเรื่องการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน มีแผนงานโครงการ ให้นักลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสนับสนุน และดำเนินงานด้านการเรียนร่วม และควรมีการ จัดสรรงบประมาณให้เฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม และสอดคล้องกับ (สุกฤษฎี อัญบุตร, ฐิติพร พิชญกุล, และ บุญเรือง ศรีทรัพย์, 2555) ที่ได้อธิบายถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนไว้ว่า สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ 1) สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อาคารสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ สื่อ อุปกรณ์การ สอนต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ เป็นต้น จะส่งผลต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แบ่งออกได้ดังนี้ 1.1) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วยห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหล่านี้เป็นต้น และ 1.2) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น แหล่งวิทยบริการ ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม ต่าง ๆ 2) สภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพ ได้แก่สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ ความรู้สึกจิตใจ เจตคติของนักเรียน ที่มีต่อการเรียน การสอน แบ่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญใหญ่ ๆ 2 องค์ประกอบคือ 2.1) องค์ประกอบด้านนักเรียน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน ระดับสติปัญญา และสถานภาพทางครอบครัว และ 2.2) องค์ประกอบด้านผู้สอน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอน ความรู้และประสบการณ์ และเทคนิคการสอน และ 3) สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ได้แก่สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์ประกอบของ สภาพแวดล้อม ทางการเรียนด้านสังคม ได้แก่ 3.1) การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 3.2) การสร้างแรงจูงใจ และ 3.3) ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว รวมถึง (ประวีณา โภควณิช และ ต้อยลักษณ์ บุญธรรม, 2556; ปาจารย์ สิทธิปริญญา, 2558; ปิยวรรณ สีเสียง และคนอื่น ๆ, 2556; สุกฤษฎี อัญบุตร และคนอื่น ๆ, 2555) มีความคิดเห็นและมุมมองไปในทิศทางเดียวกันว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษามีตัวชี้วัดที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านอาจารย์ผู้สอน 2) ด้านหลักสูตรการสอน และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยในแต่ละองค์ประกอบของปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษามีนิยาม และตัวชี้วัดที่สำคัญดังนี้

1) ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในวิชาที่สอน การเตรียมการสอนเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน ความเอาใจใส่ผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุน ชี้นำแนวทาง กระตุ้น ให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดี ให้นักศึกษา ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ อาจารย์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถสื่อสารใน

เนื้อหาวิชาที่สอนได้อย่างดี อาจารย์มีเทคนิคในการสอนที่จูงใจให้นักศึกษาสนใจเรียน และอาจารย์ให้คำแนะนำที่ดีเมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจหรือสอบถามเกี่ยวกับวิชาที่เรียน

2) ด้านหลักสูตรการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ประกอบด้วย บรรยากาศในห้องเรียน เนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เนื้อหาแต่ละรายวิชาที่จัดให้เรียนแต่ละภาคเรียนมีความสัมพันธ์กัน และ อาจารย์ให้นักศึกษาได้ฝึกค้นคว้า รวมถึงฝึกคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ ภายในมหาวิทยาลัยเช่นอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ที่พักผ่อน โสตทัศนูปกรณ์ ห้องน้ำ สนามกีฬา สถานที่จอดรถ ที่กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักศึกษา ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดาน คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายและจอโปรเจคเตอร์ เป็นต้น อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ห้องสมุดมีระบบการสืบค้นในการค้นคว้าเอกสารที่เข้าใจได้ง่ายสามารถค้นคว้าได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และบริเวณโดยรอบอาคารเรียนและภายในคณะมีทัศนียภาพที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ จากการสังเคราะห์ความหมายและอธิบายถึงตัวชี้วัดขององค์ประกอบการวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาดังกล่าว

ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวบ่งชี้การวัดปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา แยกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรการสอน รวมถึงสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

นักวิจัย (ปีที่ตีพิมพ์)	องค์ประกอบปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา		
	อาจารย์ผู้สอน	หลักสูตรการสอน	สภาพแวดล้อมทางการศึกษา
ปาจารย์ สิริปริญา (2558)	✓	✓	✓
Kauchak & Eggen (2007)	✓	-	-
Brunning et al. (2004)	✓	✓	✓

วโรปภา โพรสุ (2556)	-	✓	✓
สุกฤษฎ อัญบุตร (2555)	✓	✓	✓
ปิยวรรณ สีเชียง (2556)	✓	✓	✓

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

กาเทียเรซและพาลินา (Gutierrez และ Paulina, 2015) ระบุว่าโปรแกรมการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการแยกออกเป็น 4 ส่วน คือ (1) ปรัชญาการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการ (2) ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการ (3) วิธีการสอนด้านการเป็นผู้ประกอบการ และ (4) การเสริมสร้างประสบการณ์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ เขาได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 10 แห่งในประเทศชิลีจำนวน 270 คน ผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้านหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการไม่ส่งผลต่อความตั้งใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตามผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

แบคิน เมอาและฟิท (Bae, Qian, Miao, และ Fiet, 2014) ได้ทำการวิเคราะห์ห่อภิมานเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเป็นผู้ประกอบการกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ จากการวิเคราะห์งานวิจัยจำนวน 74 เรื่อง ตัวอย่างวิจัยรวมทั้งหมด 37,285 คน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หลังจากปรับแก้ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการวัดแล้ว เท่ากับ .143 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ฟาโยว์และกิลลี (Fayolle และ Gailly, 2015) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาคือเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship education programs (EEPs) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มีผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและตัวแปรทำนายความตั้งใจ ตัวอย่างวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการจัดการในประเทศฝรั่งเศสจำนวน 239 คน หลังจากการฝึกอบรมตามโปรแกรมเป็นเวลา 3 วัน ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้เรียนระหว่างก่อนฝึกอบรมกับหลังฝึกอบรม พบว่า EEP ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการแต่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต่อเจตคติต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเมื่อทำการวัดซ้ำหลังสิ้นสุดโปรแกรม 6 เดือน

ปิยวรรณ สีเชียง และคนอื่น ๆ (2556) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อสภาพแวดล้อมของคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยแบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริการนักศึกษา และด้านกิจกรรมนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 416 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 58 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีความเห็นต่อสภาพแวดล้อมของคณะเกือบทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านอาจารย์ผู้สอนที่ไม่พบความแตกต่าง (2) นักศึกษาในชั้นปีต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครโดยรวมและในแต่ละด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของคณะด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริการนักศึกษา ด้านกิจกรรมนักศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอาจารย์ผู้สอนไม่พบความแตกต่าง (4) นักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมและในแต่ละด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามและองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการว่าหมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่ส่งผลต่อผู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรผู้ประกอบการ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา กำหนดเป็นตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุร่วมกับปัจจัยคุณลักษณะทางจิตภายในบุคคลตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ที่ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม การรับรู้

เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่จะได้กล่าวต่อไป

Taormina และ Lao (2007) ได้ศึกษาการวัดแรงจูงใจ/ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของชาวจีนในการเป็นผู้ประกอบการ: บุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพล กลุ่มตัวอย่างคือชาวจีนจำนวน 337 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือผู้ที่ไม่ต้องการเริ่มต้นกิจการ กลุ่มที่สองคือผู้ที่วางแผนจะเปิดกิจการ และกลุ่มที่สามคือผู้ที่เริ่มต้นธุรกิจได้และประสบความสำเร็จ โดยได้ศึกษาตัวแปรสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการทำกิจการ ซึ่งให้เห็นว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคคล ปัจจัยสภาพแวดล้อมสามารถสนับสนุนให้บุคคลสามารถผันตัวเองเป็นผู้ประกอบการได้ ในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำธุรกิจ ในขณะที่หากมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ส่งเสริมกิจกรรมทางธุรกิจก็อาจจะทำให้เกิดปัจจัยขัดขวางการผันตัวไปเป็นผู้ประกอบการได้ ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบรายกลุ่มพบว่าคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อม เป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคุณลักษณะทางจิตมีอิทธิพลอย่างมากต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการถึงร้อยละ 54 และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยมีผลต่อการประกอบกิจการหรือการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

จรรยา กอสุขทวีคุณ (2561) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่ผ่านการศึกษาด้านการประกอบการ (entrepreneurial program) จำนวน 231 คน พบว่า ภูมิหลังครอบครัวและการมีธุรกิจเป็นของตนเองเป็นตัวแปรที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน คือ แรงจูงใจหรือความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ พฤติกรรมตามแผน การศึกษาด้านการประกอบการและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ และยังพบอีกว่านักศึกษา 3 กลุ่มมีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการจะมีพฤติกรรมตามแผนและความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ด้านแรงจูงใจ พฤติกรรมตามแผน และด้านการศึกษามีตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

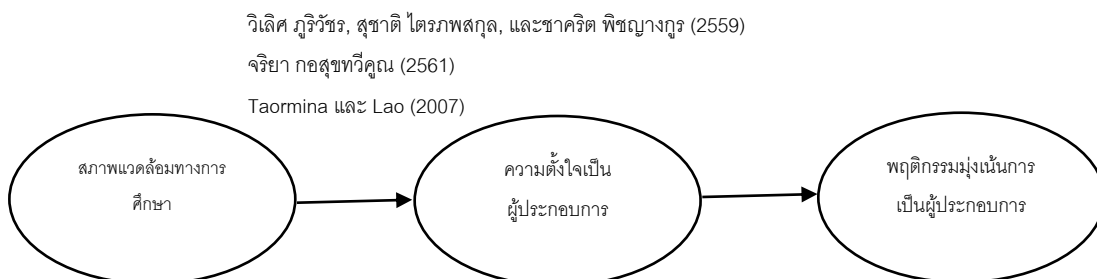
วิเลิศ ภูริวัชร และคนอื่น ๆ (2559) ได้ทำการศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมเกื้อหนุนต่อการสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการ: กรณีศึกษาประเทศไทย ของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มเอเชียจำนวน 8 ประเทศ โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิของโครงการ GEM ในการสำรวจจำนวน 36 คน ใน 9 สาขาธุรกิจแต่ละประเทศ และได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับปัจจัยสภาพแวดล้อม

เกี่ยวพัน เช่น ด้านการศึกษาองค์ความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ คือ การส่งเสริมทักษะและความสนใจในการประกอบธุรกิจและการสร้างธุรกิจใหม่ของระบบการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมศึกษาถึงมหาวิทยาลัย และการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการถ่ายโอนความรู้ คือ การสนับสนุนจากภาครัฐและสถานบันที่เกี่ยวข้อง สำหรับธุรกิจที่จัดตั้งใหม่และกำลังเติบโต ในการเข้าถึงและการพัฒนางานวิจัยใหม่และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านมาตรการสนับสนุนของภาครัฐ คือ การได้รับความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก สนับสนุนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่ให้เติบโตอย่างทันทางที่และมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการ หรือความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการนั้น ได้แก่ ปัจจัยด้านการถ่ายโอนความรู้เพื่อการวิจัยและพัฒนา รวมถึงด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีปัจจัยสภาพแวดล้อมที่พร้อมสำหรับผู้ประกอบการในการทำกิจการ ในด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเท่าเทียมทางสังคมและวัฒนธรรม และด้านการเปิดกว้างของตลาด โดยมีระดับการประเมินเฉลี่ยอยู่ที่ 3.83, 3.35 และ 3.15 ตามลำดับ

ลักขิตพิชชา สุรวาทกุล และ ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ (2019) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมการฝึกวิจัยและการรับรู้สิทธิอันพึงได้รับทางวิชาการ ต่อความตั้งใจในการทำงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์ทางวิชาการของบัณฑิตศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความซื่อสัตย์ทางวิชาการของบัณฑิตศึกษา โดยมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องคือ สภาพแวดล้อมการฝึกวิจัย การรับรู้สิทธิอันพึงได้รับทางวิชาการเชิงบวก การรับรู้สิทธิอันพึงได้รับทางวิชาการเชิงลบและความตั้งใจทำงานวิจัยให้มีคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษابัณฑิตศึกษา สาขาทางศึกษาศาสตร์ที่กำลังศึกษาในหลักสูตรที่ต้องทำวิทยานิพนธ์ จำนวน 136 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ เครื่องมือวิจัยมีค่าความเที่ยงซึ่งพิจารณาจากค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในอยู่ระหว่าง .812 - .961 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า โมเดลการวัดของทุกตัวแปรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการประมวลเอกสารดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้นจึงทำให้มีหลักฐานเพียงพอที่ทำให้ผู้วิจัยคาดการณ์ว่า 1) สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ 2) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ จึงได้กำหนด

ไว้เป็นสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ สามารถเขียนเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ได้ ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 8 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ และพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

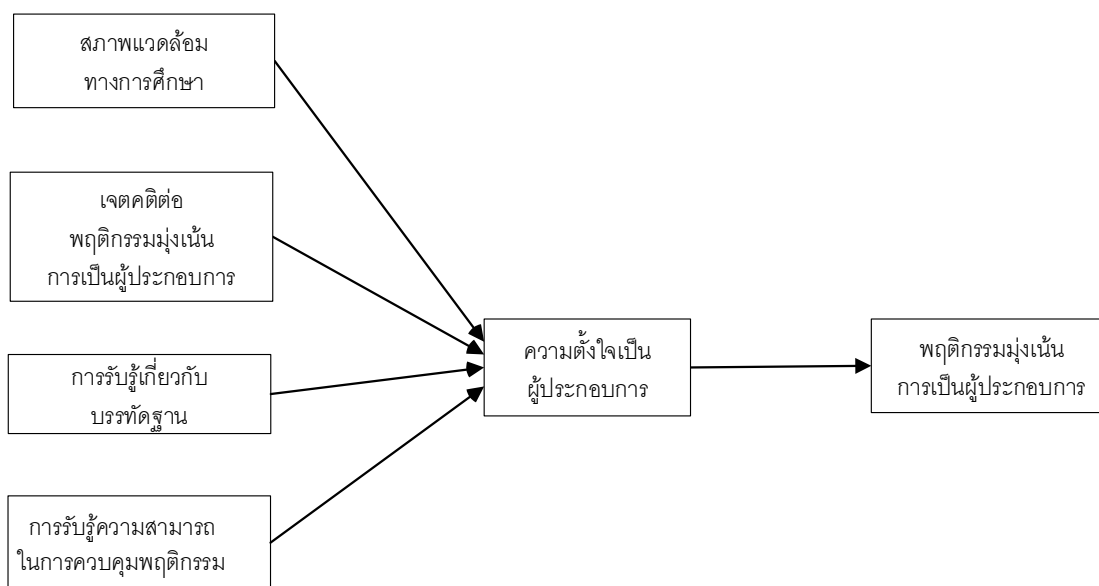
พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ เป็นการแสดงออกทางการคิด การตัดสินใจ และการกระทำที่บ่งชี้ว่าเป็นผู้ที่มีกระบวนการ การทำงานเชิงรุก และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ บนพื้นฐานของความเสี่ยงที่สามารถนำองค์กรธุรกิจไปสู่สิ่งใหม่ๆ เช่น การสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพ ทำให้องค์กรสามารถนำหน้าคู่แข่งในตลาดการแข่งขันได้ ที่ผ่านมานักวิจัยและนักวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์หลายท่านได้ระบุตัวชี้วัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยองค์ประกอบทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน แต่พบว่านักวิจัยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและมุมมองไปในทิศทางเดียวกันว่ามีตัวชี้วัดที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ความสามารถทางนวัตกรรม (innovativeness orientation) การทำงานเชิงรุก (proactiveness orientation) และการเผชิญความเสี่ยง (risk taking orientation) (Covin และ Slevin, 1989; Entrialgo, 2002; Lee และ Peterson, 2000; Miller, 1983)

แนวคิดทฤษฎีที่นักวิจัยมักจะนำมาอธิบายพฤติกรรมของบุคคลในช่วงแรกคือ ทฤษฎีปัญญาสังคม (social cognitive theory) ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคล 3 ด้าน คือ

ด้านชีวบุคคล เช่น เพศ ลักษณะทางพันธุกรรม พื้นอารมณ์แต่กำเนิด ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์ความรู้สึก อาทิเช่น ความเชื่อ ความตั้งใจ เจตคติ และ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (perceived self-efficacy) ผ่านกระบวนการการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้โดยการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับ

สภาพแวดล้อม ดังนั้นทั้งสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะภายในส่วนบุคคลจึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ (Bandura, 1977, 1989) ในยุคเดียวกันนี้ Ajzen (1975, 1985) ก็ได้กำเนิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ที่เชื่อว่า ความตั้งใจของมนุษย์ที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ (intention) สามารถทำนายได้แม่นยำจาก 1) ความเชื่อเชิงพฤติกรรม (behavioral beliefs) เป็นความเชื่อที่เกิดจากการประเมินความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อพฤติกรรมกลายเป็นเจตคติทางบวกหรือทางลบต่อการแสดงพฤติกรรมที่สนใจนั้น 2) ความเชื่อเชิงบรรทัดฐาน (Normative Beliefs) เป็นความเชื่อที่เกิดจากการประเมินความรู้สึกนึกคิดของตนเองหรือของกลุ่มต่อพฤติกรรมว่าจะยอมรับไม่ยอมรับพฤติกรรมที่สนใจนั้น ความเชื่อเชิงบรรทัดฐานจะทำให้เกิดการรับรู้ต่อบรรทัดฐาน (perceived norm) และ 3) ความเชื่อเชิงควบคุม (control beliefs) เป็นความเชื่อของบุคคลต่อปัจจัยที่ช่วยให้ตนเองกระทำพฤติกรรมได้สำเร็จ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม ความเชื่อเชิงควบคุมดังกล่าวสะท้อนถึงการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรม (perceived behavioral control) กล่าวคือ ผู้ที่มีความเชื่อในปัจจัยภายในส่วนบุคคลสูงย่อมมีอำนาจในตนหรือการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมสูงกว่าคนที่เชื่อในปัจจัยภายในส่วนบุคคลต่ำหรือเชื่อในปัจจัยสิ่งแวดล้อมสูง

ต่อมาทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวนี้ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายพฤติกรรมของมนุษย์อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นการวิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมมา ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน หลักสูตรการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ปัจจัยลักษณะทางจิตตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ที่ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรม สามารถแสดงได้ตามกรอบแนวคิดการวิจัยและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ตามภาพประกอบ 9 และ 10

ภาพประกอบ 9 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยและโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการข้างต้น สรุปเป็นสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. โมเดลอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ
3. เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ
4. การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ
5. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

6. สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

นิยามเชิงปฏิบัติการ

เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับประโยชน์และโทษ ความรู้สึกชอบและไม่ชอบ รวมทั้งความพร้อมของนักศึกษาที่จะกระทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกของตนในทางส่งเสริมสนับสนุน หรือตรงกันข้ามต่อการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ การคิดว่าอาชีพผู้ประกอบการเป็นอาชีพที่มีคุณค่า การคิดว่าการเป็นผู้ประกอบการสามารถสร้างประโยชน์ให้ได้ทั้งกับตนเอง องค์กร ครอบครัวและสังคมรอบข้าง การที่ผู้ประกอบการคืออาชีพในฝัน และการรู้สึกมีความสุขเมื่อคิดว่าจะได้เป็นผู้ประกอบการ

การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน หมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายและตอบสนองต่อแรงกดดันทางสังคมหรือนุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญหรือใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อน เป็นต้น ที่มีความคิดเห็นและการสนับสนุนต่อการเป็นหรือไม่เป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญ 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. บรรทัดฐานเชิงชี้แนะ (Injunctive norms) หมายถึง การตระหนัก รับรู้ของแต่ละคนต่อความต้องการของบุคคลสำคัญรอบข้างว่าต้องการให้ตนเองกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเป็นผู้ประกอบการ

2. บรรทัดฐานเชิงบรรยาย (descriptive norms) หมายถึง การรับรู้ของแต่ละคนต่อบุคคลสำคัญรอบข้างว่าได้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการมากน้อยเพียงไร

การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความเชื่อมั่นของบุคคลว่าสามารถจะดำเนินการในฐานะผู้ประกอบการจนสามารถบรรลุเป้าหมายของการสร้างกิจการของตนเองได้ ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ การมั่นใจว่าสามารถเริ่มทำงานเป็นผู้ประกอบการได้ ถ้าตนเองต้องการ การเชื่อว่าการเริ่มทำงานเป็นผู้ประกอบการขึ้นอยู่กับการพิจารณาของตนเองทั้งหมด การเห็นว่าการเริ่มเป็นผู้ประกอบการเป็นเรื่องที่ยาก ง่ายสำหรับฉัน และการคิดว่าการตัดสินใจเริ่มเป็นผู้ประกอบการอยู่นอกเหนือการควบคุมของตนเอง

สภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบรรยากาศการเรียนรู้นในมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่ส่งผลต่อผู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยผู้ประกอบการหรือหลักสูตรสาขาความเป็นผู้ประกอบการ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญในวิชาที่สอน การเตรียมการสอนเนื้อหาวิชาและเทคนิคการสอน ความเอาใจใส่ผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุน ชี้แนะแนวทาง กระตุ้น ให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษา ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ อาจารย์มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสามารถสื่อสารในเนื้อหาวิชาที่สอนได้อย่างดี อาจารย์มีเทคนิคในการสอนที่จูงใจให้นักศึกษาสนใจเรียน และอาจารย์ให้คำแนะนำที่ดีเมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจหรือสอบถามเกี่ยวกับวิชาที่เรียน

2. หลักสูตรการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ประกอบด้วย บรรยากาศในห้องเรียน เนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ เนื้อหาแต่ละรายวิชามีความทันสมัยสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เนื้อหาแต่ละรายวิชาที่จัดให้เรียนแต่ละภาคเรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกัน

3. สภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของอาคารสถานที่ภายในมหาวิทยาลัยเช่นอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ที่พักผ่อน โสตทัศนูปกรณ์ ห้องน้ำ สนามกีฬา สถานที่จอดรถ ที่กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของนักศึกษา ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ อุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ กระดาน คอมพิวเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เป็นต้น อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ห้องสมุดมีระบบการสืบค้นในการค้นคว้าเอกสารที่เข้าใจได้ง่ายสามารถค้นคว้าได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และบริเวณโดยรอบอาคารเรียนและภายในคณะมีทัศนียภาพที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ความมุ่งมั่นของผู้เรียนที่มีเจตนาแน่วแน่ที่จะเป็นผู้ประกอบการ และมีการวางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเป็นผู้ประกอบการกิจการของตนเองเมื่อจบการศึกษาแล้ว

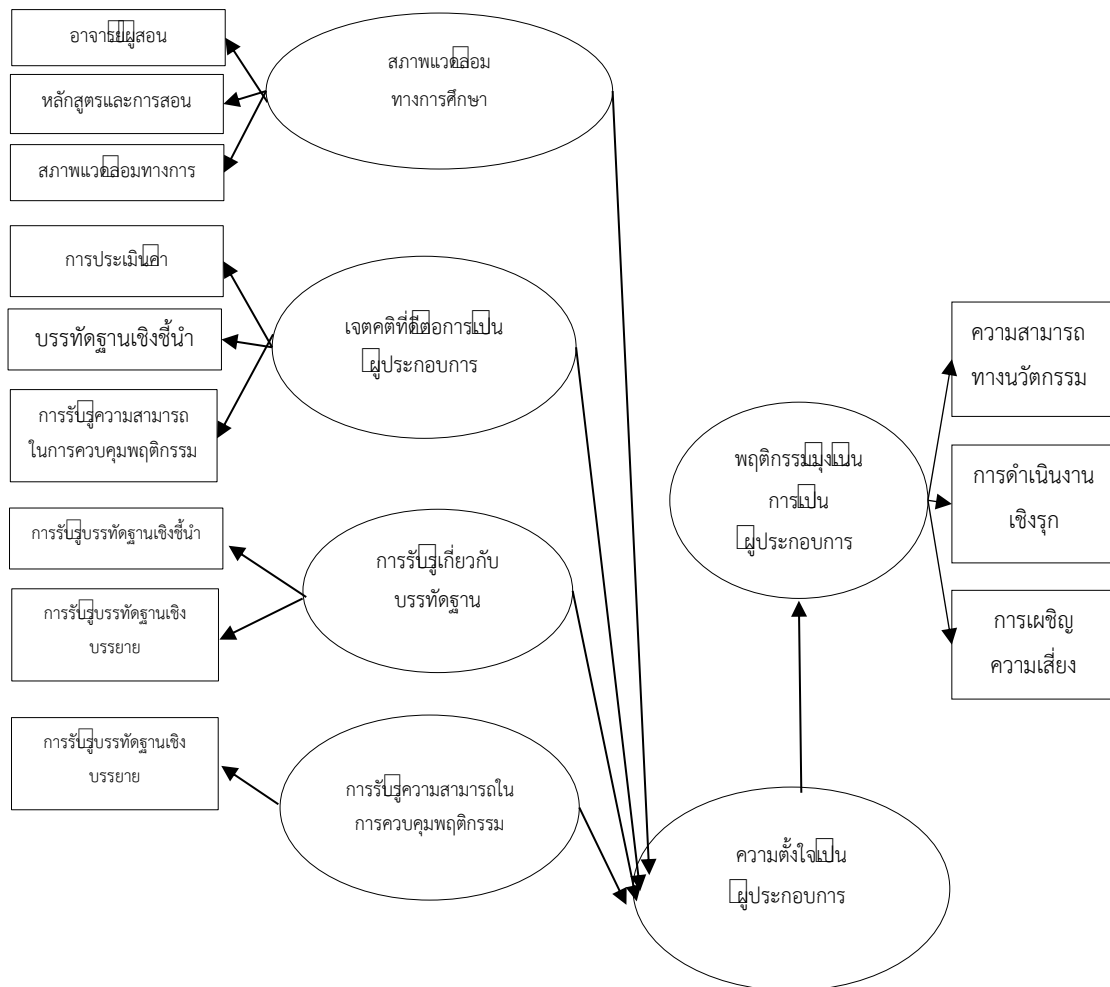
พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง การแสดงออกทางการคิด การตัดสินใจ และการกระทำที่บ่งชี้ว่าเป็นผู้ที่มีการทำงานเชิงรุก และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ บนพื้นฐานของความเสี่ยงที่สามารถนำองค์กรธุรกิจไปสู่สิ่งใหม่ๆ เช่น การสร้างนวัตกรรมที่มีคุณภาพ ทำให้องค์กรสามารถนำหน้าคู่แข่งในตลาดการแข่งขันได้ ที่ผ่านมานักวิจัยหรือนักวิชาการหลายท่านได้ระบุ

ตัวชี้วัดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการจากบุคลิกภาพการเป็นผู้ประกอบการด้วยองค์ประกอบทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน แต่พบว่านักวิจัยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและมุมมองไปในทิศทางเดียวกันว่ามีตัวชี้วัดที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีนวัตกรรม (Innovativeness) หมายถึง ความพยายามที่จะนำเสนอสินค้าหรือบริการใหม่ๆ ซึ่งเกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การทดลองด้วยกระบวนการและ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ การมีความสามารถในการเริ่มต้นกิจกรรมใหม่ๆ การไม่ชอบงานแบบรูทีน รวมถึงการชอบทำบางสิ่งซึ่งสามารถสะท้อนมูลค่าเพิ่มได้

2. ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) หมายถึง การตัดสินใจอย่างแน่วแน่ว่าภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เช่น ตัดสินใจลงทุนในส่วนตลาดใหม่ หรือกู้ยืมเงินจำนวนมากเพื่อนำไปลงทุนในธุรกิจ ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ เพลิดเพลินไปกับความไม่แน่นอนและความเสี่ยงของธุรกิจ ความไม่แน่นอนและความเสี่ยงทำให้มีพลังมากกว่าสถานการณ์ที่มีผลลัพธ์สามารถคาดเดาได้ การชอบโครงการที่มีความเสี่ยงสูงและให้ผลตอบแทน รวมถึงการวางตนเองในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความท้าทายหรือความเสี่ยงปานกลาง

3. การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) หมายถึง การมองไปข้างหน้าเพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ เช่น การออกสินค้าหรือบริการใหม่แม้ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง พยายามไปถึงความต้องการใหม่และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับธุรกิจมี ซึ่งมีตัวชี้วัดสำคัญได้แก่ การทำสิ่งต่าง ๆ ก่อนถูกถามหรือถูกบังคับโดยเหตุการณ์ การมีความเชื่อว่าทุกอย่างในปัจจุบันสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม การมองหาวิธีใหม่ๆ ในการปรับปรุงชีวิตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีพลังสำหรับการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์

ภาพประกอบ 10 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ 1) เพื่อพัฒนาโมเดลการวัดและเครื่องมือวิจัยสำหรับวัดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ และ 2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษาคูณลักษณะทางจิต และสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ โดยผู้วิจัยได้ยืมเอาเทคนิคการวิจัยแบบการสร้างความสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model, SEM) เข้ามาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยเริ่มต้นจากการศึกษาทบทวนเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ตามสมมติฐานการวิจัย ศึกษาถึงการสร้างมาตรวัดตัวแปร ตลอดจนการสร้างแบบสอบถามตามหลักการความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในงานวิจัยนี้ประชากรคือ นิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการหรือสาขาวิชาที่ใกล้เคียง ในชั้นปี 3-4 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2562 จากมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 4) มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 5) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 6) สถาบันอาศรมศิลป์ ผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3-4 จำนวนรวมทั้งสิ้น 389 ราย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการหรือสาขาวิชาที่ใกล้เคียง ในชั้นปี 3-4 ขึ้นไป ปีการศึกษา 2562 จากมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 4) มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 5) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 6) สถาบันอาศรมศิลป์ โดยมีผู้ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3-4 จำนวนรวมทั้งสิ้น 234 รายโดยมีรายละเอียดของการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างสำหรับในงานวิจัย ดังนี้

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) จึงจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โดย (Bentler, และ Chou, 1987 อ้างถึงใน Schumaker และ Lomax, 1996) กำหนดว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมไม่ควรต่ำกว่า 10 หน่วยต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์สำหรับโมเดลสมการโครงสร้างที่มีการแจกแจงแบบปกติและตัวแปรแฝงวัดจากตัวแปรสังเกตได้หลายตัวสอดคล้องกับ (Kline, 1998) ที่ระบุว่าผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ขนาดตัวอย่างควรอยู่ในระหว่าง 10-20 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกตได้ โมเดลสมการโครงสร้างในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 13 ตัวแปร ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 18 คนต่อหนึ่งตัวแปร ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมดเท่ากับ 234 คน เมื่อเก็บข้อมูลจริงสามารถเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามได้ทั้งหมด 240 ชุด

วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยผู้วิจัยแบ่งประชากรตามมหาวิทยาลัยจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 4) มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 5) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ 6) สถาบันอาศรมศิลป์

ขั้นตอนที่ 2 ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัยตามสัดส่วนของประชากร โดยใช้มหาวิทยาลัยเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง ให้ครบทั้ง 12 กลุ่ม รวมตัวอย่างที่ได้ 240 ตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนนักศึกษาหลักสูตรผู้ประกอบการหรือสาขาวิชาที่ใกล้เคียงจำแนกตามสถาบันมหาวิทยาลัย

ที่	สถาบัน/ มหาวิทยาลัย	สาขา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
			ปี 3	ปี 4	ปี 3	ปี 4
1	ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	การเป็นผู้ประกอบการ	35	32	20	18
2	กรุงเทพ	ความเป็นผู้ประกอบการ	58	42	37	25
3	ธุรกิจบัณฑิต	การจัดการและการเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล	2	1	1	1
4	อีสเทิร์น	การประกอบการ	14	9	10	6
5	หอการค้าไทย	ผู้ประกอบการ	84	83	53	53
6	อาครรมศิลป์	ผู้ประกอบการ	2	27	1	15
รวม			389		240	

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา และมหาวิทยาลัยที่สังกัด เป็นคำถามปลายเปิดชนิดตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ วัดโดยมาตรวัดแบบลิเคอร์ทที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใหม่โดยใช้สถานการณ์สมมติในบริบทของการเป็นผู้ประกอบการเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายตอบคำถามด้วยการตัดสินใจเลือกการแสดงออกได้ต่อสถานการณ์นั้น ๆ ที่ตรงกับตนเองมากที่สุด วิธีการวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย ไม่จริงที่สุด (1 คะแนน) ถึง จริงที่สุด (5 คะแนน) มีข้อความทั้งหมด 14 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.430 - 0.730 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.915

ตัวอย่าง แบบสอบถามพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

	ฉันสามารถเริ่มต้นทำกิจกรรม
(0)	ใหม่ ๆ ได้ทั้งที่ยังไม่มีใครทำ
	มาก่อน
	ฉันไม่สามารถที่จะทำงานแบบ
(00)	ซ้ำซากจำเจไปวัน ๆ โดยไม่ได้
	ประสบการณ์ใหม่ ๆ

ตอนที่ 3 ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ วัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ (Ajzen, 1991, 2002) วิธีการวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย ไม่จริงที่สุด (1 คะแนน) ถึง จริงที่สุด (5 คะแนน) มีข้อความทั้งหมด 5 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.539 - 0.733 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.861

ตัวอย่าง แบบสอบถามความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
	ฉันตั้งใจไว้ว่าหลังจบการ					
(0)	ศึกษาจะต้องเป็นเจ้าของ					
	ธุรกิจให้ได้					
	ฉันเล่าความตั้งใจที่จะเป็น					
(00)	เจ้าของธุรกิจส่วนตัวให้ได้					
	ให้กับคนใกล้ชิดฟังบ่อย ๆ					

ตอนที่ 4 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วิธีการวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย ไม่จริงที่สุด (1 คะแนน) ถึง จริงที่สุด (5 คะแนน) มีข้อความทั้งหมด 14 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.565 - 0.847 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.954

ตัวอย่าง แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(0)	อาจารย์ให้คำแนะนำที่ดี เมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจหรือ สอบถามเกี่ยวกับวิชาที่เรียน เนื้อหาแต่ละรายวิชาสามารถ นำประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ จริงได้					

ตอนที่ 5 เจตคติต่อสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ (Ajzen, 1991, 2002) วิธีการวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย ไม่จริงที่สุด (1 คะแนน) ถึง จริงที่สุด (5 คะแนน) มีข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.632 - 0.837 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.931

ตัวอย่าง แบบสอบถามเจตคติต่อสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(0)	ฉันชื่นชอบคนที่ประกอบ อาชีพธุรกิจส่วนตัว					
(00)	อาชีพธุรกิจส่วนตัวเป็นอาชีพ ในฝันของฉัน					

ตอนที่ 6 การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ (Ajzen, 1991, 2002) วิธีการวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย ไม่จริงที่สุด (1 คะแนน) ถึง จริงที่สุด (5 คะแนน) มีข้อคำถาม

ทั้งหมด 8 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.471 - 0.677 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.853

ตัวอย่าง แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(0)	ฉันมองว่าการทำธุรกิจ ส่วนตัวเป็นอาชีพที่ไม่มี เกียรติ ฉันไม่สามารถที่จะทำงานแบบ ฉันรู้สึกว่าการประกอบธุรกิจ นั้นได้รับการนับถือจากผู้คน ทั่วไปเป็นอย่างดี					

ตอนที่ 7 การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ (Ajzen, 1991, 2002) วิธีการวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับประกอบด้วย ไม่จริงที่สุด (1 คะแนน) ถึง จริงที่สุด (5 คะแนน) มีข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.432 - 0.660 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.724

ตัวอย่าง แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		จริงที่สุด	จริง	ปานกลาง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(0)	การที่จะเป็นหรือไม่เป็น ผู้ประกอบการขึ้นอยู่กับ ทัศนคติของฉันเท่านั้น					

ฉันไม่มั่นใจว่าสามารถเป็น
(00) ผู้ประกอบการตามความ
คาดหวังของคนรอบข้างได้

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายละเอียดขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของงานวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับตัวแปรในกรอบแนวคิดการวิจัยมาสร้างตารางโครงสร้างเนื้อหาของพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม (table of specification)

2. นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ พร้อมด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัยประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความถูกต้องชัดเจนของภาษา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่า IOC มากกว่า .5 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยให้คะแนน ดังนี้

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยาม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง

+1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยาม

4. ปรับแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

4.1 อำนาจจำแนกรายข้อ (discrimination power) เป็นการตรวจสอบว่าข้อคำถามสามารถจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างกลุ่มที่มีคุณลักษณะต่ำกับกลุ่มที่มีคุณลักษณะ

สูงได้หรือไม่พิจารณาจากค่า item-total correlation ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมรายด้านของแต่ละด้าน

4.2 ความเชื่อมั่น (reliability) เป็นการตรวจสอบความคงเส้นคงวาหรือความคงที่ของผลที่ได้จากการวัดซ้ำ งานวิจัยนี้ใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) เป็นขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นตามโมเดลการวัดตามทฤษฎีที่กำหนดในกรอบแนวคิดการวิจัยนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูลจริง มากน้อยเพียงไร (goodness-of-fit : GOF) สามารถตรวจสอบได้โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirm factor analysis) ควบคู่กับการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor loading) และค่า ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน เพื่อนำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของการวัด ด้วยการพิจารณาค่าสัดส่วนความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตที่ได้อธิบายตัวแปรสังเกต โดยพิจารณาร่วมกับค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability) และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variable Extracted)

สำหรับในงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง ถ้าโมเดลการวัดตามทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดูระดับความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นสามารถพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Fitness indices) ซึ่งมีนักวิจัยเสนอเกณฑ์สำหรับพิจารณาไว้จำนวนมาก ดัชนีความสอดคล้องที่นิยมใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ได้แก่ chi-square root mean square residual (RMR), root mean square residual (RMSEA), goodness-of-fit index (GFI) and the adjusted goodness-of-fit index (AGFI) (Brown, 2015; Byrne และ Stewart, 2006; Schumacker และ Lomax, 2016)

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานหลังจากที่ทำการปรับแบบจำลองตัวแปรแต่ละตัวแล้วพบว่า พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการมีค่าอยู่ระหว่าง .59 - .78 ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ มีค่าอยู่ระหว่าง .58-.96 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา มีค่าอยู่ระหว่าง .68-.89 เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ มีค่าอยู่ระหว่าง .71-.87 การรับรู้เกี่ยวกับ

บรรทัดฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .59-.79 และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม มีค่าอยู่ระหว่าง .48-.88

เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (CR) ควรมีค่ามากกว่า .7 พบว่า เกือบทุกตัวแปรมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ยกเว้น ตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ที่มีค่า CR เท่ากับ .57 และเมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ ควรมีค่ามากกว่า .5 พบว่า มีตัวแปรพฤติกรรมการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่มีค่าน้อยกว่าเกณฑ์ คือ .46 .48 และ .43 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนข้อ	IOC	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	น้ำหนักองค์ประกอบ	CR	AVE
พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	14			.915			
ความสามารถทางนวัตกรรม	5	.67-1.00	.606-.730	.845	.59-.78	.84	.46
การเผชิญความเสี่ยง	4	.67-1.00	.564-.630	.778			
การดำเนินงานเชิงรุก	5	.67-1.00	.470-.651	.797			
$\chi^2 = 154.50$, $df = 62$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.491$; $RMSEA = 0.079$; $CFI = 0.98$; $GFI = 0.92$ และ $GFI = 0.86$							
ความตั้งใจไปเป็นผู้ประกอบการ	5			.861		.78	.56
ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ	5	.67-1.00	.539-.733	.861	.58-.96		
$\chi^2 = 5.17$, $df = 4$, $p\text{-value} = 0.27029$, $\chi^2 / df = 1.285$; $RMSEA = 0.035$; $CFI = 1.00$; $GFI = 0.99$ และ $GFI = 0.97$							
สภาพแวดล้อมทางการศึกษา	14			.954			
อาจารย์ผู้สอน	5	.67-1.00	.742-.795	.920	.68-.89	.95	.65
หลักสูตรและการสอน	5	.67-1.00	.780-.847	.937			
สภาพแวดล้อมทางการศึกษา	4	.67-1.00	.565-.750	.844			
$\chi^2 = 190.38$, $df = 84$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.266$; $RMSEA = 0.073$; $CFI = 0.99$; $GFI = 0.90$ และ $GFI = 0.86$							
เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ	16			.931			
การประเมินค่า	4	.67-1.00	.632-.703	.840	.71-.87	.94	.62
ความรู้สึก	5	.67-1.00	.657-.767	.882			
แนวโน้มพฤติกรรม	6	.67-1.00	.770-.837	.929			
$\chi^2 = 177.28$, $df = 84$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.110$; $RMSEA = 0.068$; $CFI = 0.99$; $GFI = 0.91$ และ $GFI = 0.87$							
การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน	8			.858			
บรรทัดฐานเชิงชั้นนำ	5	.67-1.00	.569-.677	.835	.59-.79	.78	.48
บรรทัดฐานเชิงบรรยาย	3	.67-1.00	.471-.561	.691			
$\chi^2 = 36.42$, $df = 18$, $p\text{-value} = 0.00623$, $\chi^2 / df = 2.023$; $RMSEA = 0.065$; $CFI = 0.99$; $GFI = 0.96$ และ $GFI = 0.93$							
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม	4			.724		.57	.43
การรับรู้ความสามารถในควบคุมพฤติกรรม	4	.67-1.00	.432-.660	.724	.48-.88		
$\chi^2 = 2.28$, $df = 2$, $p\text{-value} = 0.31991$, $\chi^2 / df = 1.14$; $RMSEA = 0.024$; $CFI = 1.00$; $GFI = 1.00$ และ $GFI = 0.98$							

6. นำข้อคำถามมาปรับปรุงแก้ไขและรวบรวมเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

1. ขอใบรับรองการทำวิจัยในมนุษย์จากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย และผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผ่านผู้ประสานงานแต่ละมหาวิทยาลัย

3. ผู้วิจัยประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่ประสานงานของแต่ละมหาวิทยาลัยพร้อมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดในการทำแบบสอบถาม

4. พบผู้ประสานงานในแต่ละมหาวิทยาลัยพร้อมนำแบบสอบถามไปให้ และระบุวัน เวลา ในการขอรับแบบสอบถามคืน

5. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้จำเป็นต้องใช้แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 234 ชุด แต่ในการเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 257 ชุด สำหรับชุดที่ใช้ไม่ได้คิดเป็นสัดส่วน 10% ของแบบสอบถามทั้งหมด และดำเนินการเก็บข้อมูลภายใน 16 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2563 – 30 มิถุนายน 2563

6. ดำเนินการเก็บรวบรวมนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาลงรหัสเพื่อเตรียมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถาม และตรวจสอบคุณภาพของการตอบแบบสอบถาม แล้วทำการแก้ไขในส่วนที่เสียหายโดยการเก็บเพิ่มเติมด้วยตนเอง แล้วทำการลงรหัสข้อมูล แล้วคีย์ข้อมูลลงในโปรแกรม จากนั้น ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสถิติอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อดูอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา คุณลักษณะทางจิต และสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่มีต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ มีขั้นตอนการดำเนินการ 5 ขั้นตอน (พูลพงษ์ สุขสว่าง, 2557) ประกอบด้วย 1) การ

กำหนดข้อมูลเฉพาะของโมเดล 2) การระบุค่าความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล 3) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล 4) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (goodness-of-fit : GOF) โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องต่าง ๆ ได้แก่ chi-square root mean square residual (RMR), standardized root mean square residual (RMSEA), goodness-of-fit index (GFI) and the adjusted goodness-of-fit index (AGFI) (Brown, 2015; Byrne และ Stewart, 2006; Schumacker และ Lomax, 2016)ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ดัชนีความสอดคล้องตามคำแนะนำของ (Hair, Anderson, Babin, และ Black, 2010) ดังนี้ ค่า chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ, ค่า Relative Chi-Square มากกว่า 2 แต่น้อยกว่า 5 ค่า CFI GFI และ AGFI มากกว่า 0.90 และค่า RMSEA อยู่ที่ .08 และ 5) การปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการเพื่อตอบสนองมูติฐานการวิจัยได้นำเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structure Equation Model, SEM) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL Version 8.72 พร้อมกับได้ดำเนินการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์	ความหมาย
M	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
r	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)
R ²	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared multiple correlation)
χ^2	ค่าสถิติไค – สแควร์ (Chi – square)
df	องศาแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
P	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
θ	ค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน
λ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบคะแนนมาตรฐาน

Beta	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
e	คะแนนมาตรฐานของความคลาดเคลื่อนตัวบ่งชี้
t	ค่าอัตราส่วน t ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
F	ค่าอัตราส่วน F ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ร่วมของการพยากรณ์
MSE	ค่าความคลาดเคลื่อนกำลังสองเฉลี่ย (Mean square error)
GFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of fit index)
AGFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted goodness of fit index)
RMSEA	ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation)
SRMR	ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยมาตรฐานของส่วนที่เหลือ (Standardized root mean square residual)
RMR	ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (root mean square)
CN	ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ
DE	อิทธิพลทางตรง (direct effect)
IE	อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect)
TE	อิทธิพลรวม (total effect)
ρ_v	ค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่ถูกสกัดได้ (Average Variable Extracted)
ρ_c	ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างของมาตรวัด (Construct Reliability)

สัญลักษณ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา	
1.พฤติกรรมการณ์มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ (BEH)	1.1 ความสามารถทางนวัตกรรม (INN) 1.2 การเผชิญความเสี่ยง (RISK) 1.3 การดำเนินงานเชิงรุก (PRO)
2.ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (AT)	2.1 ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (ATT)
3.สภาพแวดล้อมทางการศึกษา (ENVI)	3.1 อาจารย์ผู้สอน (TEACHER) 3.2 หลักสูตรและการสอน (COURSE) 3.3 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา (PLACE)
4.เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ (ATT)	4.1 การประเมินค่า (KNOW) 4.2 ความรู้สึก (AFF) 4.3 แนวโน้มพฤติกรรม (WBEH)
5.การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน (PER)	5.1 บรรทัดฐานเชิงชี้แนะ (CLUE) 5.2 บรรทัดฐานเชิงบรรยาย (DES)
6.การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (SEFL)	6.1 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (SEF)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาหลักสูตรสาขาผู้ประกอบการหรือสาขาใกล้เคียง ชั้นปีที่ 3-4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 240 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นเพื่อตอบสนองต่อสมมติฐานการวิจัย

ตาราง 5 ค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (n = 240)

ข้อมูลทั่วไป	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	106	44.20
หญิง	134	55.80
รวม	240	100.00
มหาวิทยาลัย		
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	72	30.00
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	38	15.83
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	22	9.17
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	32	13.33
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	24	10.00
สถาบันอาศรมศิลป์	52	21.67
รวม	240	100.00
ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ปีที่ 3	128	53.30
ปีที่ 4	112	46.70
รวม	240	100.00
เกรดเฉลี่ยสะสม		
ไม่เกิน 2.00	2	0.80
2.01-2.50	52	21.70
2.51-3.00	74	30.80
3.01-3.50	78	32.50
3.51-4.00	34	14.20

รวม	240	100.00
	M	S.D.
อายุ	22.24	3.97

ตาราง 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 55.80 อายุมีค่าเฉลี่ยที่ 22.24 ปี มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.97 ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และมีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-3.51 จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง

ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model, SEM) ได้กำหนดให้ดำเนินการตรวจสอบการกระจายของตัวแปรสังเกต (Manifest Variable) ข้อมูลที่เหมาะสมในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคดังกล่าวควรมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ (Normal Distribution) และต้องทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาทุกคู่เพื่อทำการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นรายคู่ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation, r) เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าตัวแปรสังเกต มีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงเกินไปหรือไม่จนกระทั่งเกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป (Multicollinearity Problem, ค่า r ในเมตริกซ์สหสัมพันธ์มีค่าเกิน .80)

ตาราง 6 การตรวจสอบแจกแจงของตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง (n = 240) พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 1 – 6

ตัวแปรสังเกต	X	S.D	Skewness	Kurtosis	Chi-Square
ความสามารถทางนวัตกรรม (INN)	3.83	0.67	-0.54	0.83	15.56*
การเผชิญความเสี่ยง (RISK)	3.66	0.67	-0.21	1.07	8.39*
การดำเนินงานเชิงรุก (PRO)	3.84	0.76	-0.01	-0.67	9.65*
ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (AT)	3.90	0.75	-0.32	-0.55	9.49*

อาจารย์ผู้สอน (TEACHER)	3.71	0.79	-0.88	1.89	38.03*
หลักสูตรและการสอน (COURSE)	3.48	0.74	-0.13	0.49	2.82
สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก (PLACE)	3.52	0.67	0.35	0.86	9.83*
การประเมินค่า (KNOW)	3.82	0.81	-0.67	0.96	21.41*
ความรู้สึกรัก (AFF)	3.71	0.75	-0.51	0.76	13.86*
แนวโน้มพฤติกรรม (WBEH)	3.55	0.72	-0.35	1.23	12.75*
บรรทัดฐานเชิงชี้แนะ (CLUE)	3.52	0.73	-0.33	1.33	7.11*
บรรทัดฐานเชิงบรรยาย (DES)	3.36	0.78	0.02	-0.12	0.10
การรับรู้ความสามารถควบคุมพฤติกรรม	3.38	0.71	0.09	-0.59	6.83*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 การตรวจสอบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการศึกษา พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 3.36 – 3.90 เมื่อทำการตรวจสอบการกระจายของข้อมูลด้วยการพิจารณาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 0.81 สำหรับตัวแปรที่มีการกระจายน้อยที่สุดคือ การเผชิญความเสี่ยง สภาพแวดล้อมทางการศึกษา และความสามารถทางวัฒนธรรม มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 ตามลำดับ สำหรับตัวแปรที่มีการกระจายตัวมากที่สุดคือ การประเมินค่า อาจารย์ผู้สอน และ บรรทัดฐานเชิงบรรยาย มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81, 0.79 และ 0.78

เมื่อทำการตรวจสอบค่าความเบ้ (Skewness) ของตัวแปรสังเกตพบว่า ตัวแปรที่มีค่าความเบ้ติดลบซึ่งแสดงว่าข้อมูลค่อนข้างเบ้ไปทางซ้ายหรือค่าเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่าค่ามัธยฐาน ประกอบด้วยตัวแปร การดำเนินงานเชิงรุก หลักสูตรและการสอน การเผชิญความเสี่ยง ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ บรรทัดฐานเชิงชี้แนะ แนวโน้มพฤติกรรม ความรู้สึก ความสามารถทางนวัตกรรม การประเมินค่า และ อาจารย์ผู้สอน มีค่าอยู่ระหว่าง -0.01 ถึง -0.88 สำหรับตัวแปรสังเกตที่เหลืออยู่นั้น ที่มีค่าความเบ้เป็นบวกซึ่งแสดงว่าข้อมูลค่อนข้างเบ้ไปทางขวา หรือ ค่าเฉลี่ยมีค่ามากกว่าค่ามัธยฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.02 – 0.35 พบว่าตัวแปรที่มีค่าความเบ้ขวามน้อยที่สุดคือ บรรทัดฐานเชิงบรรยาย การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม และ มีค่าเท่ากับ 0.02 และ 0.09 และตัวแปรที่มีค่าเบ้ขวามากที่สุดคือ สภาพแวดล้อมทางการศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.35

เมื่อทำการตรวจสอบค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรสังเกตพบว่า ตัวแปรที่มีค่าความโด่งติดลบ ซึ่งแสดงว่าข้อมูลโด่งน้อยกว่าปกติ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.12– 0.67 ได้แก่ บรรทัดฐานเชิงบรรยาย ความตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม และการดำเนินงานเชิงรุก มีค่าเท่ากับ -0.12, -0.55, -0.59, และ -0.67 ตามลำดับ สำหรับตัวแปรที่มีค่าความโด่งเป็นบวกซึ่งแสดงว่าข้อมูลโด่งมากกว่าปกติ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.49 – 1.89 ตัวแปรที่มีค่าความโด่งเป็นบวกมากที่สุดคือ อาจารย์ผู้สอน บรรทัดฐานเชิงชั้นนำ และ แนวโน้มพฤติกรรม มีค่าเท่ากับ 1.89, 1.33 และ 1.23

เมื่อทำการตรวจสอบค่าสถิติ Chi-Square ซึ่งใช้สำหรับการทดสอบลักษณะของการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ของตัวแปรสังเกตโดยพิจารณาจากค่านัยสำคัญทางสถิติ หากตัวแปรใดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ผลการตรวจสอบพบว่าบางตัวแปร ได้แก่ หลักสูตรและการสอน และ บรรทัดฐานเชิงบรรยาย มีการแจกแจงปกติ ตัวแปรนอกเหนือจากนี้พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แปลว่ามีการแจกแจงแบบไม่ปกติ

ตาราง 7 การตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรสังเกตในศึกษาในแบบจำลอง ($n = 240$)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ความสามารถทางนวัตกรรม	1												
2.การเผชิญความเสี่ยง	.754*	1											
3.การดำเนินงานเชิงรุก	.673*	.685 [†]	1										
4.ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ	.524 [†]	.440 [†]	.459 ^{***}	1									
5.อาจารย์ผู้สอน	.522 [†]	.523 [†]	.385 [†]	.468 [†]	1								
6.หลักสูตรและการสอน	.488 [†]	.614 [†]	.412 [†]	.341 [†]	.718 [†]	1							
7. สภาพแวดล้อมทางการศึกษา	.532 [†]	.535 [†]	.431 [†]	.390 [†]	.572 [†]	.610 [†]	1						

8.การประเมิน ค่า	.506 [*]	.493 [*]	.397 [*]	.568 [*]	.443 [*]	.408 [*]	.467	1					
9.ความรู้สึกรู้สึก	.474 [*]	.452 [*]	.352 [*]	.485 [*]	.399 [*]	.453 [*]	.405 [*]	.744 [*]	1				
10.แนวโน้มพฤติกรรม	.508 [*]	.537 [*]	.459 [*]	.482 [*]	.598 [*]	.617 [*]	.545 [*]	.621 [*]	.584 [*]	1			
11.บรรทัดฐานเชิงชี้้นำ	.502 [*]	.523 [*]	.452 [*]	.350 [*]	.442 [*]	.457 [*]	.408 [*]	.398 [*]	.417 [*]	.485 [*]	1		
12.บรรทัดฐานเชิงบรรยาย	.354 [*]	.416 [*]	.359 [*]	.201 [*]	.290 [*]	.378 [*]	.358 [*]	.291 [*]	.360 [*]	.413 [*]	.385 [*]	1	
13.การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม	.382 [*]	.399 [*]	.370 [*]	.439 [*]	.356 [*]	.384 [*]	.357 [*]	.259 [*]	.373 [*]	.439 [*]	.273 [*]	.409 [*]	1
Mean	3.83	3.65	3.84	3.90	3.71	3.48	3.52	3.82	3.71	3.55	3.52	3.36	3.38
SD	0.66	0.67	0.76	0.75	0.79	0.74	0.67	0.81	0.75	0.72	0.73	0.78	0.71

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลองด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลองจะไม่มีความสัมพันธ์กันสูงจนเกิดปัญหา Multicollinearity (ค่า r ไม่เกิน 0.80)

ผลการตรวจสอบพบว่า ตัวแปรแต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อยู่ระหว่าง .201 - .754 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถือว่าเป็นข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นได้ และยังไม่ละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น (Kelloway, 1998)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาซึ่งการสร้างแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเส้นสมมุติฐาน ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ปัจจัยด้านจิตลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ได้ดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองด้วยโปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์แบบจำลองดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการแปลงคะแนนของมาตราวัดตัวแปรสังเกตจากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้กลายเป็นตัวแปรต่อเนื่อง Continue Variable แล้วทำการตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลทุกตัวแปรสังเกตว่ามีการแจกแจงเป็นแบบปกติหรือไม่ ก็พบว่าในการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างในครั้งนี้อย่างพบว่าการกระจายตัวของตัว

แปรสังเกตที่ทำการวัดส่วนใหญ่ตัวแปรยังเป็นแบบไม่ปกติ (Non Normal Distribution) ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับคะแนนดังกล่าวให้อยู่ในรูปขอบคะแนนมาตรฐานแล้วทำการทดสอบการกระจายตัวของข้อมูลตัวแปรสังเกตใหม่ พบว่าข้อการแจกแจงของตัวแปรสังเกตเป็นแบบปกติทุกตัวแปร และได้ดำเนินการสร้างเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance Matrix) เพื่อความแปรปรวนร่วมดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินวิเคราะห์สมการโครงสร้างตามสมมุติฐานในครั้งนี้ เมื่อดำเนินการวิเคราะห์เสร็จสิ้นแล้วจึงได้ทำการตรวจสอบค่าความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ความมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นที่ยอมรับหรือไม่โดยพิจารณาจากค่าสถิติดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2), df, p-value; RMSEA; CFI; GFI และค่า AGFI ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างตามสมมุติฐาน พบว่าแบบจำลองยังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 214.89$, df = 56, p-value = 0.000; RMSEA = 0.110; CFI = 0.97; GFI = 0.88; AGFI = 0.81; ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับแบบจำลอง (Modification Model) โดยยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตในแบบจำลองสมการโครงสร้างบางคู่มีความสัมพันธ์กันได้ ตามคำแนะนำของโปรแกรม LISREL ประกอบกับการพิจารณาความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีประกอบ หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์แบบจำลองตามสมมุติฐานด้วยโปรแกรม LISREL ทั้งสิ้น จำนวน 5 ครั้ง รายละเอียดการปรับแบบจำลองนำเสนอดังตาราง 8

ตาราง 8 รายละเอียดของการปรับแบบจำลองโดยให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปร บางคู่ในแบบจำลองมีความสัมพันธ์กัน

ครั้งที่	คู่ความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนที่ทำการปรับ	χ^2	df	P-value	RMSEA
1	SEF กับ CLUE	200.13	55	0.000	0.105
2	RISK กับ AT	176.33	54	0.000	0.097
3	AFF กับ KNOW	154.50	53	0.000	0.090
4	KNOW กับ SEF	141.98	52	0.000	0.085
5	KNOW กับ COURSE	129.08	51	0.000	0.080
6	INN กับ AT	118.97	50	0.000	0.076

เมื่อทำการปรับแบบจำลองจนถึงครั้งที่ 39 ก็พบว่าแบบจำลองปรับแก้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 118.97$, df = 50, p-value = 0.00000,

$\chi^2 / df = 2.445$; $RMSEA = 0.076$; $CFI = 0.98$; $GFI = 0.93$ และ $GFI = 0.87$ จากที่กล่าวมา จึงสามารถสรุปได้ว่าแบบจำลองปรับแก้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดีกว่าแบบจำลองสมมุติฐาน ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความเหมาะสมระหว่างแบบจำลองสมมุติฐานกับแบบจำลองปรับแก้ไว้ดังตาราง 9 และภาพประกอบของแบบจำลองปรับแก้ ดังภาพประกอบ 8

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความเหมาะสมของแบบจำลองสมมุติฐานกับแบบจำลองปรับแก้ ที่จะนำไปใช้ในการอ่านผลค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Hair Jr และ F, 2006)

รายการ	ค่าสถิติ	แบบจำลองสมมุติฐาน	แบบจำลองปรับแก้
Chi-Square	***ต่ำใกล้ 0 ***เท่ากับ df	214.89 56	118.97 50
Relative Chi-Square	ผลหารด้วย df <5	3.837	2.379
GFI	มากกว่า.90	0.88	0.93
AGFI	มากกว่า.90	0.81	0.87
RMSEA	น้อยกว่า.08	0.11	0.076
CFI	มากกว่า .90	0.97	0.98

ตาราง 9 ได้ทำการเปรียบเทียบความเหมาะสมระหว่างแบบจำลองตามสมมุติฐานและแบบจำลองปรับแก้ เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำแบบจำลองไปใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพและการอภิปรายผลการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาถึงความเหมาะสมของแบบจำลองทั้ง 2 จากค่าสถิติที่กำหนดไว้ตามรายละเอียดดังนี้

1) ค่าสถิติไค – สแควร์ (Chi-square statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยภาพรวม พิจารณาจากการนำ $Chi-Square / df$ ซึ่งจะต้องน้อยกว่า 5 จึงจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลประจักษ์ จากการพิจารณาพบว่าค่าสถิติ ไค – สแควร์ ในแบบจำลองปรับแก้มีค่าเท่ากับ 2.379 แต่ในแบบจำลองสมมุติฐานมีค่าเท่ากับ 3.837 ในประเด็นนี้นับได้ว่าแบบจำลองปรับแก้มีความเหมาะสมกว่า(สุภมาส อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และ รัชนีกุล ภิญญภาณุวัฒน์, 2552)

2) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness – of – fit index: GFI) เป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากรูปแบบโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลก่อนและหลังปรับกับฟังก์ชันความสอดคล้องก่อนปรับรูปแบบ โครงสร้างความสัมพันธ์ ค่า GFI หากมีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการพิจารณาพบว่า ค่า GFI ของแบบจำลองปรับแก้มีค่าเท่ากับ 0.87 แต่ค่า GFI ของแบบจำลองสมมุติฐานมีค่าเท่ากับ 0.81 ในประเด็นนี้นับได้ว่าแบบจำลองปรับแก้มีความเหมาะสมกว่า

3) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adapted goodness – pf – fit index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้และคำนึงขนาดของตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง ค่านี้ ใช้เช่นเดียวกับ GFI ค่า GFI และ AGFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการพิจารณาพบว่า ค่า GFI ของแบบจำลองปรับแก้ มีค่าเท่ากับ 0.93 ค่า GFI ของแบบจำลองสมมุติฐาน มีค่าเท่ากับ 0.88 ค่า AGFI ของแบบจำลองปรับแก้ มีค่าเท่ากับ 0.86 ค่า AGFI ของแบบจำลองสมมุติฐานเท่ากับ 0.81 ในประเด็นนี้นับได้ว่าแบบจำลองปรับแก้มีความเหมาะสมกว่า ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แม้จะมีค่า AGFI ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาจากการศึกษาของ (Wan และคนอื่น ๆ, 2020) ที่พบว่าค่า GFI และ AGFI จะมีปัญหาในการประมาณค่า หากมีกลุ่มตัวอย่างน้อยจะประมาณค่าออกมาได้น้อยลงตามไปด้วย โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มากถึง 400 ตัวอย่างขึ้นไปจะทำให้การประมาณค่ามีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4) ค่าดัชนีรากของกำลังสองค่าเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึง ความไม่สอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ค่า RMSEA ที่น้อยกว่า .08 แสดงว่ามีความสอดคล้องสนิท (close fit) จากการพิจารณาพบว่าค่า RMSEA ของแบบจำลองปรับแก้มีค่าเท่ากับ 0.076 ค่า RMSEA ของแบบจำลองสมมุติฐานมีค่าเท่ากับ 0.110 ในประเด็นนี้นับได้ว่าแบบจำลองปรับแก้มีความเหมาะสมกว่า

5) ค่า CFI (Comparative fit Index) เป็นค่าดัชนีที่บอกว่าโมเดลที่นำมาตรวจสอบตัวแปรมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด ดัชนีต้องมีค่าตั้งแต่ 0 – 1 ค่าที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทั่วไปแล้วค่า CFI ที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2551) จากการพิจารณาพบว่า ค่า CFI ของแบบจำลองปรับแก้มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่า CFI ของแบบจำลองสมมุติฐานมีค่าเท่ากับ 0.97 ในประเด็นนี้นับได้ว่าแบบจำลองปรับแก้มีความเหมาะสมกว่า

ตาราง 10 คะแนนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวม
ของแบบจำลองปรับแก้

ตัวแปรตาม	R2 ตามสมการโครงสร้าง	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ				
			ความตั้งใจ เป็นผู้ประกอบการ	สภาพแวดล้อมทางการศึกษา	เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ	การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน	การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม
พฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ	0.84	DE	0.92*	-	-	-	-
ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ	0.71	DE	-	0.41*	0.44*	-0.24	0.36
		IE	-	-	-	-	-
		TE	-	0.40*	0.44*	-0.24	0.35

$\chi^2 = 118.97$, $df = 50$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.445$; $RMSEA = 0.076$; $CFI = 0.98$; $GFI = 0.93$ และ $GFI = 0.87$

DI = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect)

TE = อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 พบว่าแบบจำลองสมการโครงสร้างมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 118.97$, $df = 50$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.445$; $RMSEA = 0.076$; $CFI = 0.98$; $GFI = 0.93$ และ $GFI = 0.87$ ผลการทดสอบสมมติฐานของแบบจำลองสมการโครงสร้างมีรายละเอียดดังนี้

1. โมเดลอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างทางเลือก พบว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ใน

ระดับที่ยอมรับได้ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 118.97$, $df = 50$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.445$; $RMSEA = 0.076$; $CFI = 0.98$; $GFI = 0.93$ และ $GFI = 0.87$

2. ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ .40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ -0.22 แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

5. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.33 แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

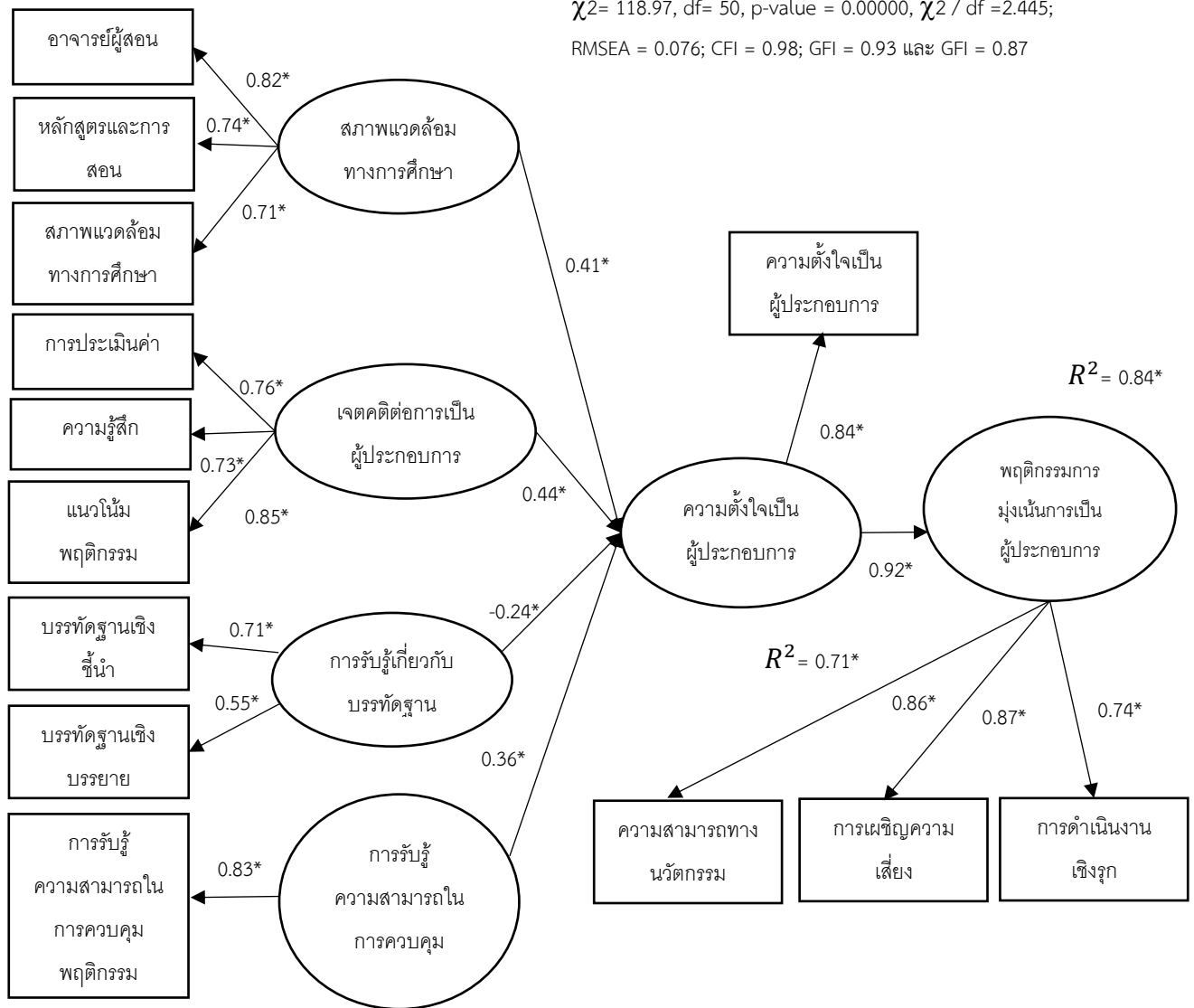
6. สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาพประกอบ 11 สามารถแสดงผลในลักษณะของรูปภาพประกอบดังต่อไปนี้

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$\chi^2 = 118.97$, $df = 50$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.445$;

RMSEA = 0.076; CFI = 0.98; GFI = 0.93 และ GFI = 0.87

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบบจำลองการวัด (Measurement Model) และแบบจำลองสมการโครงสร้าง การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่

1. การสรุปผลการวิจัย
2. การอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน
3. ข้อเสนอแนะ

1.สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยหลักที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษาสาขาผู้ประกอบการ พบว่า

1. โมเดลอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับดี พิจารณาจากสถิติที่กำหนดคือ $\chi^2 = 118.97$, $df = 50$, $p\text{-value} = 0.00000$, $\chi^2 / df = 2.445$; $RMSEA = 0.076$; $CFI = 0.98$; $GFI = 0.93$ และ $AGFI = 0.87$

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรแฝงที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง มีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ .40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ -0.22 แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

2.4 การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.33 แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

2.5 สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามข้อค้นพบจากสมมติฐานการวิจัยที่เรียงลำดับไว้ ดังนี้

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 1 ผลการตรวจสอบพบว่า ในช่วงแรกโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์แต่เมื่อผู้วิจัยดำเนินการปรับรูปแบบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยยอมให้ความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ ทำให้ข้อมูลตามสภาพจริงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น (Bollen, 1989, Joreskog และ Sorbom, 1989 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) โมเดลอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยเกิดจากการผานแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen, 1991) พร้อมกับการเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ทำให้สามารถอธิบายอิทธิพล

ของตัวแปรสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม และพบผลการศึกษาที่สอดคล้องกับ หลิว หลิน โจว และ โจว (Liu, Lin, Zhao, & Zhao, 2019) สอดคล้องกับ บุษกร วิเศษสมบัติ (2564) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลอยส์ (Lorz, 2011) ซึ่งทั้งสามงานนี้ พบผลการศึกษาว่า ปัจจัยทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของที่ศึกษาความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ เช่น การศึกษาของคมกริช นันทะโรจพงษ์ ภูธิป มีภาวรกุล และ ประสพชัย พสุนนท์ (2561) ที่พบศึกษาพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการของวัยรุ่นไทยโดยใช้แนวคิดพฤติกรรมตามแผนของไอเช่นควบคู่กับการเสริมการสนับสนุนทางสังคมต่อความตั้งใจ เป็นผู้ประกอบการและส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการและพบผลว่าแนวคิดทฤษฎีของไอเช่นสามารถอธิบายการเกิดพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ มามัน นาวิ โมฮุนดีลซามชูดิน และ ฟาเซล (Mamun, Nawi, Mohiuddin Shamsudin, & Fazal, 2017) ที่ศึกษาความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการเพื่อไปสู่พฤติกรรมเตรียมพร้อมการเป็นผู้ประกอบการและพบผลการศึกษาว่า ความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการสามารถทำนายการเกิดพฤติกรรมเตรียมพร้อมการเป็นผู้ประกอบการได้

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาที่มีระดับของความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น ทั้งในมิติของการมีความสามารถทางนวัตกรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้จากรายวิชาที่ตัวนักศึกษาสนใจแล้วเรียนความกล้าที่จะเผชิญกับความเสี่ยงจากบทเรียนหรือประสบการณ์ได้เรียนรู้วิธีรับมือกับความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยงจากผู้ประกอบการท่านอื่น รวมไปถึงการทำงานเชิงรุกที่เกิดจากแรงขับภายในตัวนักศึกษาที่มีความตั้งใจที่เป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองแต่ต้น สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่อธิบายไว้ว่า การตัดสินใจทำสิ่งใดของมนุษย์ขึ้นกับความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม หากบุคคลมีความตั้งใจสูง จะมีโอกาสในการแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา (อนุวัตร จุลินทร ดุษฎี โยเหลา และ เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ, 2562 อ้างถึงใน Ajzen, 2011b; ภัทรวัต ปิติวรรณ อนงค์นาฏ ศรีวิหค และ เทพฤทธิ์ บัณชิตวัฒน์นางศ์, 2557) จากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Fayolle, & Gaill (2015) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษาคือความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship education programs (EEPs) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มี

ผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการจัดการในประเทศฝรั่งเศส หลังจากการฝึกอบรมตามโปรแกรมเป็นเวลา 3 วัน พบว่าระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อเจตคติต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเมื่อทำการวัดซ้ำหลังจากสิ้นสุดโปรแกรม 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อัจฉราพรรณ กั้นสุยะ เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และ วาสนา ประवालพุกษ์ (2551) ที่ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลตามทฤษฎีตามแผนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าความตั้งใจที่จะเล่นการพนันฟุตบอลสามารถทำนายพฤติกรรมการเล่นฟุตบอล โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงที่ระดับ .79 ทำนายได้ร้อยละ 46.4 ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิยะ บุญชา (2561) ที่ศึกษาพัฒนารูปแบบเชิงสาเหตุและประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมคุณลักษณะทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่าความตั้งใจเชิงพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ระดับ .52 และสามารถทำนายร่วมกับตัวแปรอื่นได้ ร้อยละ 82

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 3 ผลการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ .40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือนักศึกษาที่มีความรู้สึกที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ มีการประเมินถึงคุณค่าของการเป็นผู้ประกอบการ และมีแนวโน้มของพฤติกรรมที่จะเป็นผู้ประกอบการจะเกิดความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลให้มีพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการที่สูงตามไปด้วยจากผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen, 1991) ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของฟิชไบน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen, 1975) ไอเซนมองว่าการเกิดพฤติกรรมเกิดขึ้นมาจาก ความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม ในความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรม ไอเซนอธิบายว่าความตั้งใจ คือ ความต้องการของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ยิ่งเป็นพฤติกรรมที่บุคคลนั้นเชื่อว่าเขาสามารถควบคุมได้ มีเพียงความตั้งใจเพียงอย่างเดียวก็เพียงพอแล้วที่จะทำนายการเกิดพฤติกรรมได้ แต่หากเป็นพฤติกรรมที่บุคคลไม่สามารถควบคุมได้ ความตั้งใจเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอในการทำนายพฤติกรรม ในขณะที่เดียวกัน ไอเซนมองต่อไปอีกว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และปัจจัยเหล่านั้น คือ เจตคติต่อพฤติกรรม บรรทัดฐาน และ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ในส่วนของเจตคติต่อพฤติกรรม ไอเซนอธิบายว่า เจต

คติเป็นผลรวมของความรู้สึกหรือการรับรู้คุณค่าของการกระทำนั้น ผ่านการประเมินผลดีและผลเสียต่าง ๆ ว่า เมื่อกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ แล้ว คาดว่าสิ่งที่จะเกิดมีผลดีและผลเสียในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม รวมถึง โอกาสที่ผลดีและผลเสียจะเกิดขึ้นตามมา หากบุคคลประเมินว่าเป็นผลบวกมากกว่าลบ จะส่งผลต่อเจตคติต่อพฤติกรรมที่ดีขึ้นและส่งผลกระทบต่อความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรม และนำไปสู่การแสดงออกพฤติกรรม การพบผลอิทธิพลทางอ้อมของเจตคติต่อพฤติกรรมผ่านความตั้งใจไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมจึงเป็นสิ่งยืนยันคำกล่าวของไอเซนเบิร์กเป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษาหลายงานต่างพบผลการศึกษาที่สอดคล้องกับคำกล่าวของไอเซนเบิร์ก (กรรณิการ์ กัณธรักษา และ ปรียกมล เลิศตระการนนท์. 2558; อนุวัตร จุลินทร ดุษฎี โยเหลา และ เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ. 2562) เช่น การศึกษาของ เบเกอร์ และ ซินคูลา (Baker and Sinkula. 2009) ที่พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลระหว่างตัวแปร 1) เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ 2) การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และ 3) การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ ต่ออิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ โรเจอร์ (Rogers. 2018) ที่ใช้เจตคติส่วนบุคคลในการทำนายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเจตคติส่วนบุคคลสามารถอธิบายได้สูงที่สุดในกลุ่มตัวแปรที่เลือกใช้ที่ ร้อยละ 62 และการศึกษาของ เฟลทเชอร์ (Fletcher. 2010) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิเคราะห์ multilevel structural equation model (ML-SEM) พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนเพื่อทำนายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 170.761, df=1, p<.001) ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งยังครอบคลุมไปถึงการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ดังการศึกษาของ ซีพีดา (Zepeda, 2015) ที่พบว่า โมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนเพื่อทำนายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพลของเจตคติต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) และการรับรู้อำนาจการควบคุมพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน หรือแม้แต่ในกลุ่มของผู้ประกอบการเองก็ยังสามารถค้นพบที่สอดคล้องกันตามการศึกษาของ ซาลาดิน-ซูเบโร (Saladin-Subero. 2012) ที่ได้ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเจตคติ บรรทัดฐาน และ ความเชื่อเชิงควบคุม ตาม

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนและทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลต่อความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ จากการศึกษาพบว่า อิทธิพลของเจตคติ บรรทัดฐานและความเชื่อเชิงควบคุมต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการแต่ละพฤติกรรมมีความแตกต่างกันไปทั้งจำนวนพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีอย่างน้อย 1 พฤติกรรม รวมถึงความแตกต่างของรูปแบบและขนาดของสัมประสิทธิ์อิทธิพลก็มีเช่นเดียวกัน

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 4 ผลการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ -0.22 แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ กล่าวคือ การที่นักศึกษาที่มีบรรทัดฐานด้านผู้ประกอบการทั้งในเชิงชี้แนะและเชิงบรรยายก็ไม่มีผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีหลายงานวิจัยที่พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาของอารีวรรณ รุ่งทวีวิช. (2541) พบว่า การรับรู้บรรทัดฐานในการใช้เคล็ดขยะมูลฝอยไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการใช้เคล็ดขยะมูลฝอย การศึกษาของศิริวรรณ โพธิ์วัน (2546) พบว่าการรับรู้บรรทัดฐานในการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬา การศึกษาของ มารยาท โยทองยศ และ ทรงวาด สุขเมืองมา (2559) ที่พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ การศึกษาของปิยะ บุษบา (2561) ที่พบว่า การรับรู้บรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจ เช่นกัน การศึกษาของ อัลฟานีโม โอโฟรี และ อปรีเธอริ (Appiah-Nimo, Ofori, & Arthur, 2018) ที่พบว่า การรับรู้บรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจ แต่หลายการศึกษาพบว่า การรับรู้บรรทัดฐานมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจ เช่น เบเกอร์ และ ซินคูลา (Baker and Sinkula. 2009) ที่ระบุว่า การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งหมายถึง กระบวนการในการแปลความหมายและตอบสนองต่อแรงกดดันทางสังคมหรือบุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญหรือใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อน เป็นต้น ที่มีความคิดเห็นและการสนับสนุนต่อการเป็นหรือไม่เป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพล .31 สาเหตุที่พบผลแตกต่างกันมีสาเหตุมาจากตัวของพฤติกรรมที่ศึกษาที่บางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากเจตคติมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง บางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการรับรู้บรรทัดฐานมากกว่าเจตคติ แต่บางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากทั้งสองปัจจัยได้ (Ajzen, & Fishbein, 1980 อ้างถึงใน กมลวรรณ ประภาศรีสุข, เสกสรรค์ ทองคำ

บรรจง และ ระวีวรรณ พันธุ์พานิช. 2557) และอัลพานีโม โอไฟริ และ อาร์เธอร์ (2018) ได้อธิบายว่า ในบางพฤติกรรม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมอาจจะมาจากปัจจัยภายในตัวบุคคลมากกว่าปัจจัยภายนอกตัวบุคคล รวมทั้ง ต้องพิจารณาจากสภาพสังคมในช่วงเวลานั้นอีกด้วย เพราะจากการศึกษาของเขาพบว่า การรับรู้บรรทัดฐานไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจนั้นเป็นเพราะว่า สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของกลุ่มคน นอกนั้น อย่างเช่น การปรับตัวจากสถานการณ์ โควิด-19 ในขณะนี้ที่ส่งผลต่อภาคธุรกิจมากมายทั่วทุกมุมโลก นอกจากนั้น ยังมีอีกสาเหตุสำคัญคือ ในช่วงเวลานี้กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษานั้น คือ กลุ่มเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546) ประกอบกับ ในนิยามปฏิบัติการ ไม่ได้กำหนดนิยามเฉพาะเจาะจงที่กลุ่มเพื่อนเป็นหลัก แต่นิยามครอบคลุมไปถึง ครอบครัว และครูอาจารย์ แทนที่เจนิยามไปยังผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลทางความคิด ทำให้อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงไม่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 5 ผลการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.33 แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสรุปว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ จากผลการศึกษาดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของโรเจอร์ (Rogers. 2018) ที่ศึกษาความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปีที่ 4 สาขาศิลปศาสตร์ ธุรกิจ วิทยาศาสตร์ ซึ่งพบว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมสามารถอธิบายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้ร้อยละ 46 และก็ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของเบเกอร์ และ ซินคูลา (Baker and Sinkula. 2009) ที่ได้ข้อค้นพบไปในแนวทางเดียวกันว่า การรับรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งหมายถึงความเชื่อมั่นของบุคคลว่าสามารถจะดำเนินการในฐานะผู้ประกอบการจนสามารถบรรลุเป้าหมายของการสร้างกิจการของตนเองได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการด้วยขนาดสัมประสิทธิ์อิทธิพล .45 แต่เมื่อทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมพบว่า มีหลายการศึกษาที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและพฤติกรรม เช่น การศึกษาของ จิระนันท์ พากเพียร (2540) ที่พบว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อบางพฤติกรรม การศึกษาของอารีวรรณ รุ่งทิวณิช. (2541) พบว่าการรับรู้ความสามารถในการริเริ่มคิดขยะมูลฝอยไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจในการริเริ่มคิดขยะมูลฝอย การศึกษาของซาฮาและซุมโร

(Shah & Soomro, 2017) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มี ความสัมพันธ์กับความตั้งใจ การศึกษาของโจว อ้น และ แพทริค (Choo, Ahn, & Prtrick, 2014). พบว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจ และการศึกษา ของเหมาและหลุน (Mao, & Lyu, 2017) พบว่าการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมไม่มี อิทธิพลทางตรงต่อความใจ สาเหตุที่บางการศึกษา การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจ มีหลากหลายประเด็นที่น่าสนใจ โดยทั่วไป การรับรู้ความสามารถใน การควบคุมพฤติกรรม เกิดมาจากความเชื่อของบุคคล่า มีปัจจัยส่งเสริม โอกาส และมีอุปสรรค มากเพียงใด และเขาสามารถควบคุมพฤติกรรมได้มากน้อยเพียงใด ทำให้การเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อม สถานการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ส่งผลต่อการประเมินความสามารถในการควบคุม พฤติกรรมเป็นอย่างยิ่ง และอาจทำให้การรับรู้ความสามารถไม่คงที่และไม่สามารถทำนาย พฤติกรรมได้ ตามที่ ไอเซน (Ajzen, 1991) กล่าวว่าหากมีเหตุการณ์บางอย่างทำให้ การรับรู้ ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิมจะทำให้ การรับรู้ความสามารถในการ ควบคุมพฤติกรรมไม่สามารถทำนายพฤติกรรมได้ต่อไป แต่การศึกษาของลอซ (Lorz, 2011) ที่ พบว่า ผลของการให้การศึกษาเพื่อการเป็นผู้ประกอบการต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ ของนักศึกษา เขาได้เก็บข้อมูลของ เจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้บรรทัดฐาน และ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ระหว่างที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยเขาเก็บ ข้อมูลทั้งหมด 6 ช่วงเวลา ผลการศึกษาพบว่า ในระยะแรกของการศึกษา เจตคติที่ดีต่อการเป็น ผู้ประกอบการและการรับรู้บรรทัดฐาน มีคะแนนอยู่ในระดับสูง ตั้งแต่ได้รับการศึกษา และมีระดับ ที่ใกล้เคียงกันในทุก 6 ช่วงเวลา ในขณะที่เดียวกันเมื่อเทียบกับการรับรู้ความสามารถในการควบคุม พฤติกรรมกลับพบว่า ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงเวลา โดยเฉพาะในช่วงแรกที่จะเพิ่มขึ้นอย่าง รวดเร็ว แต่เมื่อเวลาผ่านไป หลังจากจบการเรียนการสอน การรับรู้ความสามารถจะค่อย ๆ ลดลง สาเหตุสำคัญคือ ช่วงแรก นักศึกษายังไม่เคยมีประสบการณ์ใดๆ เมื่อได้รับการศึกษา ทำให้เกิด ความรู้ และค่อย ๆ พัฒนาความสามารถขึ้น แต่เมื่อการเรียนรู้สิ้นสุด การรับรู้ความสามารถจะค่อย ๆ ลดลง เพราะหมดเนื้อหาที่จะเรียนรู้และขาดความท้าทายในการศึกษา แต่เมื่อการศึกษาเรื่อง ใหม่ๆ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการเพิ่มขึ้นของการรับรู้ความสามารถ เมื่อพิจารณาจาก ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลพบว่า ช่วงเวลาที่เก็บใกล้เคียงกับช่วงเวลาหมดภาคเรียนที่ 2 ของนักศึกษาชั้น ปีที่ 3 และ 4 ทำให้การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกำลังลดลงเพราะขาดเรื่องที่ สนใจและท้าทาย จึงเป็นคำอธิบายว่าเพราะการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจึงไม่มี อิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

อภิปรายผลตามสมมติฐานข้อที่ 6 ผลการตรวจสอบสมมติฐาน พบว่า สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการโดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ที่ระดับ 0.37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ การที่นักศึกษาอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการทั้งด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตรการสอน ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และการที่นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและเมื่อเกิดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการทำให้มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดที่ ไอเซน (Ajzen, 1991) ได้เสนอเอาไว้ สอดคล้องกับที่ หลิว หลิน โจว และ โจว (Liu, Lin, Zhao, & Zhao, 2019) ได้อธิบายว่า การเรียนการสอนเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีกิจกรรมและการเตรียมการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความรู้ทักษะ และการฝึกประสบการณ์ที่จำเป็นต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุษกร วิเศษสมบัติ (2564). ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากการสังเกตและลงมือปฏิบัติด้วย จะทำให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ ต่อยอด จนนำไปสู่การประกอบอาชีพได้ และส่งผลให้เกิดการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างเชิงเส้นอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐาน และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ ซึ่งทำให้ทราบค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรที่ทำการศึกษาในแบบจำลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนวทางการนำผลวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1. การส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการและนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ และจะก่อให้เกิดธุรกิจ SME ขึ้นมาในอนาคต
2. สถานศึกษาและผู้ประกอบการควรร่วมมือจัดกันในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งจากอาจารย์ในเรื่องของแนวคิดทฤษฎี และแนวทางการ

ประยุกต์ปฏิบัติจากทฤษฎีผ่านผู้ประกอบการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกิดเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ และก่อให้เกิดความตั้งใจจะเป็นผู้ประกอบการต่อไป

3. สถานศึกษาและอาจารย์ผู้สอนสามารถประเมินการจัดหลักสูตรจากการวัดความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการผ่านแบบสอบถามความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ เพื่อสามารถปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนหรือแต่ละกลุ่มเรียนได้

4. นักศึกษาที่มีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ SME ในอนาคต สามารถนำแบบสอบถามความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการนี้ไปประเมินตนเองได้ เพื่อพิจารณาจุดแข็ง จุดที่ต้องปรับปรุงของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยที่ได้อธิบายถึงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรที่อยู่ในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการรณำวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาใช้ประกอบในการวิจัยเพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการให้มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสนทนากลุ่มหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมไปถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในบริบทการเรียนการสอนจริงของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการ

2. ควรมีการเพิ่มตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ รวมไปถึงศึกษาประเด็นที่เกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน หรือการศึกษาเพิ่มในส่วนของตัวแปรปรับ เพื่อให้สามารถอธิบายพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาผู้ประกอบการได้ครอบคลุมมากที่สุด

3. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในหลักสูตรหรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านการจัดการ การบริหาร การตลาด เป็นต้น เพราะบริบทของการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ทั้งรายวิชา รูปแบบการเรียนการสอนและจุดเน้นของหลักสูตรอาจส่งผลให้ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มอาจแตกต่างกัน

4. ควรมีการขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปสู่กลุ่มที่อยู่ในช่วงอายุอื่น เช่น นักศึกษาชั้นปีที่ 1-2 กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อให้ได้มีองค์ความรู้ที่ครอบคลุมสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ควรมีการศึกษาเชิงลึกด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบเหตุผลและแนวทางปฏิบัติที่ดีของนักศึกษาที่สามารถเป็นผู้ประกอบการได้ในขณะศึกษาหรือกับนักศึกษาจบใหม่ที่มีความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อได้แนวทางในการปรับกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จของผู้เรียนในการเป็นผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อจำกัดในการนำผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีนักศึกษาจากสถาบันอาศรมศิลป์ ร้อยละ 21.67 โดยนักศึกษาสถาบันนี้มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากนักศึกษามหาวิทยาลัยอื่น คือ เป็นนักศึกษาที่มีอายุแตกต่างจากที่อื่น ๆ ทำให้มีผลต่อผลการวิจัย ดังนั้น จึงควรพิจารณาในส่วนนี้

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน นักศึกษาแต่ละสถานศึกษามีการรับรู้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ในกรณีที่น่าผลการศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการศึกษา

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวอมินดารา อริยธาดา
วัน เดือน ปี เกิด	4 มิถุนายน 2532
สถานที่เกิด	ชัยภูมิ
วุฒิการศึกษา	หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยรัชต์ภาคย์ ปี จบการศึกษา 2560
ที่อยู่ปัจจุบัน	5/15 ถ.คุ้มเกล้า แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10520 amindara.edu@gmail.com

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), 179-211.
- Ajzen, I. (2002). Constructing a TPB questionnaire: Conceptual and methodological considerations.
- Ajzen, I. (2006). Constructing a theory of planned behavior questionnaire. In: Amherst, MA.
- Ajzen, I. (2011). The theory of planned behaviour: Reactions and reflections. In: Taylor & Francis.
- Ajzen, I., และ Cote, N. G. (2011). THE COGNITIVE FOUNDATION OF ATTITUDES. *Attitudes and Attitude Change*.
- Altinay, L., Madanoglu, M., Daniele, R., และ Lashley, C. (2012). The influence of family tradition and psychological traits on entrepreneurial intention. *International Journal of hospitality management*, 31(2), 489-499.
- Bae, T. J., Qian, S., Miao, C., และ Fiet, J. O. (2014). The relationship between entrepreneurship education and entrepreneurial intentions: A meta-analytic review. *Entrepreneurship theory and practice*, 38(2), 217-254.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American psychologist*, 44(9), 1175.
- Bird, B. (1988). Implementing entrepreneurial ideas: The case for intention. *Academy of management Review*, 13(3), 442-453.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*: Guilford publications.
- Byrne, B. M., และ Stewart, S. M. (2006). Teacher's corner: The MACS approach to testing for multigroup invariance of a second-order structure: A walk through the process. *Structural equation modeling*, 13(2), 287-321.

- Campos, H. M., la Parra, J. P. N. d., และ Parellada, F. S. (2012). The entrepreneurial orientation-dominant logic-performance relationship in new ventures: an exploratory quantitative study. *BAR-Brazilian Administration Review*, 9(SPE), 60-77.
- Covin, J. G., และ Slevin, D. P. (1989). Strategic management of small firms in hostile and benign environments. *Strategic management journal*, 10(1), 75-87.
- Covin, J. G., และ Slevin, D. P. (1991). A conceptual model of entrepreneurship as firm behavior. *Entrepreneurship theory and practice*, 16(1), 7-26.
- Eggen, P. D., Kauchak, D. P., และ Garry, S. (2007). *Educational psychology: Windows on classrooms*: Pearson/Merrill/Prentice Hall.
- Entrialgo, M. (2002). The impact of the alignment of strategy and managerial characteristics on Spanish SMEs. *Journal of Small Business Management*, 40(3), 260-270.
- Etzkowitz, H. (2003). Research groups as 'quasi-firms': the invention of the entrepreneurial university. *Research policy*, 32(1), 109-121.
- Fayolle, A., และ Gailly, B. (2015). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurial attitudes and intention: Hysteresis and persistence. *Journal of Small Business Management*, 53(1), 75-93.
- Fayolle, A., Gailly, B., และ Lassas-Clerc, N. (2006). Assessing the impact of entrepreneurship education programmes: a new methodology. *Journal of European industrial training*.
- Fishbein, M., และ Ajzen, I. (1976). Misconceptions about the Fishbein model: Reflections on a study by Songer-Nocks. *Journal of Experimental Social Psychology*, 12(6), 579-584.
- Fishbein, M., และ Ajzen, I. (1977). Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. *Philosophy and Rhetoric*, 10(2).
- Fishbein, M., และ Ajzen, I. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behaviour*. Preventive-Hall. Inc., Englewood Cliffs.

- Fishbein, M., และ Ajzen, I. (2010). *Predicting and changing behavior: The reasoned action approach*: Psychology press.
- Fletcher, S. N. E. (2010). *Nurse faculty and students' behavioral intentions and perceptions toward entrepreneurship in nursing*. University of Rochester School of Nursing.
- George, B. A., และ Marino, L. (2011). The epistemology of entrepreneurial orientation: Conceptual formation, modeling, and operationalization. *Entrepreneurship theory and practice*, 35(5), 989-1024.
- Gutierrez, Z., และ Paulina, A. (2015). Exploring Relationships Between Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intentions: A Mixed Method Study of Entrepreneurial Pedagogies at Chilean Universities.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Babin, B. J., และ Black, W. C. (2010). Multivariate data analysis: A global perspective (Vol. 7). In: Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Hair Jr, และ F, J. (2006). *Successful strategies for teaching multivariate statistics*. Paper presented at the Proceedings of the 7th international conference on teaching statistics.
- Ireland, R. D., Hitt, M. A., และ Sirmon, D. G. (2003). A model of strategic entrepreneurship: The construct and its dimensions. *Journal of management*, 29(6), 963-989.
- Joaquín, A., และ Ricardo, C. (2009). Entrepreneurial orientation, organizational learning capability and performance in the ceramic tiles industry. *Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas, S.A.*
- Karabulut, A. T. (2016). Personality traits on entrepreneurial intention. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 229, 12-21.
- Kelley, D., Bosma, N. S., และ Amorós, J. E. (2011). Global Entrepreneurship Monitor 2010 Executive Report. In: Global Entrepreneurship Research.
- Kelloway, E. K. (1998). *Using LISREL for structural equation modeling: A researcher's guide*: Sage.

- Kirby, D. (2002). The impact of schools and school programs upon adolescent sexual behavior. *Journal of sex research*, 39(1), 27-33.
- Kline, R. B. (1998). Software review: Software programs for structural equation modeling: Amos, EQS, and LISREL. *Journal of psychoeducational assessment*, 16(4), 343-364.
- Knight, J. (1997). A shared vision? Stakeholders' perspectives on the internationalization of higher education in Canada. *Journal of Studies in International Education*, 1(1), 27-44.
- Koop, S., De Reu, T., และ Frese, M. (2000). Entrepreneurial orientation and personal initiative. *Success and Failure of Microbusiness Owners in Africa: A Psychological Approach; Greenwood Publishing Group: Westport, CT, USA*, 55.
- Kreiser, P. M., และ Davis, J. (2009). A revised conceptual model of the firm-level entrepreneurial process. *Journal of Small Business Strategy*, 20(1), 1-18.
- Lee, S. M., และ Peterson, S. J. (2000). Culture, entrepreneurial orientation, and global competitiveness. *Journal of world business*, 35(4), 401-416.
- Liao, C., Chen, J.-L., และ Yen, D. C. (2007). Theory of planning behavior (TPB) and customer satisfaction in the continued use of e-service: An integrated model. *Computers in human behavior*, 23(6), 2804-2822.
- Lumpkin, G. T., และ Dess, G. G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *Academy of management Review*, 21(1), 135-172.
- Mathieson, K. (1991). Predicting user intentions: comparing the technology acceptance model with the theory of planned behavior. *Information systems research*, 2(3), 173-191.
- Matthiesen, H., Gregory, D., Jensen, P., และ Sørensen, B. (2004). Environmental monitoring at Nydam, a waterlogged site with weapon sacrifices from the Danish Iron age. I: A comparison of methods used and results from undisturbed conditions. *Journal of Wetland Archaeology*, 4(1), 55-74.

- Miller, D. (1983). The correlates of entrepreneurship in three types of firms. *Management science*, 29(7), 770-791.
- Miller, D., และ Friesen, P. H. (1982). Innovation in conservative and entrepreneurial firms: Two models of strategic momentum. *Strategic management journal*, 3(1), 1-25.
- OECD. (2012). A Guiding Framework for Entrepreneurial Universities. Retrieved from <https://www.oecd.org/site/cfecpr/EC-OECD%20Entrepreneurial%20Universities%20Framework.pdf>
- Pearce, J. A., Fritz, D. A., และ Davis, P. S. (2010). Entrepreneurial orientation and the performance of religious congregations as predicted by rational choice theory. *Entrepreneurship theory and practice*, 34(1), 219-248.
- Peter, B., และ Noel, L. (2010). *Innovation capability, entrepreneurial orientation and performance in Australian hotels: An empirical study*. Gold Coast, Australia: Cooperative Research Centre for Sustainable Tourism.
- Porter, M. E. (1996). Competitive advantage, agglomeration economies, and regional policy. *International regional science review*, 19(1-2), 85-90.
- Rauch, A., Wiklund, J., Lumpkin, G. T., และ Frese, M. (2009). Entrepreneurial orientation and business performance: An assessment of past research and suggestions for the future. *Entrepreneurship theory and practice*, 33(3), 761-787.
- Rogers, B. K. (2018). *A correlational study on the predictors of entrepreneurial intention among final-year undergraduates*. Grand Canyon University.
- Russell Merz, G., และ Sauber, M. H. (1995). Profiles of managerial activities in small firms. *Strategic management journal*, 16(7), 551-564.
- Saladin-Subero, R. (2012). *Factors that predict Hispanic/Latino entrepreneurs' intentions to use thirteen entrepreneurial behaviors*. Clemson University.
- Schumacker, E., และ Lomax, G. (2016). A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling. 4th edtn. In: New York, NY: Routledge.
- Schumaker, R., และ Lomax, R. (1996). *notdef] modeling*. Mahwah, NJ: L. In: Erlbaum Associates.

- Slevin, D. P., และ Covin, J. G. (1998). Time, growth, complexity, and transitions: Entrepreneurial challenges for the future. *Entrepreneurship theory and practice*, 22(2), 53-68.
- Taormina, R. J., และ Lao, S. K. M. (2007). Measuring Chinese entrepreneurial motivation: Personality and environmental influences. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*.
- Wan, L., Wang, Y., Tang, Y., Tan, Y., He, F., Zhang, Y., . . . Gu, R. (2020). Gefitinib-induced cutaneous toxicities in brown Norway rats are associated with macrophage infiltration. *Inflammation*, 43(6), 2137-2146.
- William, E. B., และ James, M. S. (2019). The complementary effects of market orientation and entrepreneurial orientation on profitability in small businesses. *Journal of Small Business Management*, 47(4), 443-464.
- Zainol, F. A., และ Ayadurai, S. (2011). Entrepreneurial orientation and firm performance: the role of personality traits in Malay family firms in Malaysia. *international Journal of Business and social science*, 2(1).
- จรรยา กอสุขทวีคุณ. (2561). การศึกษาแรงจูงใจและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ. (คณะกรรมการสร้างเจ้าของธุรกิจและการบริหารกิจการ).
- ชาญชัย พรหมมี, และ สิริมา นาคสาย. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนิสิต หลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการมหาวิทยาลัยพะเยา. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 3(3), 65-80.
- ชูชัย สมितिโกร. (2548). ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยไทย. วารสารสงขลา นครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 11(3), 255-273.
- ดาริกา บิลไล้ะ, และ จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2557). ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพตามทฤษฎีการกระทำ ด้วยเหตุผลและการกำกับตนเอง เพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *An Online Journal of Education*.
- ทรรชนีย์ วรารค์คำ, และ พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2554). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐ์สุราษฎร์ สงัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)).

- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. (2563). โครงการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ (Early Stage) ปี 2563. Retrieved from <https://www.smebank.co.th/news/detail/1049>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิשראל: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ภาควิชาวิจัย การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทพร เขียนดวงจันทร์, และ ชวีญกมล ดอนขวา. (2562). Influence of Attitude and Intention on Consumer Behavior of Goods Purchasing via Line. *Suranaree Journal of Social Science*.
- นันทพัทธ์ โนนศรีเมือง, และ อำภาศรี พ่อคำ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางการศึกษากับ แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตกาฬสินธุ์. วารสาร มหาวิทยาลัยนครพนม ปีที่ 5, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย. 2558), หน้า 63-70.
- ประวีณา โภควณิช, และ ต้อยลักษณ์ บุญธรรม. (2556). ความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. .
- ปาจารย์ สิริปริญญา. (2558). สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การ อุดมศึกษา)).
- ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2550). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปิยวรรณ สีเสียง, สุชาติ สุธรรมรักษ์, และ อรรณพ โพธิสุข. (2556). ทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มี ต่อสภาพแวดล้อมของคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การ อุดมศึกษา)).
- พรศิริ ประคองธรรม. (2559). มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าและบริการของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (นิติศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์, คณะนิติศาสตร์).
- พันธ์โภชน อมรพงศ์, และ กำเนิด จรุงณี. (2558). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ กลุ่มล้าภู - บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences*.

- พิมพ์ิกา พูลสวัสดิ์, และ วิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์. (2562). อิทธิพลของปัจจัยทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่มีต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารบริหารธุรกิจ ศรีนครินทรวิโรฒ, 10(2).
- พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2557). หลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง. *Princess of Naradhiwas University Journal*.
- มารยาท โยทองยศ, และ ทรงวาด สุขเมืองมา. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาปริญญาตรี กรณีศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 30(95), 103-115.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2562). การจัดอันดับความน่าเชื่อถือของ SME ด้วยข้อมูลด้านที่ไม่ใช่การเงิน (*non-financial data*) ภายใต้งานจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.):
- ลภัสพิชชา สุรวาทกุล, และ ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ. (2019). ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมการฝึกวิจัยและการรับรู้สิทธิอันพึงได้รับทางวิชาการต่อความตั้งใจทำงานวิจัยให้มีคุณภาพและความซื่อสัตย์ทางวิชาการของบัณฑิตศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(2).
- วิเลิศ ภูริวัชร, สุชาติ ไตรภพสกุล, และ ชาคริต พิชญางกูร. (2559). การศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมเกื้อหนุนต่อการสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการ: กรณีศึกษาประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 30(95), 89-102.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ. 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560). แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564).
[https://www.sme.go.th/upload/mod_download/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%20SME%20%E0%B8%89%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%204%20\(%E0%B8%9E.%E0%B8%A8.%202560-2564\).pdf](https://www.sme.go.th/upload/mod_download/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%A1%20SME%20%E0%B8%89%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%204%20(%E0%B8%9E.%E0%B8%A8.%202560-2564).pdf).
- สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา. (2561). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (*Entrepreneurship Education*). กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

- สุกฤษฎี อัญบุตร, ลีติพร พิษณุกุล, และ บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2555). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้นของกองทัพอากาศ. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 6, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-เม.ย. 2555), หน้า 1-10.
- สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และ รัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่งคั่งการพิมพ์.
- อนงค์ รุ่งสุข. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, คณะบริหารธุรกิจ.
- อนุวัตร จุลินทร, ดุษฎี โยเหลา, และ เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเจตคติต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย. *Warasan Phuettikammasat*.
- อวิรุทธ์ ฉัตรมาลาทอง, สิริฉันท์ สติรกุล เตชพาหพงษ์, และ วราภรณ์ บวรศิริ. (2560). มหาวิทยาลัยเชิงประกอบการ: แนวทางเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยไทย. *Panyapiwat Journal*, 9(3).